

הישיבה המאתיים-ושבעים-ושלוש של הכנסת השתים-עשרה

יום רביעי, י"ג באדר התשנ"א (27 בפברואר 1991)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

א. שאלות בעל-פה

הי"ר ד' שילנסקי:

הריני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

הסעיף הראשון בסדר-היום: שאלות בעל-פה. סגן שר האוצר צריך היה להשיב על השאלות והוא איננו נוכח. אני מבין ששר המשפטים לא מתנרב לענות על שאלת בעל-פה במקום סגן שר האוצר. אני מצטער, אבל אנחנו לא יכולים להפסיק את ישיבת הכנסת. זה באמת לא בסדר. נעבור לסעיף הבא בסדר-היום.

אורה נמיר (המערך):

אמרו לי שהוא בדרך.

הי"ר ד' שילנסקי:

אנחנו תמיד שוקלים לקולא. סגן שר האוצר נסע הבוקר לניחוס אכלים אצל חבר הכנסת יאיר לוי בטבריה, והוא בדרך מטבריה. ודאי יגיע בתוך רבע שעה. כשיגיע נעשה הפסקה

ב. הצעה לסדר-היום

שיקולים זרים_בהגשת כתבי אישום

הי"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 4640, של חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, בנושא: שיקולים זרים בהגשת כתבי אישום. חבר הכנסת וירשובסקי, בבקשה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ער אני לכך שאני מעלה הצעה לסדר-היום שהיא רגישה ומיוחדת במינה. אף-על-פי שנעשו ניסיונות לשכנע אותי שלא זו העת להעלות את ההצעה, אני רואה חובה לעצמי להעלות אותה, ונראה לי שמבחינת חשיבות העניין איננו יכולים להתעלם מהבעיה שאני עומד להעלות כאן.

מדובר בשיקולים של-הפרקליטות. אני לא נכנס לשיקולים הכלליים של הפרקליטות בהגשת כתבי אישום. אני מתייחס למקרה מסוים, שהפנה את הזרקורים לשאלה הזאת. לפני כעשרה ימים התפרסם בעיתונים, שבערעור בבית-המשפט העליון טענה התובעת והצהירה, כי נאלצה להגיש כתבי אישום קלים מכפי שהיא התכוונה. היא אמרה זאת בערעור במשפט הידוע בשם "הפגישה הלילית", שלא מעט דובר עליו במדינה.

אני לא אכנס למקרה הספציפי של "הפגישה הלילית" והמשפט, גם לא לטענות הערעור, זה ענייני של בית-המשפט, וחלילה לי לעסוק בזה. אני מצמצם את דברי לדברים שנאמרו על-ידי התובעת בקשר לכתב האישום כפי שהוגש על-ידיה.

אחרי שקראתי את הידיעה בעיתונות, חשבתי שיש כאן איזו פליטת קולמוס או אי-הבנה של העיתונאי שמסר על כך. בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת קיבלנו את הפרוטוקול

בהצעות לסדר-היום עם שר המשפטים ונאפשר לסגן שר האוצר להשיב על שאלתא.

אורה נמיר (המערך):

אדוני היושב-ראש, מה ההערכה שלך, מתי הוא יגיע? עזבתי ישיבה באמצע.

הי"ר ד' שילנסקי:

ביקשתי לברר איפה בדרך הוא נמצא. הוא ביקש להודיע שהוא בדרך. עוד מעט נדע.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לדעת, האם נקבע שאכן הישיבה תסתיים בשעה 14:00, או שכל סדר-היום ימוצה?

הי"ר ד' שילנסקי:

הישיבה מסתיימת היום בשעה 14:00, בהתחשב בכך שאנשים צריכים להגיע בזמן לקריאת המגילה, לקחת את הילדים וכו'.

והתברר, שאכן התובעת במשפט, שהיתה גם התובעת במשפט בבית-המשפט המחוזי, והיא היתה גם הטוענת מטעם המדינה בבית-המשפט העליון בערעור, טענה את הדברים האלה. היא גם אמרה בבית-המשפט העליון, שהיא אמרה את הדברים האלה כמה פעמים בעת הדיון בבית-המשפט המחוזי.

אם כן, מה שמתברר הוא, שתובעת מטעם המדינה, באחד המשפטים החשובים, טוענת גם בבית-המשפט המחוזי וגם בבית-המשפט העליון, שכפו עליה את דרך ניסוח כתב האישום והגשתו, על-פי מצווה מגבוה. היא טוענת שלמעשה נכפו עליה הדברים.

הדבר המעניין הוא, שהיא לא זרקה את הדברים דרך אגב, והיא לא אמרה זאת תוך כדי שיחה בפרוודורי בית-המשפט, אלא היא אמרה זאת בתשובה על שאלה של השופט נתניהו, שישבה בערעור ושאלה אותה: לפי העמדה שלכם המעשה הזה הוא כך וכך. ואז עונה הגברת רוזנטל, היא התובעת: גברתי דוחקת אותי לפינה שאני קיבלתי, וכו', והיא ממשיכה ומסבירה כיצד כפו עליה את הטיעון ואת כתב האישום כפי שהוא.

אני רוצה להביא את הנושא הזה לברור בפני הבית הזה. שנים אני מלא הערצה לעבודתה ולעמדותיה של פרקליטות המדינה. אני רואה בפרקליטות המדינה אחד מעמודי התווך של שלטון החוק במדינת ישראל, אחד מהארגונים שעמד במבחן המציאות, עמד בלחצים קשים ביותר ומצליח להתמודד עם בעיות קשות מאוד.

אדוני היושב-ראש, אני מעלה את הבעיה לא משום שאני בא לנגח. אני חושב שגם שר המשפטים יודע מהו יחסי אל

בבית-המשפט המחוזי, פרקליטות המדינה מוסרת לידיה גם את ניהול הערעור. זה דבר מוזר מאוד ולא מובן.

אני לא בא להאשים כאן איש ולא להחשיר איש. אבל, אני אומר: הוטח עליי נציג בכיר של פרקליטות המדינה כתם כמסדר שהוא כה חשוב לנו, שהוא כה יקר לנו, ואת הכתם הזה צריך לנקות, וצריך לנקות אותו עכשיו.

הציעו לי לחכות עם העלאת הנושא עד שהמשפט יסתיים. אינני יודע מתי יסתיים המשפט, ייתכן שבעוד חודש או חודשיים או חודשים מספר, כי העומס בבית-המשפט העליון —

היור"ד שילנסקי:

חבר הכנסת וירשובסקי, עד כמה שאני זוכר אמרת שחסיים את דברך בתוך חמש דקות, וכבר עברו עשר דקות.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, מה שאמרתי לגבי חמש הדקות היה עוד לפני שהגענו לאיזו שיחה עם שר המשפטים. אבל אני כבר מסיים.

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, אני בא היום כדי לנסות ולבדוק אם יש איזה נגע, אם יש איזה פגם באחד הגופים החשובים ביותר שלנו להשלטת שלטון החוק במדינת ישראל. והיה ואין דבר כזה, ויהיה תיקון — ורווח לכולנו. אבל אם יש פגם ואם יש מה לתקן, הרי צריך לעשות זאת באומץ וללא היסוס.

יאייר שפרינצק (מולדת):
אפשר לשאול שאלה?

היור"ד שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת שפרינצק רוצה להציג לך שאלה. אתה מוכן לענות?

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
בהחלט.

יאייר שפרינצק (מולדת):

חבר הכנסת וירשובסקי, אמרת שהטוענת ספרה בבית-המשפט כיצד כפו עליה. זה פרט מעניין. אתה מוכן לפרט?

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
לא, היא לא אמרה כיצד. היא רק אמרה. זה כתוב.

דן תיכון (הליכוד):
זה לא סוביידיזם?

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
לא. אני יכול להראות לך את הפרוטוקול. היא לא פירטה, היא רק אמרה שכפו.

היור"ד שילנסקי:

תודה רבה על התשובה. אדוני שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים ד' מרידור:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לו היה אפשר לבקש להסיר הצעות לסדר-היום על הסף או למחוק אותן על הסף, הייתי מבקש מן הכנסת לעשות כך לגבי הבקשה חסרת התקדים, המיוחדת במינה, המסוכנת מאוד שהציע כאן חבר הכנסת וירשובסקי.

לראשונה מאז קמה המדינה מבקש מאתנו חבר הכנסת וירשובסקי, שהכנסת, במליאתה ובוועדתה, תדון בנושא

משרד המשפטים, אל פרקליטות המדינה ואל התביעה הכללית, שהוא יחס חיוני, אף שהיו לי ויכוחים לא-קלים עם היועץ המשפטי לממשלה וגם הלכתי בגין החלטותיו לבג"ץ. בסך הכול התביעה הכללית במדינת ישראל ממלאת את חפקידה. דווקא משום כך, אדוני היושב-ראש, בתור אדם שעוסק בדברים האלה, כתור אדם שבוועדת החוקה, חוק ומשפט עוקב אחרי הפעולה של התביעה הכללית, של משרד המשפטים, אני רואה חובה לעצמי לעורר את הנושא. כי אם התובעת אומרת גם בבית-המשפט המחוזי ואחר כך בערעור, והמדינה אפשרה לה גם להופיע בערעור בשמה, אותם דברים, שלחו עליה, שככלו אותה בהכנת כתב האישום — והתובעת איננה מפרשת מי ככל ומאלו סיבות, אבל היא אמרה זאת — אינני יכול לעבור על כך לסדר-היום ולראות בזה עוד אירוע מהאירועים היומיומיים בכרסום שלטון החוק במדינת ישראל. אני חייב להתריע על כך ואני חושב שהבית הזה הוא המקום המתאים לכך.

אדוני היושב-ראש, אני מתפלל מאוד. חשבתי שאחרי הכותרות ואחרי שנבדקו העובדות יהיה מבויל של הצעות לסדר-היום בעניין הזה. לצערי רבה, יש רק הצעה אחת לסדר-היום, והיא שלי. התפלאתי על כמה מחברי, שכה מודאגים ממצבו של שלטון החוק במדינת ישראל, שכה מודאגים משלטון החוק במוכן של שוויון בפני החוק, גם הם לא העלו את העניין הזה.

יתירה מזאת, חלק ניכר מחברי, שבדרך כלל שועטים על דברים כאלה מתוך כוונה טובה, כמובן, ומעלים את הנושאים, פתאום אמרו: זה סוביידיזם, לכן אנחנו לא רוצים להעלות זאת. אני טוען שאין כאן סוביידיזם, ואני לא רוצה להיכנס לסוגיה הזאת ולהסביר אותה כי זמני קצר. אבל עצם העובדה שהטוענים, שבדרך כלל נלחמים במושג הזה, פתאום אומרים שהוא לא קיים לגבי עבודתה של הכנסת, וכוודאי העובדות — והרי לא העובדות הן השנויות במחלוקת אלא השאלה מדוע התביעה הגישה או לא הגישה כתב אישום כזה או אחר, זו הבעיה, ובכל זאת פתאום קמים חברים ומנופפים בסוגיית הסוביידיזם — זה אומר דורשני.

מכיוון שאני יודע מי הם הגאשמים במשפט הזה, או נכון יותר מי הם המורשעים בבית-המשפט המחוזי בעניין זה, ועקב הניסיונות לעכב את הדיון בזה, אני מגיע למסקנה, שיש אישום לסברה, שמי שיש לו קשרים לא צריך פרוטקציה במדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, אם הגענו לכך — ואני רוצה לבדוק את העניין הזה בכנות מתוך הערכה לפרקליטות המדינה — שיש שיקולים לא-כרויים מדוע מגישים כתב אישום זה ולא אחר, הרי אני חושב שאנחנו צריכים לרעת את הדבר הזה. מפני שהכלל הראשון של שלטון החוק הוא שוויון בפני החוק. הכלל הראשון הוא שממצים את החוק במידה שווה עם כל האזרחים, ואם יש אזרחים שלגביהם יש שיקולים מדוע עושים כך ולא אחרת, וזו לא איזה הערה של "קביצער" מהצד שאומר: למה לא הגשתי סעיף כזה, או למה לא הגשתי סעיף אחר. אלא, הפרקליטה המופיעה בבית-המשפט אומרת זאת בבית המשפט המחוזי וחרתה על כך בבית-המשפט העליון. זה אומר דורשני.

אני רוצה להבין, ממה נפשך? אם הפרקליטה אומרת אמת, זה חמור. אבל אם היא, למשל, לא אומרת אמת, או שהיא "מפנטזת" — נשתמש בכינוי השגור בפניו בימים האחרונים לצורך הנוח עבודה — נניח שהיא ממציאה את זה, אתה צריך להתפלל שבעתים, איך אדם שכבר אמר את הדברים האלה

שכאילו מי שיש לו פרוטקציה לא צריך קשרים ומי שיש לו קשרים לא צריך פרוטקציה? ישב בית-המשפט ושמע את הקולות האלה?

לכן, בכל הכבוד, אני מסרב להשיב לגוף העניין על ההצעה שעלתה כאן. אני חושב שראוי היה, בכל הכבוד, שלא להרשות להעלות הצעות כאלה על בימת הכנסת. יש סעיף שמחיר את איסור ההעלאה הזאת. מכיוון שעלתה, אני מבקש להסיר אותה. ואם בתום המשפט ירצה חבר הכנסת וירשובסקי לשאול שאלות לגבי העניין הזה, אני מניח שימצא דרך לשאול אותן את הפרקליטות או את שר המשפטים, בוועדה או במליאה או בכל דרך אחרת, ונוכל להתייחס לפי העניין; לא עכשיו. תודה רבה.

שרה דורון (הליכוד):

אדוני השר, אולי אפשר לבקש להציע שחבר הכנסת וירשובסקי יסתפק בתשובת השר, על מנת שלא תיערך הצבעה.

שר המשפטים ד' מרדור:

אם חבר הכנסת וירשובסקי מסתפק בתשובתי ומסיר את הצעתי, זה בוודאי טוב.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני אסתפק בתשובת השר, ואני ממשיך בדיון במקום שאפשר יהיה לעשות זאת. אני פשוט רציתי שכנסת ישראל תשמע את העניין ואני מסתפק בתשובת השר.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אם כך, שלום על ישראל.

אני רק מוצא לנכון, מאחר שבפתיחה של דברי כבוד השר נשמעה כאילו הכעת אי-שביעות רצון מכך שיושב-ראש הכנסת לא פסל את ההצעה לסדר-היום מלכתחילה, אני פשוט רוצה להבהיר שאני הייתי ער לרגישות. אני קיימתי שיחה נפרדת עם חבר הכנסת וירשובסקי ושיחה נפרדת עם כבוד השר, ואחר כך זימנתי את שניהם ללשכתי ורנו כזה. הייתי ער לדבר, אבל לא מצאתי שיש באפשרותי לפסול במקרה כזה את ההצעה על הסף.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני לא רציתי שכל המדינה תדבר על משהו והכנסת לא.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר. חבר הכנסת דן תיכון, רצית לשאול משהו? בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בעצם אני אשם בכך שהנושא אושר. לכן, אני מבקש שלהבא, משוגש ערעור, לפחות שאנחנו בנשיאות נדע על כך. נדמה לי שבמבט לאחור, אני אבי השגיאה. לכן אני פונה אליך — אילו הייתי ער לעובדה, יכול להיות שלא הייתי תומך בהצעה הזאת בנשיאות וחבל שזה לא עלה כעור, כי אז היינו שוקלים פעם נוספת, ובוודאי היינו מקבלים החלטה נכונה יותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דן תיכון, אתה בפומבי לוקח עליך חטאים?

דן תיכון (הליכוד):

במקרה הזה — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר.

הנמצא בבירור במשפט פלילי בטרם נסתיים המשפט, בטרם ניתן פסק-הדין. למיטב זיכרוני, עוד לא קרה דבר כזה מאז קמה המדינה. לשם כך נקבע בתקנון הכנסת בסעיף 78, שיושב-ראש הכנסת רשאי שלא לאשר הצעה, אם עניין מסוים תלוי ועומד להכרעה בבית-המשפט, וניתנו החלטות ועדת הכנסת בכיוון זה.

אני ער לכך שנהגנו לא אחת, וייתכן שבדין נהגנו, שלא להתחשב או שלא לפרש את הכלל הזה פירוש דווקא, כאשר עותר כלשהו מגיש עתירה לבית-המשפט הגבוה לצדק, ובדרך הזאת יעכב דיון בנושא ציבורי. אבל משפט פלילי? — יש תובע ויש נאשמים ויש בית-משפט. והעניין נדון לאחרונה בבית-המשפט העליון ב-13 בפברואר 1991, זאת אומרת לפני שבועיים בדיוק. בית-המשפט בראשות השופט שמגר אמר שהוא יוצא לעיין בתיק הזה וייתן את פסק-הדין, ואנחנו לפני פסק-דין נדון עכשיו בשאלה אם האישום שהוגש חמור דיו או צריך חמור ממנו?

אני רוצה שכל אחד מחברי הכנסת יחשוב בלבו על משפטים פליליים בעלי עניין ציבורי, משמאל ומימין, יהודים וערבים, שלפני פסק-הדין יביאו אותם הנה למליאה ונדון בהם. האם העמידו את האיש הזה לדין בעבירה חמורה או קלה מדי.

אני ביקשתי מחבר הכנסת וירשובסקי, בשיחות ארוכות שהיו בינינו בשבוע שעבר, שיימנע מלהעלות את העניין לדיון. יש לי תשובה לגוף העניין, אבל אני לא אעלה אותה כמלואה מן הטעם הזה. אומר רק דבר אחד: כאשר מופיע פרקליט בבית-המשפט, הוא מציג שם את העמדה שנקבעה על-ידי פרקליטות המדינה — במקרה הזה עמדה שנקבעה על-ידי פרקליט מחוז תל-אביב (פלילי) ופרקליטת המדינה — גם לו היתה לו או לא היתה לו דעה אחרת. יש ויכוחים לגיטימיים בתוך הפרקליטות איזה כתב אישום להגיש, על איזו עבירה ולאחר מכן יש החלטות.

נאמרו דברים על-ידי הפרקליטה, ואני לא אתייחס אליהם. ייתכן שראוי לדון בהם, האם כפו או לא כפו, אבל לא אכנס לזה. ביקשתי דבר אחד: נמתין לפסק-הדין של בית-המשפט העליון. שום דבר לא יברח עד אז, הפרוטוקול קיים, העדים לא יברחו, הכנסת תהיה על מקומה. כשהיה פסק-דין של בית-המשפט העליון והעניין ייגמר, אפשר יהיה לבוא לכאן ולהציע הצעות, להציע הצעות לדיון בוועדה, וגם אז צריך לשקול היטב עד כמה הכנסת צריכה לדון באישום נפרד זה או אחר, אבל זו שאלה נפרדת.

היום, אם נדון בגוף העניין, אם אני אישכ ולו תשובה מינימלית לגוף העניין, אנחנו נקבע כאן תקדים שתוצאותיו מי ישרון.

יש כלל של סוביידיזציה, שאסור לעשות מעשה כזה שעשוי להשפיע על מהלך המשפט תוך כדי המשפט, לא מפני שאנחנו חושבים שהשופטים יושפעו, אם כי גם הם בשר ודם, אלא כי הציבור יש לו אמון במערכת המשפט, והאמון הזה מותנה בכך, אולי בראש ובראשונה, שהוא יודע שהמערכת הזאת איננה מושפעת על-ידי המערכת הפוליטית, שהיא מנותקת ממנה, ששום השפעה של חבר כנסת כזה או אחר מכל סוגיה שהיא לא תטה את פרקליטות המדינה ובוודאי לא את בית-המשפט לפסוק לכאן או לכאן. ואנחנו ניצור רושם בציבור, שלפני שבית-המשפט פסק אם נעברה העבירה שמדובר בה או לא, הכנסת רוצה לדעת מרדע לא היה אישום חמור יותר? אנחנו ניצור איזה רושם, שבוודאי ידידי חבר הכנסת וירשובסקי לא התכוון אליו, שיש איזה לחץ פוליטי,

אורה נמיר (המערך):

אדוני היושב-ראש, יש איזו ידיעה מסגן שר האוצר?

דן תיכון (הליכוד):

אולי הוא מצוי באזור נמוך.

היו"ר ד' שילנסקי:

ניחוס אבלים — זו מצווה גדולה גם בתענית.

אני מבקש פעם נוספת לנסות ולאתר את סגן שר האוצר. חברת הכנסת אורה נמיר, מנסים כל הזמן לאתר אותו. אני מקווה שיצליח.

היו"ר ד' שילנסקי:

חזקה על סגן השר שיש לו פלאפון במכונית, אבל נראה שהפלאפון תפוס.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

אולי הוא בתענית היום.

ג. הצעת חוק העונשין (תיקון — גנבות חקלאיות), התשנ"א — 1991 *

(הצעת חבר הכנסת א' כ"ץ-עוז)

היו"ר ד' שילנסקי:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר היום: הצעת חוק תתס"ג, הצעת חוק העונשין (תיקון — גנבות חקלאיות). התשנ"א — 1991. מאת חבר הכנסת אברהם כ"ץ-עוז. בבקשה.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשפטים, חברי הכנסת, ההצעה שאני מעלה כאן היא שינוי בחוק העונשין בנושא של הגנבות החקלאיות. השינוי בעיקרו הוא העברת דרגת העבירה מעוון לפשע.

לעצור את האדם העושה את מעשה הגנבה. במצב הקיים, בעל הרכוש הגנב הוא חסר אונים, אין הוא יכול לעצור את הגנב, אף שהוא רואה אותו במעשה. כי המעשה מוגדר כעוון, וכעוון אין לאזרח שאיננו שוטר היכולת לעצור.

אדוני שר המשפטים, אני מודע לכך שאתה אינך אוהד את שינוי דרגי הענישה בנושאים שונים ומשונים. אבל כאן קיימת בעיה אמיתית. לי אין שום עניין להגיע לדרגים הגבוהים ביותר של הענישה, אבל יש לי עניין רב מאוד להגיע למצב שתהיה יכולת שליטה אמיתית לאזרח שגונבים ממנו, או לאזרח שרואה את מעשה הגנבה לעצור את הגונב ולגרם לכך שאפשר יהיה להשתלט עליו. המשטרה איננה מסוגלת לתת שוטרים לכל השטחים החקלאיים, והבעיה היא בעיה קשה, רחבה ואמיתית.

חומרת העונש נתונה כמובן לשיקול דעתו של השופט. אני לא רוצה להתווכח כאן ביקורת, אלא לומר בזווית רבה מאוד, שבמקרים רבים, אם גונבים טבעת יהלום, רואים את זה כפשע גדול, אבל אם גונבים עשרה ארגוני פרי, שהם מחייבו ופרנסתו של האדם שממנו גונבים, גם השופטים אומרים לעתים: נו טוב, מה יש? בסך הכול תפוזים. יש יחס מקל. אולי זה נשאר עוד מתקופת הפלמ"ח, כשמותר היה לקחת תרנגולת ולעשות קומז'ין. מגיע אדם לפרדס עם מכונית, הוא וילדיו, מטיילים ואומרים: למה לא ניקח קצת פרי מהעץ? למה לא ניהנה לנו מפרי טרי, בריא ונעים מהפרדס של מישהו שטרח ועמל עליו?

העניין הזה מחייב אכיפה יותר רצינית וענישה יותר רצינית. אם לאדוני שר המשפטים יש תשובה יותר מוצלחת, ולא זו האומרת שהמשטרה צריכה לתפוס יותר — אין לנו עוד כוחות משטרה, אין אפשרות לכסות את כל הפרדסים והמטעים, הלולים והחממות וכל השטחים החקלאיים בשוטרים. תן כלי אחר, אני בשמחה רבה מאוד אלך יחד אתך. אבל כל עוד אין כלי אחר, הרי מתוך ניסיוני גם במשרד החקלאות וגם מתוך מקרים אחרים שהגיעו אלי, אני חושב שזה הכלי היחיד — להעלות את דרגת העבירה ולקבל בעקבות זאת את היכולת של החקלאי עצמו לעצור את מי שגונבים ממנו, או שאדם הנמצא בשטח ורואה גנבה יכול לעצור את הגונב. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת כ"ץ-עוז. אדוני השר, בבקשה.

שר המשפטים ד' מרידור:

אדוני היושב-ראש, גבירתי ורבותי חברי הכנסת, יש בינינו מי שחושבים, שהפתרון לפשע הוא בהחמרת הענישה. כבר הגענו לימים שאמרו לי מומחים המכירים שיטות משפט שונות בעולם, שאנחנו נמצאים במקום גבוה מאוד, אם לא

הנושא הוא כאוב ונמשך זמן רב. הטיפול בו מעסיק עשרות רבות מאוד של אזרחים ותושבים באזור הכפרי, שבו המושאים לגנבה מונחים ממש בצורה גלויה בשטח, בפרדס, כשדה, בגן הירק, בחממה. עובר אדם בדרך, נכנס לפרדס, נוסע עם מכונית, שם כמה וכמה ארגוני תוצרת במכונית ונעלם. ואחר כך ילך החקלאי ויגיש תלונה, המשטרה תרשום את התלונה ביומן, ויגידו כפי שאומרים: נוספה לנו עוד תלונה בעניין גנבות חקלאיות.

ההיקפים גדולים מאוד. הגנבות הן של כל המוצרים, החל מאלה הנמצאים בשטח חסוי, כמו חממות או שטחים מכוסים בפלסטיק, וכלה בשטחים פתוחים שבהם מונחות חבילות קש, מכלי פרי, ולעתים אפילו נמצאים שם בעלי חיים גדולים, כמו פרות ועגלים המיועדים להישלח לבית-המטבחיים.

הגנבות הן בהיקף אדיר. בדרך כלל זה נעשה במקומות המרוחקים מתחנות משטרה, מקומות שאין בהם יחידות שיטור משמעותיות. הרכוש בדרך כלל איננו מכוסה, כי חברות הביטוח אינן מוכנות לבטח מוצר או רכוש שאין עליו הגנה, ואי-אפשר לתת הגנה לכל הפרי בפרדס, לכל חבילות הקש והחציר כשדה, ליבולים בחממות ודברים דומים.

יש קבוצות מאורגנות של גנבים, לעתים הם גנבים לעת מצוא, של אחר-הצהריים, ולעתים הם מקצועיים מאוד. כל כך פשוט וקל לגנוב, כל כך מהר וכל כך בלתי ניתן לזהות את הרכוש, כי לך תזהה את התפוזים שגנבו מפרדס אחד כאשר אומרים לך: קניתי את זה אצל פרדסן מסוים, ואתה לך ותביא לו הוכחות.

אם כן, ההיקפים הם גדולים, השטחים הם רחוקים, אין יחידות משטרה, אין יחידות שמירה, השטח פתוח, הרכוש לא מכוסה.

כאשר החקלאי או בעל הפרדס מוצא את האדם הגונב אצלו בפרדס ותופס אותו עם ארגוני הפרי, הוא אינו יכול לעצור אותו. החוק קובע, שרק כשהדבר מוגדר כפשע, יכול האזרח

* נספחות.

חמור מאוד. הבעיה היא לא של חומרת העונש, אלא של תפיסת האנשים האלה והבאתם לדין. האנשים האלה לא נתפסים, מפני שלמשטרה יש עדיפויות אחרות, ויש עליה לחץ גדול מאוד שכולנו מכירים אותו, כמגורים רבים מאוד של חיינו, מהאינתיפאדה דרך בעיות הרצח והסמים ובעיות אחרות שלא אנע בהן אחת לאחת. באמת יש לחץ גדול וקשה לה, והיא צריכה לסמן עדיפויות, מה חשוב יותר, למשל, למנוע עבירות של פשע בשכונות עוני בערים, סמים, אונס, רצח, והכול חשובים, כמובן, או לתת דגש חזק יותר בגנבת תוצרת חקלאית. וזהו בירושלים, או לתת דגש חזק יותר בגנבת תוצרת חקלאית. וזהו שאלה קשה, והמשטרה ושר המשטרה מתמודדים אתה.

החמרת הענישה היא הבעיה? חמש שנות מאסר. הן עונש חמור מאוד. על מה אנו מרבים, רבותי? אני רוצה באמת לשאול, למה אנחנו צריכים להפלות שוב את החקלאים לטובה? מה קרה? אם גונבים סחורה לא מחקלאי אלא מתעשיין, מגיע לעברייני עונש קל יותר? מפני שזה קיבוץ או מושב מגיע לו עונש חמור יותר? למה אם גונבים לי בבית, ואני בא הביתה ורואה שכל הבית הפוך וגנבו לי את כל מה שאספתי במשך עשרות שנים, די בשלוש שנות מאסר, אבל אם גנבו שני ארגוני תפוחים בפרדס — חמש או שבע שנות מאסר? אני חושב שלא צריך לעשות הפליה כזאת. יש דם כחול יותר לתוצרת חקלאית או לחקלאי? אני חושב שאין שום הצדקה להפליה כזאת, והיא גם לא תועיל.

דוד ליבאי (המערך):
אפשר לשאול שאלה?

שר המשפטים ד' מרידור:
מיידי. בכל הכבוד למציע, אני חושב שצריך לטפל בכביה הזאת לא בדרך של החמרת הענישה אלא בדרכים אחרות. הדרכים האחרות גם הן קשות. יידי, חבר הכנסת כ"ץ-עוז, אתה אמרת לי: תציע דרך אחרת, אני ארד מהדרך הזאת. זה שאין לי היום דרך אחרת, כי אין לי די כוחות משטרה, לא אומר שהדרך המוצעת על-ידך תעזור במשהו. היא תשבש את כל מערך הענישה והגיל אצלנו, שצריך לראות אותו עבירה מול עבירה, נסיכות מול נסיכות, אבל לעזור היא לא תעזור. לכן העובדה שדברים אחרים לא עוזרים לא מוכיחה שזה עוזר. כבוד היושב-ראש, חבר הכנסת ליבאי ביקש לשאול אותי משהו.

היו"ר ד' שילנסקי:
בהסכמתך, בבקשה.

דוד ליבאי (המערך):
בשאלת מדיניות הענישה אני מסכים עם כל מה שאמרת, כבוד השר. אבל נראה לי שחבר הכנסת כ"ץ-עוז העלה שאלה רצינית, והיא שחקלאי התופס גנב הופך עברייני, כי הוא לא מוסמך היום לפי החוק לתפוס אותו ולעכב אותו עד בוא המשטרה. זו סוגיה רצינית, ומבחינה זו העלאת השאלה היא נכונה. כי אילו היתה העבירה מוגדרת כפשע, רשאי היה החקלאי לתפוס את הגנב. כיוון שהיא מוגדרת היום כעוון, הוא אינו רשאי.

ולהערה של כבוד השר, בעיר ובמקומות אחרים בדרך כלל מי שנכנס לבית, והוא בגדר פורץ, את הפורץ אני רשאי לעצור. אבל על גנבה אינני רשאי לעצור כאדם פרטי.

אני חושב שזו סוגיה רצינית, וכלי להסכים מראש לקבלת עמדות של המציע, הייתי מציע שאדוני יסכים להעביר זאת

בשיא הסולם, של המדינות המחמירות בענישה. עבירה שבמדינות אחרות נותנים עליה עונש מקסימלי נמוך, אצלנו העונש הוא לפעמים פי-שניים ופי-שלושה גבוה יותר. וראה זה פלא, הפשיעה לא יורדת בעקבות החמרת הענישה. לפחות איש עוד לא הוכיח את הקורלציה המיידית הזאת בין החמרת הענישה לבין ירידה בפשיעה כדבר בטוח ומובן מאליו בכל מקרה.

עכשיו, אני רוצה שנשאל את עצמנו את השאלה ששאל חבר הכנסת כ"ץ-עוז. הוא אומר: העבירה איננה פשע, ולכן לא חל פה הסעיף של מניעת פשע, או הסעיף המתיר לעצור אדם שביצע פשע בפניו, ואין זה ייתכן. כל זה היה נכון אילו הבסיס העובדתי היה נכון. עבירה של גנבה דינה שלוש שנות מאסר, והיא פשע.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
צריך להוכיח את זה קודם.

שר המשפטים ד' מרידור:
תמיד צריך להוכיח קודם.

דוד ליבאי (המערך):
היא עוון ולא פשע.

שר המשפטים ד' מרידור:
היא פשע, ודינה שלוש שנות מאסר. אם העובדות שמדבר עליהן חבר הכנסת כ"ץ-עוז הן מדויקות, ויש כאן גם הסגת גבול פלילית, יש להוסיף על כך עוד שנתיים מאסר, וזה כבר אומר חמש שנות מאסר.

דוד ליבאי (המערך):
אבל זה לא עושה את זה לפשע. זה עדיין עוון.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
המשטרה אומרת שאסור לעצור.

שר המשפטים ד' מרידור:
רבותי, מותר לעצור. אינני יודע מי אמר לך. חבר הכנסת כ"ץ-עוז, אם המשטרה אמרה לך שאסור לה לעצור, היא טעתה. מותר לה לעצור גם אדם שעבר עבירה תנועה.

דוד ליבאי (המערך):
למשטרה מותר, אבל לא לאזרח.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
למשטרה בוודאי מותר, אבל אין גם משטרה הפרוסה בכל הארץ.

שר המשפטים ד' מרידור:
למשטרה מותר.

הבעיה שמדובר בה נוגעת למה שאתה אמרת כאן עכשיו. אין משטרה בכל הארץ כדי לאכוף את החוק הזה. קשה לאכוף אותו. גם אם העונש יהיה עונש מוות, קשה יהיה לאכוף את החוק. הבעיה איננה בהרתעה, הבעיה היא בהבאת העבריינים לדין, במציאתם בשדה או בפרדס.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
ובעצירתם.

שר המשפטים ד' מרידור:
ואם אתה רוצה לפתור בעיה, תחפש את המקום שבו היא נובאת. אל תחפש את השקל במקום שיש אור, אלא במקום שהוא נפל. העונש של שלוש שנים הוא חמור מאוד. עם התוספת של שנתיים, כלומר חמש שנות מאסר — זה עונש

ה צ ב ע

- בעד ההצעה להעביר את הצעת
החוק לדיון מוקדם בוועדה — 14
- בעד ההצעה להסיר את הצעת
החוק מסדר-היום — 3
- נמנעים — 2
- ההצעה להעביר את הצעת חוק העונשין (תיקון
— גנבות חקלאיות), התשנ"א — 1991, לדיון
מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

14 — בעד העברת הצעת החוק לוועדה, שלושה — בעד
הסרתה מסדר-היום, ושניים נמנעים. הוחלט להעביר את הצעת
החוק של חבר הכנסת אברהם כ"ץ-עוז לוועדת החוקה, חוק
ומשפט.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

לוועדת החוקה, חוק ומשפט או לוועדת הכלכלה?

היו"ר ד' שילנסקי:

לוועדת החוקה, חוק ומשפט. אתה מציע הצעה אחרת?

ראובן ריבלין (הליכוד):

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

לא, לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

דוד ליבאי (המערך):

לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבתי, אני שומע שיש הצעה אחת: לוועדת החוקה, חוק
ומשפט, ואם כן, זה עובר לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

חברת הכנסת אורה נמיר, לירידעתך, קיבלתי פתק. אין
אפשרות לחייג לסגן השר במכונית. התקליט בטלפון עונה:
לרגל מיסוך האזור אין קשר טלפוני. לכן אינני יכול לתת לך
תשובה.

אורה נמיר (המערך):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת אורה נמיר, אם אי-אפשר להתקשר אליו
למכונית, כי אז בוודאי גם — — —

אורה נמיר (המערך):

אפשר להתקשר ללשכתו.

היו"ר ד' שילנסקי:

קיבלנו הודעה טלפונית שהוא בדרך. קיבלנו את ההודעה
מהמכונית, אבל אם אנחנו לא יכולים להתקשר עכשיו, גם הם
לא יכולים. למרות זאת, אני מבקש לנסות לאתר אותו
באמצעות הלשכה. חברת הכנסת אורה נמיר, התשובה היא
שמנסים להשיג אותו גם באמצעות הלשכה, וגם הלשכה אמרה
אותו דבר.

לדיון בוועדה, בין שהתורפה היא בדיני המעצר, ובין שהתורפה
היא באמצעות תיקון החוק הפלילי המהותי.

שר המשפטים ד' מרידור:

אני מודה לחבר הכנסת ליבאי. אני מצטער, אך אינני יכול
לקבל את ההצעה, ואסביר מדוע. השאלה אם מותר או אסור
לאזרח לעצור אדם היא שאלה סבוכה מאוד. אגב, אפשר
להעלות אותה. יש רבים בבית זה שמעלים אותה בהקשר אחר,
אתם מכירים אותו היטב. היה ויכוח גדול בין הפרקליט הצבאי
הראשי לבין אחד מחברי הכנסת בבית, מתי מותר לעצור, ואם
האיש בורח, מה מותר לעשות כשלא עוצרים אותו. האם מותר
לירות בו, למשל? אלה שאלות קשות מאוד, אגב, גם
בארצות-הברית, ויש גם מקרים שזורים.

אפשר לפתוח את הסוגיה הזאת. אני מהסס אם ראוי
לפתוח אותה היום. אם רוצים לפתוח, בבקשה. אני לא מסכים
כשום אופן שבעבירה קלילה, מול עבירות שבהן אנשים
מוחקקים כאבנים וכדורים אחרים, נעלה את הסוגיה הזאת,
ובעבירות אחרות לא ניגע. מה זה? עוד הפעם נפלה את
החקלאים? מדוע מצבו של חקלאי צריך להיות טוב יותר
ממצבו של אדם שנסע ברכב, ורקו עליו אבנים, והוא לא רשאי
לעשות יותר מאשר לעצור?

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

אדוני השר, הפכת את זה לפוליטיקה. זה מוצא לא מכובד
לעניין זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת כ"ץ-עוז, אי-אפשר להיכנס לוויכוח.

שר המשפטים ד' מרידור:

לא פוליטיקה, רבותי, כשום אופן.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, אתה צריך לסיים.

שר המשפטים ד' מרידור:

אני מסיים.

רבתי, הנושא רציני. יושב כאן במקרה שר המשטרה.
הסבתי קודם — ואני בטוח שהוא יסכים אתי — שהמטלות
הרוכזות על כתפיו גדולות בהרבה מן המשאבים האנושיים
הכספיים שיש לו כדי לפתור אותן. והוא מתמודד יום-יום עם
הקושי הזה, מה חשוב ממה. באין די שוטרים לכל הפרדסים,
הבעיה קשה. בואו נתמודד אתה בדיון בוועדה, לא במסגרת
הצעת חוק שבאה להפוך עבירה שעונשה שלוש שנות מאסר
לעבירה שעונשה שבע שנות מאסר, דבר שאין לו בעיני שום
הצדקה, בכל הכבוד.

אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: ההצעה
האחת — להסיר את הצעת החוק מסדר-היום, וההצעה
האחרת — להעביר אותה לוועדה. אנחנו עוברים להצבעה. מי
שהוא בעד העברת הצעת החוק לוועדה יצביע בעד, ומי שהוא
בעד הסרתה מסדר-היום יצביע נגד. זו הצבעה מס' 1.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

לאיוו ועדה, לוועדת החוקה, חוק ומשפט? לוועדת
הכלכלה?

ד. הצעה לסדר-היום הצהרות בדבר עתיד רמת-הגולן

היו"ר ד' שילנסקי:

גרשון שפט (התחיה):
אבל מפלגת העבודה ותמכת במה שאתה אומר?

אנו עובדים לנושא הבא: הצעה לסדר-היום מס' 4634, של חבר הכנסת מיכה גולדמן, בנושא: הצהרות בדבר עתיד רמת-הגולן. בבקשה, חבר הכנסת גולדמן.

מיכה גולדמן (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, המלחמה במפרץ פותחת פרק חדש בכל הקשור למזרח התיכון. יש בה פוטנציאל להסדר חדש באזור, אך יש בה גם סיכונים שאסור לישראל להתעלם מהם. סכנת מלחמה ערבית-ישראלית, עם סכנות טילים בעורף ישראל, אשר בה יבואו לידי ביטוי כוחות אוויר וקרקע שיסכנו את ביטחון ישראל, מצריכה גבולות בני הגנה שיש בהם חשיבות קיומית למדינת ישראל.

המסקנה מכל הסכנות האלה צריכה להוביל את ישראל לקיום צורכי הביטחון. שיעמדו בכפיפה אחת עם קידום תהליך השלום. על ישראל לחזור ליחמה המדינית ממאי 1989, והיא צריכה לפעול למען קידומה ולהמשיך בהידברות עם הפלשתינים היושבים ביהודה ובשומרון, אך בשום אופן לא עם אש"ף וערפאת.

יש צורך לבדוק את האפשרות לשילוב ירדן בתהליך השלום, ואסור לנו לזנוח אותה בגלל עמדתה במשבר המפרץ. דווקא היום יש חשיבות רבה לצירופה של ירדן אל התהליך המדיני.

נוסף על אלה, אך בנפרד מהצד הפלשתיני, יש צורך ללכת למהלך שלום על בסיס דו-צדדי עם סוריה. יש צורך במשא-ומתן לשלום עם סוריה, אך אין שום צורך במשא-ומתן על ירידה מרמת-הגולן. אזור הגולן הוא בעל חשיבות לשלומה של ישראל ולביטחונה, ויש צורך לפעול לחיזוק ההתיישבות שם, ביסוסה הכלכלי, חוסנה החברתי וכושר עמידתה.

קווי הביטחון הישראליים היו תמיד אלה אשר קבעו את מיקום ההתיישבויות אשר שומרות עליהם ומוכיחות שליטה ישראלית ללא כל עוררין לאורכם. ממשלות ישראל בהנהגת מפלגת העבודה השכילו לעשות, כאשר נוסף על רמת-הגולן חמכו תמיד בהתיישבות לאורך קווי העימות, כמו גבולה הצפוני של ישראל הנושק ללבנון, עמק-הירדן, עמק בית-שאן, בקעת-הירדן בואכה הערבה, קווים אלה שנוקקו לחיזוק.

אסור לנו להזניח ההתיישבויות אלו באזורי קו העימות.

גרשון שפט (התחיה):

מוחמד נפאע (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
יגיע התור שלך ותדבר.

מיכה גולדמן (המערך):

אתה תראה כמה תתגעגעו בעוד שלושה-ארבעה חודשים לימים האלה, שבהם מפלגת העבודה תנהיג את מדינת ישראל.

גרשון שפט (התחיה):

מיכה גולדמן (המערך):

ובהמשך יתייך חשמע עד כמה התחיה, צומת ומולדת יתפכו להיות חזקות, עד כדי כך שרק נמר של נייר יוכל להיות מקביל להם.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שפט, קיבלת תשובה שמפלגת העבודה תומכת בדבריו חבר הכנסת גולדמן. נא לאפשר לו להמשיך.

מיכה גולדמן (המערך):

אסור לנו להזניח ההתיישבויות אלו באזורי קו העימות, אלא עלינו לחזקן יותר, ואסור לנו לקצץ בתקציבים — וחבר הכנסת שפט, תקשיב מי מקצץ תקציבים — המופנים לאזורים אלה, כפי שעושה ממשלת ישראל של היום, כאשר היא מקצצת 50% מתקציב הפיתוח של יישובי רמת-הגולן, במחקר ובפיתוח ביישובי הגליל ובקו העימות. ההיפך הוא הנכון. יש צורך בפיתוח מואץ של הגולן ושל שאר אזורי קווי העימות. יש צורך בפיתוח תשתית תחבורתית אשר תקצר את זמן הנסיעה לגולן ממרכז-הארץ.

אסור לקצץ במכסות המים לחקלאות ברמת-הגולן — לצערי הרב, הקיצוץ היום הוא בכל רחבי הארץ, אבל איני רוצה להעלות נקודה זו עכשיו בנושא חשוב לנו כמו רמת-הגולן — דבר שיביא להרס המטעים ושאר ענפי החקלאות אשר טופחו שם מאז 1967.

יש צורך לתת תנופה לתחום הבנייה, לשיכון עולים ולזוגות צעירים דווקא באזורים אלו. יש צורך לפתח ולבסס את הפוטנציאל התיירותי באזור רמת-הגולן, דבר שיביא רווחים בתחום ההסברתי ובתחום הכלכלי.

אך במקום לעשות כך מזניחה הממשלה את האזורים האלה ולא תורמת כלל לחיזוק היישובים שעל קו העימות, ולדוגמה, כביש חוצה-הגולן, המשובש לכל אורכו. הליכוד, כהרגלו, מפריח ססמאות, ואחר-כך הוא נאלץ לבטלן ולא לנהוג על-פיהן, והוא מותיר את ישראל כחסרת אמינות בעיני הכול.

הליכוד ממשיך לעשות כך ומוכן לזרו משא-ומתן עם סוריה — תקשיבו, חבר הכנסת שפט וסגנית השר גאולה כהן —

גרשון שפט (התחיה):
אני מקשיב לכל מלה.

מיכה גולדמן (המערך):

— על חשבון היישובים בגולן, בדיוק כפי שהוא עשה בשעתו עם מצרים.

זריות זו לא באה סתם פתאום. זריות זו באה לקבור את היחמה המדינית של ישראל ממאי 1989 ולהתעלם מהבעיה האמיתית של הפלשתינים. יצחק שמיר אינו מוכן להירשם כהיסטוריה של הליכוד כראש התנועה שהביא לווייתורים ביהודה ובשומרון, ועל כן מוכן הוא למהלך אחר, ובלבד שלא יחזור, חלילה, אל היוזמה המדינית ממאי 1989.

ושוב רואים אנו כי הראייה הצרה של טובת הליכוד עולה על הראייה הרחבה של טובת כלל ישראל.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת גולדמן.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אתה באמת מאמין, שהיוזמה של מאי 1989 היתה פותרת את כל הבעיות שעליהן דיברת כאן?

מיכה גולדמן (המערך):

היא מתרכזת בבעיות האמיתיות, שיאפשרו לנו משא-ומתן טוב יותר עם מדינות ערב.

ראובן ריבלין (הליכוד):

מיכאל איתן (הליכוד):

מיכה גולדמן (המערך):

אילו הקשבת היטב למה שאמרתי — — —

ראובן ריבלין (הליכוד):

הקשבת היטב.

מיכה גולדמן (המערך):

אני מוכן לחדד את הדברים עוד במשפט אחד. אם נחזור ליוזמה של מאי 1989, עיקר הבעיה שם היא לתת קודם כול פתרון לפלשתינים. יש לי הצעה, ואני חושב שאני יכול לומר אותה גם כאן. אם נחתור למדינה ירדנית-פלשתינית, ולא לכל מיני רעיונות אחרים, אני בטוח — — —

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, לא קיבלתם רשות דיבור.

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש מכולם להירגע.

מיכה גולדמן (המערך):

אני מציע לך, חבר הכנסת איתן — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חסלח לי, חבר הכנסת גולדמן, בתום הנאום שלך אתה לא יכול להתחיל בנאום חדש. אבל מאחר שהיו לך הרבה קריאות ביניים, אני מאפשר לך לענות במשפט אחד. אני מבקש מכם לאפשר לו לומר את דבריו.

מיכה גולדמן (המערך):

אני מציע לחבר הכנסת איתן, וגם לחבר הכנסת ריבלין, להקשיב היטב לדברים שאמרתי היום, וניפגש בעוד כמה חודשים. אתם תתנגדו למה שהצענו במאי 1989 ולתוכניות אחרות. יתברר לכם שהיה טוב לגמור את הדברים אז, ולא להמתין למחר, כאשר תהיו במצב הרבה יותר קשה לפי אמונתכם שלכם.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה.

ה. הצעה לסדר-היום

החובה לעמוד על משמר ריבונותנו בגולן

ניצלתי את ההזדמנות לקרוא לך בתואר שלך. העובדה שאתה עניו וצנוע ואינך משתמש בתואר שלך לא אוסרת עלי לעשות זאת.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אומנם אינני רב, אבל לפתוח בדבר ששייך למסורת ולדברי תורה אפשר. היום, י"ג באדר, יום תענית אסתר, תענית מזוהה, שהרי בסופה אורה ושמחה. ויששון ויקר, ובכל זאת הטעם המתחורר של תענית אסתר, שזה היה היום שהמן, כפי שמצוין במגילה, קובע אותו כיום ההשמדה הטוטלית. מנער ועד זקן, טף ונשים כיום אחד, יום שלושה-עשר בחודש השנים-עשר הוא חודש אדר.

כאשר היתה אימה של שואה, אפילו שהיא לא התקיימה אז, ראוי על זה לקבוע תענית, מפני שבאופן פוטנציאלי היא עומדת. ואי-אפשר לפתוח היום את הדברים בלא הכעת ביטוי של שמחה על כך שאותו נבל רשע מבגדאד, שאמר שישרוף את חציה של מדינת ישראל, חצי זה או חצי אחר, היום קרב לקראת ספו. ובאבוד רשעים רינה.

יש שמחה לעולם כשהרשע מתכלה, ועל כך גם מן הראוי לומר "כל הכבוד" לנשיא ארצות-הברית ולנאשים אשר עמו, שגם אם ייתכן שנצטרך מחר ומחרתיים לעמוד בעימות מדיני עמם, היום הם ראויים לכל שבח על כך שקיימו כעצמם "ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם". ושלא שעו לכל מיני עצות מדיניות מפולפלות ולכל מיני ניסיונות של עיכוב, אלא הבינו שיש שעה שבה צריך למגר זרוע רשע עד תום.

היו"ר ד' שילנסקי:

רשות הדיבור לחבר הכנסת חנן פורת, להעלות הצעה לסדר-היום מס' 4675, בנושא: החובה לעמוד על משמר ריבונותנו בגולן.

מיכאל איתן (הליכוד):

נראה מי יצטט למי את הנאום הזה שלך.

היו"ר ד' שילנסקי:

הכול רשום בפרוטוקול. חבר הכנסת גולדמן, כמה זמן אמרת, חודשיים?

מיכה גולדמן (המערך):

לא, אמרתי: כמה חודשים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אז בעוד כמה חודשים תוכלו להוציא את הפרוטוקול ולעין בו.

חיים רמון (המערך):

אדוני היושב-ראש, עד 11 חודש זה בסדר.

היו"ר ד' שילנסקי:

בינתיים שלום על ישראל, ונאפשר לחבר הכנסת הרב חנן פורת לשאת את דברו.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

לא רב אנוכי. אינני שש לתארים.

היו"ר ד' שילנסקי:

ציפור קטנה לחשה לי שיש לך סמיכות לרבנות, ולכן

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):
אני חוזר ואומר, שכשם שברור — — —

חיים רמון (המערך):

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, בבקשה. חבר הכנסת רמון — —

חיים רמון (המערך):

תבוא לשולחן הדיונים ותגיד שאתה רוצה את דמשק — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, יש לך הצעה אחרת?

חיים רמון (המערך):

עוד אין לי, אבל עכשיו אולי תהיה.

היו"ר ד' תיכון:

אם כן, אני מבקש שתיגש ותירשם.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

ידידי חברי הכנסת, השאלה אינה שאלה של סמנטיקה. כאשר אנחנו אומרים שבאים למשאומתן ללא תנאים מוקדמים, ברור לכל כדרכי-כך, לרבות סוריה, שאיננו מעלים על הדעת, למשל, שבמשאומתן יהיה דיון על יסודי-המעלה, על מטולה ועל עפולה. זה ברור לכול. זה דבר שעומד בנקודת מוצא למשאומתן. אבל כשם שהורברים האלה אמורים לגבי מטולה ועפולה, כך הם אמורים לגבי קצרין, רמת-גשימים וגמלא.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פארס, אני מפריע לך.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
קצת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה. חבר הכנסת פארס, הואל בבקשה לדבר עם מזכיר הכנסת.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אני סבור שמדינת ישראל צריכה לאמץ לעצמה את הקו הקובע, שמשאומתן איננו מיועד לפגוע לא בריבונות ולא בגבולות הריבוניים אף לא של אחת מן המדינות. זאת צריכה להיות נקודת המוצא למשאומתן, לאחר שהחלטנו את ריבונותנו. שאם לא כן, לשם מה החלטנו את הריבונות על רמת-הגולן?

אנחנו נושאים את שם השלום על שפתינו ובכנות מבקשים שלום. אבל ברור לכול שיש דברים שמשאומתן לשלום אינו יכול לכלול. למשל, ברור לכול שלא יכול להיות משאומתן על שלום שיכלול דיון על צמצום העלייה או על הקפאתה. זה איננו חלק מן הדברים שמדינת ישראל יכולה להרשות לעצמה.

אנחנו קוראים בתנ"ך דוגמה מעניינת מאוד מן העבר. היתה הצעה נדיבה מאוד של נחש העמוני שהציע לבני ישראל ברית שלום. היה לו תנאי קטן, אקראי לכס אותו מספר שמואל: "ויאמר אליהם נחש העמוני בזאת אכרת לכם בנקודת לם כל עין ימין ושמתיה חרפה על כל ישראל". שלום תמורת עין. כל אחד נותן את העין שלו — אתן לכם שלום. ואז, באותו מצב אומלל שהיו נתונים בו בני ישראל בהווה של שלום תמורת עין, קם לנו מלך שידע להשיב מלחמה שורה ולהסיר את החרפה הזאת מעל ישראל.

כוחו של נשיא ארצות-הברית של המעצמה הזאת ושל כל אלה שעמה בברית הוא בוודאי כוח פסי גדול. אין ספק שהיינו עדים לעוצמה טכנולוגית וצבאית שכמותה עוד לא נראתה. אבל היכולת לגייס את הקואליציה הזאת והיכולת לעמוד גם מול ניסיונות הסרק של הרוסים נעוצה בעוצמה המוסרית שהיתה לו, לג'ורג' בוש, במלחמה הזאת. ומאותה סיבה עצמה, אם העוצמה הצבאית, ואפילו המדינית, בלא העוצמה המוסרית תהיה מופנית מול מדינת ישראל, מול הבית הקטן היחיד הזה שיש לנו בעולם, ומול הניסיונות לכולעו ולהכחידו על-ידי אלה שסביבנו, ואפילו על-ידי אלה שבתוכנו, לא תהיה תפארתו על הדרך הזאת.

אני אומר את הדברים גם אם הם יכולים להישמע נאיביים מבחינה פוליטית. מי שינסה למתוח קו מקביל בין המאבק נגד הרשע של סדאם חוסיין, ובאמצעים מדיניים, אולי גם באמצעים אחרים, ינסה להביא את ישראל להתקפל ולהתגמד ולהפוך להיות מדינה שחיה תלויים לה מנגד, ייכשל.

אנחנו לא עלינו לרמת-הגולן מפני שרצינו להקים אימפריה ולחטוף עוד נתח משכנתנו. עלינו לרמת-הגולן, שהיא חלק ממדינת ישראל וחלק מארץ-ישראל מבחינה היסטורית ויהודית, מפני שהיינו מצויים באימת מלחמה עם סוריה, שביקשה לרדת לגליל ולכבוש את כל צפונה של מדינת ישראל והלאה. אבל, כדברי שמעון החשמונאי: לא ארץ נוכרייה כבשנו. כאשר יתן לנו הדבר באותה שעה של סערת מלחמה, מלחמת מגן, שכנו הביתה. אבל שיבה הביתה אינה רק שיבה כמובן ההיסטורי והיהודי, אלא גם כמובן הגיאופוליטי והביטחוני.

שלום מבוסס על תנאים שאינם קוראים למלחמה. ומי שיעמיד גבולות שלום כאלה שקורצים למי שמצוי בהם להכות ולהביא למלחמה, לא גבולות שלום ישיג אלא מלחמה. לא בכדי החליטה מדינת ישראל בשעתה, והכנסת הזאת הרימה ידה, על החלת הריבונות על הגולן; לא בכדי. אני סבור שאם היום נשמעים קולות שאומרים: משאומתן פתוח ללא תנאים מוקדמים, שבמשמעות, על יסוד התביעה של סוריה ושל אלה שעומדים עמה לתבוע את רמת-הגולן — הרי יש פה פגיעה מכוננת בריבונותה של מדינת ישראל.

הנוסח שהייתי מצפה לשמוע משר החוץ שלנו דוד לוי, מסגן השר ביבי נתניהו וממי שאמור להשיב היום, השר רוני מילוא, הוא שיש מקום למשאומתן עם מדינות ערב ועם סוריה בלא לפגוע בריבונות ובגבולות הריבונות אף לא של אחת משתי המדינות.

חיים רמון (המערך):
זה תנאי?

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):
אני סבור שזה צריך להיות תנאי יסודי, כשם שלא יעלה על הדעת שנהיה משאומתן על דמשק, וכשם שלא יעלה על הדעת שנהיה משאומתן על הגליל.

חיים רמון (המערך):
אווה יכול לתבוע.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):
אלה קווי היסוד שלנו, והדברים הם אלמנטריים.

חיים רמון (המערך):
תבוא אל השולחן ותגיד שאתה לא רוצה, אבל למה להעמיד זאת כתנאי?

חיים רמון (המערך):

ככה רצית עם מצרים. אתה צודק היום כפי שצדקת לגבי מצרים.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):
גם אז צדקתי.

הי"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת רובינשטיין, הנואם כבר סיים.

חיים רמון (המערך):
לא ידעתי.

עבד-אללהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
זו נוסחה של שלום תמורת מלחמה.

הי"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, בוקר טוב. הנואם סיים והוא יורד בתוך שנייה.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

משפט אחרון שאני מבקש לומר הוא, שבינתיים אנחנו צריכים לעשות את הכול, על דעת כל סיעות הבית, לחזוקה של רמת-הגולן ולחיטולה, מפני שהמציאות הפיסית היום בשטח ברמת-הגולן — ואני מכיר אותה היטב מקרוב — היא לא-קלה. האנשים היושבים שם בשליחותה של המדינה ראויים לכך שיוכלו מספרם, שתתחזק ההתיישבות בקרבם, והדבר הזה צריך לבוא לידי ביטוי גם בהיבט התקציבי וגם בתמיכה המוסרית שמדינת ישראל נותנת להם.

הי"ר ד' תיכון:

תודה.

ו. הצעה לסדר-היום

המשא-ומתן לשלום עם סוריה ועתיד הגולן

חיים רמון (המערך):

כן.

גרשון שפט (התחיה):

ראינו משא-ומתן על סיני בלי תנאים מוקדמים, כשכל סיני הובטח לסאדאת לפני שניגשו בכלל למשא-ומתן — בלי תנאים מוקדמים.

הדברים עוררו התרגשות גדולה בקרב מתיישי הגולן, והם באו לראש הממשלה במשלחת, וראש הממשלה הרגיע אותם ואמר, כי הידיעה על פירוז הגולן היא עורבא פרח. אני מצטט מהעיתון. החוק והשיפוט הישראליים חלים, ויחולו, על רמת-הגולן ללא עוררין. אני מקווה שזו העמדה המוצהרת של ממשלת ישראל, ועל-פי עמדה זו היא אומנם גם תיכנס למשא-ומתן.

לפני כשנה וחצי היה כאן דיון בכנסת על הגולן, ואני מצטט את ההחלטות שנחקלו אז: "הכנסת מחזקת את ידי המתיישבים בגולן, בגליל, בנגב. הכנסת קוראת לממשלת ישראל לעשות ככל יכולתה למציאת מקורות פרנסה ותעשייה. הכנסת קוראת לממשלת ישראל להקים צוות שרים לטיפול בנושא הגולן, הגליל, הנגב. הכנסת מביעה את תקוותה כי ייעשה מאמץ לאומי, חינוכי וערכי להכללת מקומה של ההתיישבות בעיצוב גבולות המדינה. זו היתה ממשלה, חבר הכנסת גולדמן, שגם אתם השתתפתם בה, לפני שנה וחצי.

אני רוצה לומר: ככל שהקו המדיני שלנו יהיה ברור יותר, נחוש יותר — ואני לא דן בלהטוטי דיפלומטיה — מבית פנימה, כך גם יש סיכוי שהמשא-ומתן לא יעלה אותנו לא על שרטון, אם אכן הוא יתקיים, ולא יביא אותנו כסופו של דבר

חיים רמון (המערך):

תהיה הגון, תאמר: אני לא רוצה משא-ומתן. למה לספר סיפורים.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

מה אתה מקשקש, תגיד לי.

הי"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת פורת, אני לא רוצה לאמץ את שיטת אוליבר טוויסט. מי שהכין הבין. בבקשה חבר הכנסת פורת, תמשיך.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

מכוחלי דבריי ומעיקמת שפתיך ניכר, שלך כבר ברור מה הדברים שישאל צריכה בנדיבות לכה לפתוח את זרועותיה להם.

חיים רמון (המערך):

לי ברור שצריך משא-ומתן ולא להקשות אותו.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

לי יש קונצפציה יסודית: שלום תמורת שלום. זה היסוד של כל אפשרות להגיע למשא-ומתן אמיתי לשלום, שכן אז דנים על היחסים בין המדינות, על דרך החיים המשותפים. אנחנו באמת רוצים שלום — שלום תמורת שלום.

הי"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גרשון שפט, הצעה לסדר-היום מס' 4677: המשא-ומתן לשלום עם סוריה ועתיד הגולן. בבקשה.

גרשון שפט (התחיה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נושא הגולן עלה כיום כתוצאה מן האירועים במפרץ והרצון לקיים סדר חדש באזור בהשפעתה של ארצות-הברית, שהיא למעשה המנצחת היום במפרץ.

יש הרבה פרשנים, פרשנויות, לגבי מה שהולך היום ולגבי מה שאמור להיות מחר. לא אכנס לכך. די במה שאנחנו רואים לגבי מה שקורה לכל אותם פרשנים.

הנושא שמדובר בו, ואתרכז רק בעניין הגולן, מעורר חרדות בגלל דברים מספר שקרו. שמענו רמז ראשון משר החוץ האמריקני, ששאל את שר החוץ שלנו, מה דעתו על פירוז הגולן. במלים אחרות: שטחים תמורת שלום. אם כן, אנחנו רואים לגבי משא-ומתן שיעשה לאחר מכן, מה לדעתו של שר החוץ האמריקני צריכה להיות עמדתה של ממשלת ישראל.

מדאיגה אותנו עמדתו של שר החוץ שלנו לא פחות מעמדתו של שר החוץ האמריקני שאמר, כי ייכנס למשא-ומתן עם סוריה בלי תנאים מוקדמים. מה זה אומר בלי תנאים מוקדמים? אחרים נכנסים בלי תנאים מוקדמים?

יישובים רחוקים ממרכז המדינה, שאנחנו רוצים שאוכלוסיית ישראל תתיישב בהם. הם מהווים נכס ביטחוני, הם מהווים נכס התיישבותי, הם מהווים נכס ציוני. לכן אנחנו נתמך בכל תוספת תקציב שתבוא לכל אותם יישובים מרוחקים ממרכז המדינה.

אני פונה לשר שיסכים לדיון בבעיה במליאת הכנסת. היו"ר ד' תיכון:
תודה. ישיב השר רוני מילוא, בבקשה.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):
מזכיר הכנסת אמר, שהשר ישיב על כל ההצעות ביחד. יש גם הצעה שלי, שהשר מילוא צריך להשיב עליה.

מיכאל איתן (הליכוד):
לא בנושא הזה.

היו"ר ד' תיכון:
חבר הכנסת צ'רלי ביטון, השר משיב עכשיו על שלוש הצעות הקשורות בגולן. אחר-כך אתה תעלה את הצעתך, והוא ישיב לך. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה ר' מילוא:
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי בקשב רב את דבריהם של חברי הכנסת גולדמן, פורת ושפט. שמחתי גם שהדברים נאמרו מתוך גישה חדיש-שמעית וברורה באשר לעתיד רמת-הגולן.

עלינו לזכור שרמת-הגולן, על-פי חוק מדינת ישראל, היא חלק ממדינתנו, ואין לנו אלא להיפנות ולראות את האמור בחוק רמת-הגולן, התשמ"ב—1981. אינני חושב שלמישהו מאתנו יש צורך ביותר מאשר הכתוב בחוק עצמו.

אשר למשא-ומתן עם סוריה, גם בנושא זה אין שינוי בעמדתנו של מדינת ישראל, אשר גורסת משא-ומתן בלי תנאים מוקדמים ומברכת על כל אפשרות לדרושי-ישר עם שכנותינו על שלום ועל חיים של דו-קיום, של שלוה, פריחה ושגשוג. שיגיעו לאזורנו אם נוכל להשיג את השלום.

בנושאים אלה, כפי שצינתי, עמדתה של ממשלת ישראל ברורה וחד-משמעית, וכך גם כאשר לרמת-הגולן, על-פי חוק רמת-הגולן, שצינתי אותו כבר קודם לכן.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין לי כל התנגדות לקיים דיון במליאה בנושא זה. הנושא הוא חשוב. הנושא הוא כהחלט בעל חשיבות רבה, ויש כהחלט היגיון בדבריהם של אלה שגורסו כאן, שטוב יהיה אם הכנסת תקיים דיון בנושא, החברים יביעו את עמדותיהם בצורה ברורה, ומבחינה זאת דיון כזה יכול רק לסייע בנושאים שכולנו חושבים שהם חשובים וגורליים לעתידה של מדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:
תודה. רבותי, יש כאן הצעות אחרות. חבר הכנסת ריבלין מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גולדמן. בבקשה, במסגרת דקה.

ראובן ריבלין (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אף שראוי לדון ברוב ההצעות במליאה כפי שהציע השר, אני מכש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גולדמן.

מה שחבר הכנסת גולדמן מציע לנו, לתדהמתי בשם המערך, הוא שאם נלך לפי השקפת המערך, בדרך של הצעת הממשלה ממאי 1989, כך נביא לכיסוסו של הגולן. זה הכל

לא נראה לי שנעשה הרבה בגולן, לא בממשלה הזאת ולא בממשלה הקודמת, ועל זה אני בא להלך ועל זה אני בא להתריע.

הייתי מציע לכבוד השר לערוך דיון על הגולן במליאת הכנסת, על-מנת שהדברים יוכלו להיות נדונים על-ידי כל חלקי הבית. נדמה לי שכל חלקי הבית, בכל אופן רובם הגדול, מסכימים לכך שהגולן הוא חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל, וחשוב להביע זאת.

אילו היינו צריכים להחליט היום על הגולן, הייתי מציע את ההחלטות האלה: הכנסת מחליטה, שעל-פי חוק הגולן, בכל משא-ומתן עתידי על שלום בינינו לבין סוריה, הגולן יישאר חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל; הכנסת רואה בהתיישבות בגולן ערך ציוני התיישבותי, ופונה לממשלה להכפיל את תקציבי ההתיישבות לאזור זה. חבר הכנסת גולדמן, להכפיל את תקציבי ההתיישבות לאזור זה כדי לפתח את החקלאות, התעשייה והתיירות במקום, ולאפשר קליטתם של עשרות אלפים מתיישבים נוספים בעשור הנוכחי, לפי תוכניתם של אנשי הגולן. הגולן הוא נכס ביטחוני ראשון במעלה, ולכן יש להתייחס אליו ככזה. דין פיתוח הגולן כדין רכישות טנקים או מטוסים לצה"ל, וזה חשוב. אם הגולן הוא נכס ביטחוני צריך להתייחס אליו כאל כזה. יש לעשות מאמץ לאומי, חינוכי וערכי להבטת מקומה של ההתיישבות בביצור גבולות המדינה ובפריסת האוכלוסייה במרחביה. באופן סמלי זו ההצעה שהתקבלה גם לפני שנה וחצי. הייתי אומר, שלצורך זה יוקצב סכום של 10 מיליוני שקל בתקציב 1991 לאותן פעולות הסברתיות וחינוכיות לגבי רמת-הגולן וגבולות המדינה.

יש בעיה פוליטית. נדמה לי שבבעיה הפוליטית יש קונסנסוס לאומי די רחב לגבי היותו של הגולן, כפי שאמרתי, חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל. עברתי על הפרוטוקול מלפני שנה וחצי וקראתי את דבריה של חברת הכנסת אורה נמיר, שאינה ידועה כנץ הגדול של המערך, ובכל זאת גם היא חושבת שהגולן הוא חלק ממדינת ישראל.

אורה נמיר (המערך):
היום אני חושבת כך יותר מראש הממשלה.

גרשון שפט (התחיה):
בסדר. זה משמח אותי מאוד. לכן ביקשתי דיון במליאת הכנסת, על-מנת שהדברים יאמרו גם על-ידי חברי הכנסת השונים.

קריאה:
— — —

גרשון שפט (התחיה):
לא די בהצהרות. צריך גם לעשות. לכן, אם אנחנו חושבים שהגולן הוא חלק ממדינת ישראל, צריך לחנך לכן. היות שהגולן הוא ערך לאומי, ציוני, אי-אפשר לחנך על ספקות. צריך לחנך על דברים ברורים גם את הנוער, גם את מי שבא ארצה. יש לתת תשובה ברורה למתיישבים בגולן, האם הם נמצאים שם רק כחומר למשא-ומתן או שהם מתיישבי קבע? חייבת הכנסת וחייבת מדינת ישראל לספק תשובה מתאימה ברגע שמתעוררות בעיות. אם אין בעיות — אין בעיות.

אני חוזר ואומר: אין די בדקלרציות על הגולן. חייבים לעבור גם למעשים. מעשים ייעשו אם ינתן התקציב המתאים, ובוועדת הכספים נדאג לתקציב מתאים כדי שינתנו תקציבים לכל אותם יישובים מעבר ל"ק הירוק", בתוך "הק הירוק".

זו גם הסיבה לכך שבדצמבר 1981 אני הצבעתי נגד החוק
ההוא; רוב סיעתי הצביע בעדו.

חיים רמון (המערך):
לא.

שבח וייס (המערך):

לפיכך, נאמן למצע שלי ומתוך רצון להדגיש כאן הדגש
היטב את גדולתו של יגאל אלון ולהביע מידה רבה של הערצה
לו ולחוכמתו, אני מבקש להסיר מסדר-היום את הצעתו של
חבר הכנסת חנן פורת.

אברהם כ"ץ עוז (המערך):

ישראל גילי נהג לומר על ציטוט מדברי מנהיגים
שנפטרו: "המנהיג המת עומד לשירותך תמיד".

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מיכאל איתן מבקש להעביר לוועדה את
הצעתו של חבר הכנסת גרשון שפט.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כולם רוצים
לעשות הסכמים, לנהל משא-ומתן. כידוע, לכם משא-ומתן
צריך להיגמר בהסכם, ואני שואל — אולי אנחנו כולנו נשאל
את עצמנו פעם אחת: מה שווה הסכם שאסד חתום עליו? אסד
וסדאם חוסיין חד הם — מדינה טוטליטרית, מפתחת נשק
הרסני כימי, מאיימת בהשמדת ישראל. ואם הוא יחליף את עורו
לרגע אחד, ליום אחד, ליומיים, לשלושה ימים, על-מנת לקדם
את המטרה, כאשר אצלו כל האמצעים כשרים, ואז בוודאי גם
חתימה על איזה נייר היא כשרה, מה זה יהיה שווה לנו? במה
אנחנו נבטח, בנייר שאסד חתום עליו? במדינה כמו סוריה,
שהיתה מוכנה בגלל בעיות פנימיות, בתוך יומים-שלושה ימים
להפעיל צבא נגד אורחיה ולהרוג 30,000 איש מאורחיה?

לכן, אני פונה אל כולנו: הבעיה שלנו היא לא רק
המשא-ומתן, אלא הבעיה היא יכולת של משא-ומתן להגיע
להסכם, ויכולת של הסכם להחזיק מעמד. ובסיכומי של דבר,
ביטחון ישראל — נדמה לי שבזה כולנו מאוחדים — לא יכול
להתבסס על מסמך שאסד חתום עליו. אנו צריכים את ביטחון
ישראל לבסס על עוצמתנו ועל ידיעתנו, שאסד הוא אחת
הסכנות הגדולות לעצם קיומו כאן.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חברת הכנסת עדנה סולודר מבקשת להעביר
לוועדה את הצעת חבר הכנסת חנן פורת. בבקשה.

עדנה סולודר (המערך):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני שמחה לשמוע את
שרי הממשלה, כאשר לפחות מעל הדוכן וכפיהם הם עומדים
על חיינויות וחשיבותה של רמת-הגולן. אני מקווה שהקול
הזה יהיה קול אחיד של הממשלה, משום שאנחנו שומעים
קולות שונים.

אני ביקשתי להעביר את הצעתו של חבר הכנסת חנן פורת
לוועדה — א. מסיבות פרודורליות: ב. אני חושבת שאנחנו
טועים, כאשר אנחנו מבססים את טיעונו על החלת חוק הגולן
על הגולן, או על כך שהגולן הוא חלק בלתי-נפרד ממדינת
ישראל. אכן, הגולן הוא חלק בלתי-נפרד ממדינת ישראל
והדבר עוגן בחוק בגלל מהות העניין. צריך ליכוד ולחזור
ולהדגיש, שהגולן הוא צורך קיומי לביטחונה של ישראל. ובלי
ביטחון לא יהיה שלום מובטח. על כן נדמה לי, שכאשר אנו
חוזרים ודנים בנושא, צריך להדגיש את הנקודה הזאת, ולא רק
את העניין של החקיקה.

ורעות-ירוש. האם הוא מציע גם שהקמת מדינה פלשתינית היא
זו שתבסס את שליטתנו בגולן.

אדוני השר, נושא רמת-הגולן היכולת שלנו לנהל
משא-ומתן עם מדינות באו לידי ביטוי בזמן חקיקת חוק
רמת-הגולן על-ידי ראש הממשלה דאז, מנחם בגין. שאמר
בצורה המפורשת ביותר, ולא בכדי: ירושלים אוחדה לה יחדיו
בשנת 1967 והגולן בשנת 1981. ואמר כך: גבולותיה הסופיים
של רמת-הגולן יקבעו במשא-ומתן ישיר עם המדינה הסורית
אם וכאשר מדינה זו תוכל לנהל משא-ומתנים לשלום; לא
תהיה מדינה, שכל כוונתה היא להרוס את מדינת ישראל.

גאולה כהן (התחיה):

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חברת הכנסת גאולה כהן.

ראובן ריבלין (הליכוד):

כך נאמר ב"דברי הכנסת", וכך נאמר במכתב שנשלח
לנשיא ארצות-הברית.

חיים רמון (המערך):

חבר הכנסת גרשון שפט וחבר הכנסת חנן פורת לא יודעים
את זה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת רמון, תן לו לסיים.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אני מבקש לסיים. סגנית השר, חברת הכנסת גאולה כהן,
שאני מכבד אותה מאוד, לא צריך לפחד ללכת למשא-ומתן עם
הסורים. שלום אין פירושו ירידה מרמת-הגולן.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס מציע להסיר את הצעת
חבר הכנסת חנן פורת.

שבח וייס (המערך):

אדוני היושב-ראש — — —

גאולה כהן (התחיה):

אורה נמיר (המערך):

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת אורה נמיר, אני מבקש לקבל את רשותך כדי
להמשיך. תודה. חברת הכנסת גאולה כהן, אני יכול להמשיך?
תודה. בבקשה, חבר הכנסת וייס.

שבח וייס (המערך):

עד כמה שזה עשוי להיות תמוה, בדיוק מן הנימוקים
שחבר הכנסת ריבלין ביקש להסיר את ההצעה של חברי, חבר
הכנסת מיכה גולדמן, אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר
הכנסת פורת.

יגאל אלון, זיכרונו לברכה — בעוד ימים אחדים ימלאו
11 שנים למותו, להסתלקותו — מצביא גדול, מדינאי גדול,
ואיש מרחיק ראות, הציג תוכנית, שלדעתי בימים אלה, גם
אחרי משבר המפרץ ובעיקר אחריו, הופכת חשובה יותר ויותר.
ובהתייחסו לרמת-הגולן הוא אכן קבע, שההסדר הסופי על
רמת-הגולן, לא מתחיה, לא לרגליה, ייקבע במשא-ומתן
לשלום עם הסורים.

הפרדת כוחות עם סוריה, שנשמר עלי-די אסד ככתבו וכלשונו במשך כל התקופה.

הערה אחרונה. אני רוצה להעיר — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

מיכאל איתן (הליכוד):
מייצר נשק כימי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת עוזי לנדאו. חבר הכנסת מיכאל איתן.

חיים רמון (המערך):

כל מה שאמרת, חבר הכנסת מיכאל איתן, על אסד, אמרו על סאדאת לפני שהוא בא לארץ וכשהוא בא. לכן רובכם התנגדתם להסכם השלום בהצבעה בכנסת.

יואש צידון (צומת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יואש צידון.

חיים רמון (המערך):

אני רוצה לומר לחבר הכנסת בני בגין, שחבל שהוא נכנס באיחור קל, שאם לא כן היה שומע את הציטטה שציטט חבר הכנסת ריבלין, שכאשר החליטה הכנסת לספח את רמת-הגולן למדינת ישראל, נאמר עלי-די ראש הממשלה דאז מנחם בגין, שגבולותיה הסופיים של ישראל ברמת-הגולן ייקבעו במשא-ומתן. עם הנוסחה הזאת צריך ללכת, ולא כפי שדיברו חברי קואליציה ואמרו: זה תנאי מוקדם, שכל אינץ' הוא קדוש.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חבר הכנסת חיים רמון, אתה צודק, אבל מה יהיה עם חברת הכנסת סולודר — — —

היו"ר ד' תיכון:

אדוני השר רוני מילוא, אתה עדיין עומד על כך שיתקיים דיון במליאה?

שר המשטרה ר' מילוא:
כן.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד הכללת שלוש ההצעות בסדר-היום של המליאה?

חיים רמון (המערך):

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. יש בקשה להפריד בין ההצבעות. אנחנו מצביעים בנפרד.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

כבוד היושב-ראש, אני מבקש להצביע על ההצעות ביחד, כי אי-אפשר להפריד ביניהן. זה אותו דבר.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. אנחנו מצביעים בנפרד על כל הצעה לסדר-היום. מי בעד הכללת הצעות של חבר הכנסת מיכה גולדמן בסדר-היום של המליאה? מי נגד? זו הצבעה מס' 2.

כמו-כן אני חושבת, שהדבר אינו סותר את העובדה שאנו מוכנים לדון על שלום עם כל מנהיג ערבי שיבוא, בכלל זה סוריה, ללא תנאים מוקדמים, כי "ללא תנאים מוקדמים" פירושו גם ללא תנאים מוקדמים של אסד — להחזיר את הגולן.

אני מציעה, כאמור, להעביר את הצעת חבר הכנסת פורת לדיון בוועדה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ברשותך.

היו"ר ד' תיכון:

כן, בבקשה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מבקש לציין לטובה את אומץ לבו של חברת הכנסת עדנה סולודר לנוכח הסחף המדאיג בעמדת מפלגתה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת רמון, אתה מבקש להעביר לוועדה את הצעתו של חבר הכנסת מיכה גולדמן. בבקשה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

גאולה כהן (התחיה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שריד. חברת הכנסת גאולה כהן. חברת הכנסת גאולה כהן, אני קורא אותך לסדר בפעם בראשונה. בבקשה, חבר הכנסת רמון, רקח אחת.

חיים רמון (המערך):

אדוני היושב-ראש, שני חברי הקואליציה הודיעו, שתנאי מוקדם למשא-ומתן עם סוריה הוא ככך, שסוריה תכיר בסיפוח הגולן. אלה הם שני חברי הקואליציה. אני רוצה לדעת, מה עמדתה של ממשלת ישראל, אדוני השר. על כך לא השיבות. האם ממשלת ישראל מציגה תנאים מוקדמים למשא-ומתן עם סוריה?

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה שואל בשם סוריה?

חיים רמון (המערך):

אני שואל בשם מדינת ישראל, ואתה שואל בשם אסד, כי אתה רוצה להנציח פה מלחמה ולתת לו את הסיפוק הזה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

איזה סגנון זה?

חיים רמון (המערך):

על כל סגנון חבר הכנסת מיכאל איתן יענה אותו דבר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

איזה סגנון זה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת עוזי לנדאו.

חיים רמון (המערך):

אתה שמעת את חבר הכנסת איתן? לפני שאתה מעיר לי, שמעת אותו?

אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת איתן ולכל חברי הכנסת, כי מאז 1974 אנחנו חתומים על הסכם ביניים, או על הסכם

מיכאל איתן (הליכוד):
חבר הכנסת שרד היה הוגן, הוא אמר שכל ההצעות
הן אותו דבר.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
זה אינטרס פוליטי שלו.

הי"ר ד' תיכון:
חבר הכנסת מיכאל איתן, אנחנו באמצע ההצבעות.

רענן כהן (המערך):
אבל הוא רגיל להפריע.

הי"ר ד' תיכון:
חבר הכנסת רענן כהן.

מי בעד הכללת הצעתו של חבר הכנסת גרשון שפט
בסדר-היום של המליאה? מי נגד? זו הצבעה מס' 4.

ה צ ב ע ה
בעד ההצעה לכלול את הנושא
בסדר-היום 39 —
נגד 14 —
נמנעים 2 —
ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת
ג' שפט בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

הי"ר ד' תיכון:
בעד 39 — נגד 14 — נמנעים 2 — גם הצעתו של
חבר הכנסת גרשון שפט תיכלל בסדר-היום של המליאה.

ה צ ב ע ה
בעד ההצעה לכלול את הנושא
בסדר-היום 41 —
בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום 9 —
נמנעים 3 —
ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת
מ' גולדמן בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

הי"ר ד' תיכון:
בעד 41 — נגד 9 — נמנעים 3 — ההצעה נכללת
בסדר-היום של מליאת הכנסת. אני מעמיד להצבעה את
ההצעה של חבר הכנסת חנן פורת. מי בעד הכללת הנושא
בסדר-היום של המליאה? מי נגד? זו הצבעה מס' 3.

ה צ ב ע ה
בעד ההצעה לכלול את הנושא
בסדר-היום 37 —
בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום 15 —
נמנעים 2 —
ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת
ח' פורת בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

הי"ר ד' תיכון:
בעד 37 — נגד 15 — נמנעים 2 — גם ההצעה הזאת
תיכלל בסדר-היום של מליאת הכנסת.

ז. הצעה לסדר-היום

הצורך בכינונה של ועדת חקירה משפטית לבירור שאלת ההכנות להגנת העורך
ותחזיות המודיעין שאלת ההכנות להגנת העורך ותחזיות המודיעין

ואישים שונים, אבל מה שחשוב הוא, איך הממשלה תנתח את
המצב שנוצר ומה המסקנות ודרך הפעולה שתקבע לעצמה
לעתיד, הן בתחום המדיני והן בתחום הצבאי.

אני מניח שכעת יתחיל ויכוח גדול על הדרך המדינית שיש
ללכת בה. אך זה איננו הנושא ולא התחום שבכוונתי לעסוק בו,
אלא שהדבר שאני חושש ממנו, שלדעתי יש לחשוש ממנו, הוא
שהויכוח הזה, יחד עם הלחצים להסדר פוליטי שיהיו, עלולים
לדחוק הצדה את הפקת הלקחים בשני התחומים החשובים
שאני מדבר עליהם: המודיעין והכנת העורך למלחמה.

חברי הכנסת, לפני כשבועיים העליתי הצעת אי-אמון
בממשלה בנושא הכנת העורך למלחמה. שר המשטרה השיב
על ההצעה בשם הממשלה ואמר, בין היתר: אין ספק שעדיף
מקלט עם הגנה כימית, ומקלט עם הגנה אטומית עוד יותר טוב
— הוא אמר; אבל כך אמר רוני: אנו עוסקים בהוראות
הנוגעות לרוכ הציבור בישראל.

הי"ר ד' תיכון:
אנחנו עובדים לנושא הבא, הצעה לסדר-היום מס' 4674,
כנושא: הצורך בכינונה של ועדת חקירה משפטית לבירור
שאלת ההכנות להגנת העורך ותחזיות המודיעין. חבר הכנסת
צ'רלי ביטון, בבקשה.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני יומיים נחת טיל
"סקאד" בסעודיה וגרם למותם של עשרות חיילי מילואים
אמריקנים ולפציעת עשרות חיילים נוספים. הטיל הזה המחיש
לנו בצורה אכזרית מאוד את הסכנה הגדולה שבה היתה
האוכלוסייה בישראל שרויה כמשך יותר מחודש ועד כמה היינו
קרובים לאסון, שרק כנס, או במזל, או במקרה, כל אחד לפי
אמונתו, ניצלו חיים רבים.

חברי הכנסת, היום כולנו חכמים: המלחמה עומדת לפני
סיומה בניצחון ברור של בעלות הברית ובתבוסה ברורה של
עירק. יש מי שעוסק בניתוח התחזיות והפרשנויות של מומחים

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת צירלי ביטון, השר רוני מילוא.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

סליחה, כך אמר השר רוני מילוא.

היו"ר ד' תיכון:

רוני, זה רונלד רייגן.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

זה היה פעם.

"אנו עוסקים בהוראות הנוגעות לרוב הציבור בישראל, ולרוב הציבור בישראל אין מקלטים אטומיים וגם אין מקלטים כימיים, לכן בין האלטרנטיבה לצאת למקלט שיגן בהקשר הקונבנציונלי לבין האלטרנטיבה להתגונן קודם כול בפני הסכנה הכימית, בצדק החלטנו להתגונן קודם כול בפני הסכנה הכימית."

חברי הכנסת, לאחר ששמעתי את הדברים הללו עלתה בדעתי השאלה המתבקשת מאלוהי, והיא: האם מקלטים מפני התקפה קונבנציונלית יש לכל הציבור? התשובה על כך ידועה לכולם: אין. לכן, כאשר שר המשטרה אמר שרוב הציבור אין מקלטים אטומיים ואין מקלטים כימיים, הרי זו היתה גנבת דעת, כיוון שהוא יודע שגם מקלטים רגילים אין לכל הציבור.

חברי הכנסת, אני רוצה לומר כאן דבר חמור מאוד

— — —

אליהו בן-מנחם (המערך):

— — —

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אני מגיע גם לדבר הזה, ואומר על אילו אזורים מדובר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-מנחם, נדמה לי שאתה צריך לודת לוועדת הכספים?

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

כבר נסתיים הדיון.

חברי הכנסת, אני רוצה לומר כאן דבר חמור מאוד, ואין לי שום הוכחות שהוא נכון, אבל כל הסימנים מעידים על כך שזוהי אפשרות קרובה מאוד למציאות. אני רוצה לומר, כי הממשלה השתמשה באיום הכימי, העירקי, כתידור טוב כדי להסיח את דעת הציבור מהמחדל, מהעובדה הפשוטה שאין הגנה מפני התקפת טילים קונבנציונליים על מרכזי האוכלוסייה בישראל. הורי אומר, אין מספיק מקלטים, ובמיוחד, חבר הכנסת בן-מנחם, באזור א' וגם באזורים אחרים. לפיכך השתמשה הממשלה ביריעות ניילון ובסרטי איטום להגנה האוכלוסייה.

אדוני השר, אני רוצה לשאול שאלה פשוטה מאוד: מה הייתם עושים אילו ידעתם מראש בביטחון מוחלט, שאין סכנה כימית אלא יש סכנה של התקפות טילים קונבנציונליים בלבד? מה הייתם אומרים לאוכלוסייה? אילו הוראות היה נותן ראש הג"א? לרוץ למקלט תוך שתי דקות? לרוץ לחדרי מדרגות? האם הייתם בונים מקלטים תוך שבוע ל-25% מהאוכלוסייה באזור א' שלא היו להם מקלטים כלל או שהיו רחוקים ממקלטים? אילו הוראות היו נותנים להם אז? ומה היית אומר אז על אותו אדם שנהרג, לפי דברך, במקלט מפני שלא אטם את החלון?

חברי הכנסת, ניתן למצוא בעיתונות מאמרים רבים של מומחים, אלופים, חוקרים מכל קצות הקשת והאוכלוסייה, הטוענים כי העורך לא הוכן כראוי לקראת האיום הלא-קונבנציונלי, כעת, אני מעלה שאלה נוספת: גם מול התקפות טילים קונבנציונליים לא היתה הכנה, ומדוע? לפחות לגבי איום כזה איש לא יכול לטעון שהאיום חדש. הוא קיים זה שנים רבות.

וכאן אני עובר לנושא המודיעיני: הדרישה להקמת ועדת חקירה, חברי הכנסת, גם בנושא זה מכוונת גם ובעיקר כלפי הדרג המדיני. כיוון שלפי כל הסימנים והידעות שיש, היה מידע מודיעיני מספיק, ומי שהיה אמור להעריך את המידע הזה ולהחליט, כלומר, הממשלה וצמרת הביטחון, הם שאכזבו.

אפשר בעניין הזה לצטט אפילו שרים בממשלה, הטוענים כי המידע היה מספיק. אומנם, אין לי הרבה אשליות לגבי האפשרות שהממשלה הזאת תרצה להקים ועדת חקירה שתפקידה יהיה לחשוף את מחדליה, אבל אני מקווה שהדרישה הזאת תגבר, והממשלה לא תוכל להתעלם ממנה, כיוון שעתידיה של האוכלוסייה במלחמה הבאה על הפרק. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה על שקיצרת. ישיב השר רוני מילוא, בבקשה.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, במהלך ימי המלחמה התברר, כי ההתכוננות של העורך היתה הולמת ומתאימה, וניתן לומר היום שגם בתחומים אחרים היתה מוכנות מתאימה על-פי אינפורמציה, על-פי מידע מוקדם שידענו אותו ומעבר לאותו מידע לא יכולנו אלא להעריך, וההערכות היו מתאימות למציאות שהיינו צריכים להתמודד איתה.

מטבע הדברים, כשם שגם נעשה בנושאים בתחומים אחרים, הופקו לקחים גם במרוצת ימי הלחימה. אין ספק שיעשה גם מאמץ מקיף להסיק מסקנות ולהפיק לקחים גם ביחס לעתיד.

הדברים שהעלה חבר הכנסת ביטון הם דברים בעלי חשיבות. אני חושב שכל נושא הגנת העורך וההיערכות לקראת אפשרויות שונות בעתיד הוא נושא בעל משקל ובעל חשיבות.

אשר על כן, אני מציע להעביר את הצעתו של חבר הכנסת ביטון לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת. שתקים על כך דיון, ואנחנו נקיים ודאי את הדיון הזה במסגרת אותו דיון שיערך על הפקת לקחים בהקשר הזה של התגוננות אזרחית, התגוננות העורך, כפי שאנחנו מתכננים ממילא לעשות לאחר סיום המלחמה. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת צירלי ביטון, האם אתה מסכים להעביר את הצעתך לוועדה?

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

מסכים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת הצעתו של חבר הכנסת צירלי ביטון לדיון בוועדת החוץ והביטחון? זו הצבעה מס' 5.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא

לוועדה

חוברת כ', ישיבה רע"ג

— הצעה לסדר-היום: מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת: הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון — ביטוח אבטלה על עובד עצמאי) —

לי שזו הפעם הראשונה שאתה מצליח להעביר הצעה לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):
ועוד בוועדת החוץ והביטחון.

מיכאל איתן (הליכוד):
פה-אחד.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
מזל טוב מגיע לממשלה.

— אין

— אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

נגד

נמנעים

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת צירלי ביטון, מגיע לך "מזל טוב". נדמה

ח. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושאים האלה —
נסירת עצי מנגו כמושב גיתית: הצתת שדות באזור התענכים;
הרס במשקי החצר כמושב ניצני-עוז. תורה.
היו"ר ד' תיכון:
תורה.

היו"ר ד' תיכון:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

ט. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון — ביטוח אבטלה על עובד עצמאי), התש"ן — 1989 * (הצעת חבר הכנסת א' פורז)

ציבור העצמאים במדינת ישראל מקופח בתחומים רבים מאוד, ובין היתר בתחומים רבים של מיסוי ובנושאים של הפרשות סוציאליות ובנושאים אחרים.

אחת האפוליות החמורות היא אפליה בנושא הזה של דמי אבטלה. בעוד עובד שכיר, כאשר הוא מפוטר ממקום עבודתו, קורה משהו למקום עבודתו, הרי הוא מקבל דמי אבטלה במשך תקופה ארוכה מאוד — לדעתי לפעמים תקופה ארוכה מדי, כי דמי האבטלה מעורדים אירצון לעבודה — הרי עובד עצמאי, שמשום מה נכשל או מטה לחמו נשבר איננו זוכה לכל סיוע. אני חושב שצריך להשוות את מעמדם של העצמאים והשכירים בנושא הביטוח הלאומי.

הצעת החוק שלי איננה אומרת שאנחנו ניישם לגבי העצמאים אותם קריטריונים שמיישמים לגבי שכירים. צריכות להיות אמות מידה אחרות. אבל אחד הדברים שניתן לעשות, והדבר עלה בשיחות רבות עם ארגוני העצמאים וגורמים אחרים, הוא האפשרות שבמסגרת הביטוח הלאומי תוקם קרן אשר תסייע לאותם עצמאים שנכשלו לחזור לפעילות כעצמאים. אפשר להעלות גם רעיונות אחרים.

מכל מקום, לדעתי, על כנסת ישראל לפעול על מנת שהפלייתם של העצמאים בכל התחומים, לרבות בתחומי המיסוי והזכויות הסוציאליות כמו הביטוח הלאומי, תיפסק.

הצעת החוק הזאת היא שלב אחד נוסף לשם השגת מטרה חשובה זו של ביטול הפלייתם של עצמאים. תודה רבה.

שושנה ארבל-אלמזלנו (המערך):

יש לי שאלה: מדובר רק על ביטוח אבטלה?

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
כן, רק על ביטוח אבטלה.

היו"ר ד' תיכון:
כך כתוב.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה בכל מה שקשור להצעתו של חבר הכנסת אברהם פורז, שמספרה שצ"ה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, חלה טעות, מגיע לי להשיב.

שושנה ארבל-אלמזלנו (המערך):

נכון, לכן ההצבעה נדחתה.

היו"ר ד' תיכון:

נפלה כאן טעות. אני נותן לך כמוכן את זכות התשובה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת, מטרתה להבטיח ביטוח אבטלה לעצמאים ולהשוות את מעמדם של העצמאים למעמדם של השכירים.

היו"ר ד' תיכון:

לחברת הכנסת שושנה ארבל-אלמזלנו אתה צריך לומר שמדובר גם בחקלאים.

אליהו בן-מנחם (המערך):

גם לתשלומי מס הכנסה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אומר לי היושב-ראש בצדק, שגם חקלאים הם לפעמים עצמאים.

מיכאל איתן (הליכוד):

רק הצבעה צריכה להיות כאן.

היו"ר ד' תיכון:

נפלה טעות. אתה לא היית כאן.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

חבר הכנסת מיכאל איתן, נפלה טעות. יש לי זכות להשיב כי השלב הזה לא היה בפעם הקודמת.

— הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון) — ביטוח אבטלה על עובד עצמאי; הצעת חוק המהנדסים והאדריכלים (תיקון) — רישום בוגרי מוסדות ללימודים גבוהים בפנקס המהנדסים והאדריכלים; שאלות בעל-פה —

נגד —
נמנעים —
ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון) — ביטוח אבטלה על עובד עצמאי, התשנ"א — 1989, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת הצעת החוק לוועדת העבודה והרווחה להכנה לקריאה ראשונה? הצבעה מס' 6.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה 16 —

י. הצעת חוק המהנדסים והאדריכלים (תיקון) — רישום בוגרי מוסדות ללימודים גבוהים בפנקס המהנדסים והאדריכלים, התשנ"א — 1990 *
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
יש כאן חילוקי דעות לגבי הוועדה המתאימה. אני מבקש שוועדת הכנסת תחליט בעניין.

היו"ר מ' וירשובסקי:
טוב. חברי הכנסת, כך נעשה.

יש רק הצעה אחת: להעביר את הצעת החוק שהעלה חבר הכנסת אמנון רובינשטיין לוועדת הכנסת, והיא תחליט לאיזו ועדה להעביר את הצעת החוק לקראת הכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע. זו הצבעה מס' 7.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה 15 —
נגד —
נמנעים —

ההצעה להעביר את הצעת חוק המהנדסים והאדריכלים (תיקון) — רישום בוגרי מוסדות לימודיים גבוהים בפנקס המהנדסים והאדריכלים, התשנ"א — 1990, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
ברוב של 15, ללא התנגדות וללא הימנעות, הועברה הצעת החוק שהעלה חבר הכנסת רובינשטיין לוועדת הכנסת, שתקבע לאיזו ועדה להעביר את הצעת החוק להכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר ד' תיכון:
אנחנו עוברים להצעת חוק תתע"ד — הצעת חוק המהנדסים והאדריכלים (תיקון) — רישום בוגרי מוסדות ללימודים גבוהים בפנקס המהנדסים והאדריכלים, התשנ"א — 1990, מאת קבוצת חברי כנסת. ימק מהמקום חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. בבקשה.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק הזאת, שיזמה קבוצת חברי כנסת, ממשיכה את המגמה של הכנסת להרחיב את אפשרויות ההשכלה הגבוהה והפרנסה לבני הדור הצעיר בישראל. היא מתייחסת לצורך לאפשר רישום כמהנדסים לאנשים שקיבלו הכשרה מקצועית במסגרת ההשכלה הגבוהה המוכרת כמהנדסים, אבל לא במסגרת הפקולטה להנדסה באחד מהמוסדות האוניברסיטאיים. הווי אומר, היא נועדה לאפשר לאנשים שסיימו תואר ראשון בלימודי הנדסה, בהיקף, באיכות וברמה השווים ללימודים בפקולטות האוניברסיטאיות, להירשם בפנקס המהנדסים.

עניין זה נוגע למאות צעירים ישראלים, שהיום נאלצים לנסוע לארצות חוץ כדי לקבל שם תואר מהנדס, על-מנת שירשמו, עם שובם ארצה, כמהנדסים.

אני מקווה שהצעת חוק זו, שלשמחתי הממשלה תומכת בה, תהיה נדבך נוסף ברעיון שלנו, לתת אפשרות של השכלה ופרנסה לישראלים בארץ בלי שייאלצו, אלה שיש להם אמצעים, לנסוע לחוץ-לארץ.

היו"ר מ' וירשובסקי:
תודה לחבר הכנסת רובינשטיין. אני מבין שבהעדר סגן שר העבודה והרווחה יש בכך הסכמה מצד הממשלה להצעה. סגן שר העבודה והרווחה הודיע, שהוא מסכים להעברת ההצעה לוועדת העבודה והרווחה. חבר הכנסת רובינשטיין, אתה מבקש להעביר את ההצעה לוועדת העבודה והרווחה?

יא. שאלות בעל-פה

426. הנהגת ביטוח חובה לתכולת דירות על-ידי המוסד לביטוח לאומי

אורה נמיר (המערך):
אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, נוכח הכוונה להנהיג ביטוח חובה לתכולת דירות, על-ידי המוסד לביטוח לאומי, ברצוני לשאול:

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, אנו עוברים לשאלת בעל-פה מס' 426 של חברת הכנסת אורה נמיר לסגן שר האוצר, בעניין הנהגת ביטוח חובה לתכולת דירות של המוסד לביטוח לאומי. בבקשה. חברת הכנסת אורה נמיר.

אני פונה אליך ומבקש, ואולי דורש, ששר האוצר ידחה את המועד האחרון לביטוח חוספת התכולה ב־15 ימים נוספים. אולי עד אז יהיה הנושא כולו בלתי־לכונני. אני מבקש את תשובתך, שכן הנושא דחוף.

היו"ר מ' וירשובסקי:
תודה. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

חגי מירום (המערך):
אדוני היושב־ראש, אדוני סגן השר, סוגיית ביטוח חובה לתכולת דירות הפכה חמורה כאשר הציבור אינו יודע היום מי מטפל בזה, מה יהיה גורלו של העניין.

העניין החל ביוזמות פרטיות של חקיקה בכנסת, הועבר לועדת משנה של ועדת הכספים של הכנסת, ונראה היה שהיא תגבש משהו עם האוצר. היום מציעים שהביטוח הזה ייעשה באמצעות המוסד לביטוח לאומי.

אני רוצה לשאול אותך, אדוני סגן השר: האם אתה בטוח שהאכסניה המתאימה לכך היא המוסד לביטוח לאומי? מניין יבוא המימון לביטוח הזה?

דן תיכון (הליכוד):
לא. ההצעה לא קיימת עוד.

חגי מירום (המערך):
אם הצעה זו אינה קיימת, אדוני סגן השר, מה יהיה הפתרון הטוב שנראה למשרדכם, ועוד כמה זמן יצטרך הציבור להמתין לגיבוש העניין?

אני גם מצטרף לשאלתו של חבר הכנסת דן תיכון, האם תהיו מוכנים לדחות את ההרשמה, או איך שאחם קוראים לזה, כדי לאפשר לציבור, שכולכל כתוצאה ממצב העניינים, להיכנס לתחולת התוכנית?

היו"ר מ' וירשובסקי:
תודה. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר האוצר י" עזרן:
קודם כול, אני מעריך מאוד את ההשתתפות שלך בצער, אבל בכל זאת אצא מזה. יש דברים שהם כבר החלטיים וסופיים, דהיינו — הגדלת התקרה ל־80,000 שקל.

דן תיכון (הליכוד):
איזו שנה?

סגן שר האוצר י" עזרן:
אני מוכן לבדוק את השאלה שלך, אם מוכנים לדחות את זה, וגם את מה שאמרת בעניין ההארכה. אני מוכן לבדוק את זה; אין לי החומר המדויק בנושא. זו שאלה טובה מאוד, אין לי אפשרות טכנית לבדוק את זה לפני כן.

אורה נמיר (המערך):
זה חלק מבלבול הקהל.

סגן שר האוצר י" עזרן:
אין כאן שום כוונה בלבלי, יש כאן דברים ברורים, כשהאוצר מקבל על עצמו את הטיפול. נכון שהוגשו כמה הצעות מגובשות מאוד של חברי הכנסת, והבאנו בחשבון את כל ההצעות האלה, את הדברים החיוביים, ויש בהם הרכה דברים חיוביים. אנחנו מגבשים אותן, רוצים לעשות סינתזה של כל הדעות, כל ההצעות, ואני מקווה שהממשלה תשקוד על העניין הזה בהקדם האפשרי.

1. האם אכן יש כוונה כזאת?

2. אם כן — לנוכח מצבו הכספי הקשה של המוסד לביטוח לאומי וקשייו של המוסד למלא את המשימות המוטלות עליו על-פי חוק, כיצד יעמוד במטלה הנוספת?

3. האם שוקלת הממשלה לקחת על עצמה משימה זו?

היו"ר מ' וירשובסקי:
תודה. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר האוצר י" עזרן:
1 — 2. בשלב זה אין כוונה להטיל על המוסד לביטוח לאומי לעסוק בביטוח תכולת דירות ובתשלומים על נזקים לרכוש.

3. הממשלה מפצה על התכולה, בהתאם לחוק מס רכוש וקרן פיצויים וכן על-פי תקנות שפורסמו במהלך המלחמה במפרץ. עם זאת, נלמדים הלקחים, והממשלה מגבשת תיקוני חוק נוספים שיחמודרו עם בעיית הפיצויים על נזקי מלחמה, ובין היתר, הגדלת תקרת הפיצוי על נזקי תכולה ל־80,000 ש"ח, כלי ביטוח חובה. האופציה לביטוח מעל סכום זה, כמובן, נשארת.

היו"ר מ' וירשובסקי:
תודה. רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת נמיר. בבקשה.

אורה נמיר (המערך):
אדוני סגן השר, אני מודה שהשאלת את הזאת הוסבה מהצעה לסדר־היום מהשבוע החולף, כאשר דובר על נושא הביטוח הלאומי. מאז אין בעניין זה הגדרה אחרת מאשר: משגעים את הציבור כולו.

אנחנו יודעים שלמעשה נשאר יום אחד עד אשר המצב הקיים תקף ואפשר לקבוע את — — —

דן תיכון (הליכוד):
— — —

אורה נמיר (המערך):
תרשה לי לסיים את המשפט, חבר הכנסת דן תיכון.

ביום האחד הזה כלול מחר, שהוא חג פורים והבנקים סגורים, והחל מיום זה לא יהיה עוד רטרואקטיבי. אם לא די בכלבול, אדוני סגן השר, הבוקר התפרסמה ב"הארץ" הודעה, שהיא נייר עמדה של נציב המס ומנכ"ל משרד הכלכלה, שהפיצוי האוטומטי לתכולת דירה לשנת 1991 יישאר 40,000 שקל, ומינואר 1992 יוכפל הפיצוי ל־80,000 שקל.

במסגרת הבלבול, אדוני סגן השר, אני רוצה לשאול: האם הדבר נוגע להכנות למלחמה נוספת, שאנחנו לא יודעים עליה? תודה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
יש שתי שאלות נוספות. חבר הכנסת דן תיכון, ואחריו — חבר הכנסת חגי מירום. בבקשה, חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב־ראש, אני מלא בושה, אדוני סגן השר, האוצר חסם, שלא בצדק, את כל היוזמות של חברי הכנסת, וחבל.

הנושא של ביטוח תכולת הדירה איננו ברור, איננו ידוע, והוא מסתמך על חקיקה ישנה מתחילת שנות ה־70. חקיקה זו היא בלתי־לכוננית, ומכאן הבעיות שהיא יוצרת מדי יום ביומו.

היו"ר מ' וירשובסקי:
תודה לסגן שר — — — כמעט אמרתי סגן שר החוק.
מפני שתשובתך היא דיפלומטית כל כך, אבל אני אומר: תודה
לסגן שר האוצר.

אם כן, התשובה ברורה פחות או יותר על — סמך מה שאני
יכול בינתיים לברוק, והיא שהביטוח הלאומי לא יטפל, האוצר
— עלידי הממשלה — יגבש עמדה בנושא הזה ברוח
הדברים שהוצעו על-ידי חברי הכנסת השונים, והתקרה תעלה
ל-80,000.

יב. הצעת חוק ניירות ערך (תיקון — שכתוב בכירים), התשנ"א — 1990 *

(הצעת חבר הכנסת ד' תיכון)

יפה תחזור בתוך כמה שבועות — תאמיני לי, אני יודע על מה
אני מדבר — ואז נשאל את עצמנו איך וכיצד מרוקנים חברות
ציבוריות מהונן מבלי שאנחנו שמים ידנו על כך, קרי —
חוסמים אותן אפשרויות.

לכן, רבותי, זה חוק חשוב ביותר שהצלחתו איננה שנויה
במחלוקת. היא שנויה במחלוקת במשרד האוצר בשל לחצים
שמופעלים על השר. אני מבין את גישתו, הוא טוען שהכול
צריך להיעשות בחשאי, ולא הוא טוען כנגד, אלא לוחצים עליו.
ואני בא ואומר: רבותי, מי שחפץ בפיתוח שוק הון חייב לעמוד
על הכלל שלפיו מדווחים על הכול, מה שנקרא גילוי נאות. זה
כלל הכרחי כשמגייסים כסף מן הציבור, ולא — נהיה עדים
לתופעות לא-טובות, שמעוררות סערות ציבוריות חדשות
לפרקים.

מאחר שכאמור, ההצעה היא על דעת משרד המשפטים,
בעצם היא מועתקת מהצעת חוק של משרד המשפטים, אני
מבקש מן הכנסת לתמוך בהצעת זו, ומדובר אך ורק בקריאה
טרומית.

היו"ר מ' וירשובסקי:
לא יאיוו ועדה אתה מבקש להעביר אותה?

דן תיכון (הליכוד):
לוועדת החוקה, חוק ומשפט, מאחר שהנושא הוא נושא
משפטי.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
שאלה קצרה.

דן תיכון (הליכוד):
בבקשה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
חבר הכנסת דן תיכון, האם זה לא הנושא שהעלית בשעתך
בוועדת הכספים? טענו שזה נושא חדש, זה הועבר לוועדת
הכנסת ואז — —

דן תיכון (הליכוד):
כן, מדובר בדיוק באותו נושא.

היו"ר מ' וירשובסקי:
תודה רבה לך. בבקשה, אדוני סגן השר.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
אדוני סגן השר, אם אתה עולה לדוכן, סימן שאין הסכמה
בממשלה. זה לא-טוב.

סגן שר האוצר י' עוזן:
אבל לפחות לשמוע את רוח הדברים.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
אולי תפחיתו אותנו ותגידו שאתם מסכימים?

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני קורא לחבר הכנסת דן תיכון להעלות הצעת חוק ניירות
ערך (תיקון — שכתוב בכירים), התשנ"א — 1990. זו הצעת חוק
תתפ"ד. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תרשה לי בכמה מלים
לחזור לנושא הקודם, אדוני סגן השר: אין זמן, צריך להחליט
היום. אם לא מחליטים היום, הרי בעצם יקרה לציבור מה
שאמרה חברת הכנסת אורה נמיר, שכן כולם ייקנסו, ואתה
הרי יודע שאולי המלחמה עומדת בפני סיומה וכל הנושא הזה
הוא בלתי רלבנטי.

אדוני היושב-ראש, אני מציג כאן בפני הכנסת הצעת
תיקון לחוק ניירות ערך, ואולי זה המשך לאותו חוק שאושר
לפני חמש-שש שנים כאן במליאה, בחופזה, כשהוצע על-ידי
חבר הכנסת דדי צוקר וחבר הכנסת דן תיכון, ונקרא "תיקון
יפת".

יום אחד פקחנו עיניים, והתברר שחברה ציבורית גדולה,
הבנק הגדול ביותר במדינה, שילם משכורות ענקיות, משכורות
עתק, ולא הסתפק רק במשכורות הללו אלא חתם על הסכמים
עם אותם בכירים, שניהלו אותו מוסד, כשהוא כולל בחוזה
העסקים נתאי פרשיה מפליגים, שמסתכמים במיליוני שקלים.
התדהמה היתה כה גדולה, עד שאיש לא ידע איך וכיצד הבנק
הגדול במדינה, שהוא סמוך על שולחן הממשלה לאחר מה
שקרה ב-1983, נתן לעצמו — קרי, הבכירים נתנו לעצמם —
שכר אדיר כזה. ואכן, היתה חקיקה שאילצה בעצם כל חברה
ציבורית שמגייסת הון בבורסה לפרסם את שכר חמשת
הבכירים שלה.

אין ספק שהצעת החוק הזאת, שנחקקה בהתנגדות מצד
ההון הגדול במדינת ישראל, ובצדק מנקודת ראייתו, זכתה
להצלחה יוצאת מהכלל, שכן בעצם כל חברה ציבורית
שמגייסת הון ממני, ממך, מן הציבור, חייבת לפרסם את שכר
חמשת הבכירים. אבל, מאחר שהצעת החוק שאושרה בחופזה
יצרה כמה חורים שבאמצעותם ניתן לעקוף את החובה לפרסם,
באתי אני עם הצעת חוק זו, ולמעשה הצעת החוק הזאת איננה
שלי, היא הצעת חוק של משרד המשפטים. כאמור, נוצרו כמה
חורים, שבאמצעותם ניתן לעקוף את הצעת החוק שלי,
שאושרה בשעתה.

איך וכיצד עושים זאת? למשל, משלמים שכר לבכירים
באמצעות חברה-בת או חברה-בנות, ואז החוק שלי, שאושר
לפני חמש שנים, איננו תופס. שיטה אחרת, שהתברר שהיא
מופעת: באים ומציניים בדוחות שמועברים לרשות לניירות
ערך, שהשכר הוא נמוך, ובאמצעות הסכמים סודיים —
כשאחא פורש, אתה מקבל סכומים אדירים. בקרוב מאוד
ניזכר לדעת בחברה ענקית, חברת הכנסת אורה נמיר, שפרשת

סגן שר האוצר י' עזרן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, סעיף 123 לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג—1983, אשר נחקק בשנת התשמ"ו, קובע כי חברה שניירות הערך שלה הוצעו לציבור על-פי חשק, ונמצאים בידי הציבור, תצטרף לדוח השנתי שלה הודעה ובה פירוט מלא ומדויק של סכומי הכסף והטבות אחרות ששילמה לכל אחד מחמשת נושאי השכר הגבוה ביותר שכיחגו בה. העתק מן ההודעה יש לשלוח לרשות לניירות ערך.

החבר כי יש מקום להרחיב סעיף זה ולקבוע בו פירוט נוסף כדי למנוע עקיפתו. משרד המשפטים שוקד על הכנת הצעת חוק לתיקון פקודת החברות בנדרון ברוח הצעתו העניינית של חבר הכנסת דן תיכון, אשר יש בה היבטים ציבוריים, כל זאת בשיתוף עם משרד האוצר והרשות לניירות ערך. לכן, אני חייב לתקן ולומר, שהאוצר אינו בעד שהדברים ייעשו במחשך.

זה נושא רגיש, המחייב טיפול זהיר. גורמים כלכליים פנו בבקשה כי תינתן להם ההזדמנות להביע עמדתם במטרה למנוע פגיעה ביחסי עבודה ובתפקוד התקין של חברות עסקיות, כי זה יכול לגרום חסיסה מסוימת.

לפיכך, מבקשת הממשלה כי תינתן לה שהות לבחון את הנושא על כל היבטיו ולהגיש הצעת חוק שתביא בחשבון את כל השיקולים האמורים לעיל.

אליהו בן-מנחם (המערך):

אדוני סגן השר, יהיה לכם מספיק זמן עכשיו אם זה יהיה בוועדה — —

סגן שר האוצר י' עזרן:

אני מבקש אפוא כי הכנסת תסיר את הצעת החוק מסדר-היום שלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת תיכון, יש לך אפשרות להשיב.

דן תיכון (הליכוד):

אני כמובן לא מקבל את דברי סגן השר, ואני חוזר ומבקש לאשר את הצעת החוק.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

היו"ר מ' וירשובסקי:

בסדר, חבר הכנסת תיכון.

אנו ניגשים להצבעה. חברי הכנסת, יש הצעה להעביר את הצעת החוק של חבר הכנסת דן תיכון לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה, ומנגד עמדתו של סגן השר בשם הממשלה, להסיר את ההצעה מסדר-היום. נא להצביע.

ראובן ריבלין (הליכוד):

הצבעה היא לא אישית נגדך, אדוני סגן שר האוצר.

חגי מירום (המערך):

גם לא אישית נגד חבר הכנסת דן תיכון.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

היו"ר מ' וירשובסקי:

הכרזתי על הצבעה — נא להפסיק את הדיבורים. זו הצבעה מס' 8.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לדיון מוקדם בוועדה — 9

בעד ההצעה להסיר את הצעת

החוק מסדר-היום — אין

נמנעים — 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק ניירות הערך

(תיקון — שכר בכירים), התשנ"א—1991,

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט

נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, ברוב של תשעה, בלא התנגדות ובהימנעות אחת, עברה ההצעה לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, להכנתה לקריאה ראשונה. תודה.

יג. הצעה לסדר-היום

המיתון במשק

האחריות למשבר במשק נופלת על הממשלה, אך בראש ובראשונה אחראים לכך ראש הממשלה ושר האוצר. ראש הממשלה כדרכו מאז ומתמיד לא גילה עניין בבעיות המשק, התעלם מהמשבר שהלך והחריף ולא נקט שום יוזמה לגיבוש תוכנית כלכלית לשעת חירום. שר האוצר, המחוסר גיבוי פוליטי, לצערי הרב, מקדיש חלק גדול ממומנו לוויכוח סרק עם שרי הממשלה, מסתפק בהפרחת הכרזות על כך שצפויה פריחה של המשק בעתיד, שלא ידענו כדוגמתה.

העדר תוכנית כלכלית של הממשלה לפני כיבוש כוויית והעדר כל מחשבה ועשייה לאחר כיבוש כוויית, בתחילת אוגוסט, כאשר התחילו ההכנות למלחמה, גרמו לחוסר האונים המאפיין את פעילות הממשלה עם העמקת המיתון במשק. העוצר שהוטל על-ידי הממשלה בשלושת הימים הראשונים למלחמה שיתק לחלוטין את פעולות המשק ויצר חרדה ופחד בקרב התושבים — דבר שהשפיע קשה על חידוש תפעולו

היו"ר מ' וירשובסקי:

אנו עוברים לנושא הבא. אני קורא לחברת הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזליו להעלות את הצעתה, מס' 4673, בנושא: המיתון במשק. בבקשה.

שושנה ארבלי-אלמוזליו (המערך):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, המשבר הכלכלי שבו נתונה המדינה הוא במידה רבה תוצאה של העדר מנהיגות כלכלית ואחלתיי שמגלה הממשלה בטיפול בבעיות המשק. בו זמנית שמדיניות הממשלה של "שב ואל תעשה" בתחום מעורבות ישראל במלחמה כמפרץ, המוגדרת כהבלגה או איפוק, הניבה פירות מבורכים הן בתחום יחסי ישראל עם ארצות-הברית והן בתחום היחסים עם מדינות אירופה, אותה מדיניות של "שב ואל תעשה" בתחום המשק והכלכלה הביאה לקיפאון, עד כדי שיתוק של ענפי משק שונים, ולמיתון שבו אנו נתונים כיום.

לפרדסנים מסתכם ב־58 מיליון דולר. מאמצע ינואר 1991 ועד פברואר 1991, הנוק בייצוא הדרים היה 40 מיליון דולר.

במציאות של 110,000 דורשי עבודה, כשבגלל המיתון עובדים רכבות עובדים שבוע עבודה מקוצר של שלושה ימים, לא עלה בידי הממשלה לספק את כוח־האדם הדרוש לקטיף, ולפי חקלאים, בדמעות בעיניים, רואים איך עמל כפיהם וחקותו שהיו להם לשיפור מצבם ידרו לטמון.

ענף שני הנמצא במשבר קשה גם כתוצאה מהעדר כוח־אדם הוא ענף הבניין. הממשלה וקבלני הבניין גילו שאננות בלתי מובנת ביחסם לענף זה. הם התעלמו מהנורות האדומות שהתחילו להבהב עם התחלת האינפיפארה, לפני שלוש שנים, כאשר הלכו והתרכו ההיעדרויות של פועלי הבניין מהשטחים, שהיו כשני־שלישים מכלל פועלי הבניין, וזאת בעקבות שביטות שנכפו עליהם על־ידי הנהגת האינפיפארה, או בגלל העוצר שהוטל על השטחים על־ידי כוחות הביטחון. עם הטלת העוצר בשטחים, ב־15 בינואר, נשארו חלק גדול מהפיגומים מיותמים. כשני־שלישים מענף הבניין שותק. השיתוק כבנייה גרם צמצום בייצור, בתעשייה של חומרי בניין, על שלל מוצריה — מלט, מרצפות, חרסיה, שיש, רהיטים, צבע, צינורות וכדומה. חלק ממפעלי התעשייה נאלצו לפטר עובדים, חלק הוציאו את הפועלים לחופשה ללא תשלום, וחלק הנהיגו שבוע עבודה מקוצר. כל זה העמיק עוד יותר את המיתון במשק. מציאות זו הוכיחה פעם נוספת את השפעתו המכרעת של ענף הבנייה להנעת גלגלי המשק או לשיתוקם.

אדוני היושב־ראש, על הממשלה לנקוט כל האמצעים, בשיתוף עם התאחדות הקבלנים והסתדרות פועלי הבניין, על־מנת להחזיר את היקף הבנייה לממדים שהיו לפני פרוץ המלחמה במפרץ.

יש לאפשר למטה שהוקם — משתתפים בו משרד העבודה והרווחה, שירות התעסוקה, משרד הבינוי והשיכון, התאחדות הקבלנים והסתדרות פועלי הבניין — לקבוע את מספר פועלי הבניין מהשטחים שיש להעסיק ואת מספר פועלי הבניין המקצועיים והמומחים שיש לייבא מחוץ־לארץ ולפעול להחזרת פועלי בניין מקצועיים שפרשו לגמלאות, מהם לפנסיה מוקדמת, היכולים לשמש כמדריכים לעולים חדשים ולחיללים משוחררים שיקלטו בענף ובמסגרת ההכשרה המקצועית, ההכשרה הפנים־מפעלית באתרי הבנייה השונים.

נוסף על כל מה שאמרתי, תדרש לענף הבנייה, גם כאשר יחזור לממדים שלו לפני המלחמה, תוספת של 50,000 פועלי בניין, ולצד הרב, אנחנו עדיין בראשית הדרך ולא התגברנו על כל הפיגור הקיים.

לכסוף, אדוני היושב־ראש, המלחמה במפרץ עומדת להסתיים בימים הקרובים, ואני בטוחה שבניצחון הגדול של ארצות־הברית ובעלות בריתה, כדי לצאת מהמיתון, על הממשלה להורים חמץן למשק, הממשלה, שהכניסה את המשק לחדר אטום והיא עצמה גילתה אטימות, חייבת להתנער מהתרדמה ולנקוט מדיניות של עידוד השקעות שיאפשרו הקמת מפעלי תעשייה חדשים, רצוי מתחכמים, תכנון וביצוע מפעלים, פרויקטים לאומיים, כגון סלילת מסילת הברזל לאילת, כורים להתפלת מי־ים, שדה תעופה באילת, רכבת תחתית בתל־אביב והקמת תשלום פיצויים לחקלאים עבור הנוקים שנגרמו להם עקב המלחמה והבצורת וקיצוץ במכסות המים. אי־אפשר לקצץ מכסות, אדוני סגן שר האוצר, בלי

של המשק, כי לגורם הפסיכולוגי יש לא מעט השפעה על סדרי החיים והכלכלה.

אדוני היושב־ראש, אחד הקריטריונים המציין את עומק המיתון הוא סך כל המכירות של הסחורות השונות בשוק המקומי. בהתאם לנתונים שהתפרסמו, אחוז הירידה במכירות בחודש הראשון של המלחמה, מ־15 בינואר ועד 15 בפברואר, היה כדלהלן: בדים — ירידה של 90%, מוצרי חשמל — 85%, ריהוט — 85%, חלקי חילוף למכוניות — 50%, כיגוד — 50%, צעצועים — 40%, אפילו במכירת סיגריות היתה ירידה של 20%. ורק תאוות האוכלוסיה לתרופות מנעה ירידה גם במוצר זה.

אין להתפלא על שנציגי ענף המסחר מלאים דאגה, זועקים שאם יימשך המצב הזה עוד חודש ימים, הוא יגרום למשבר חמור בנזילות, וכתוצאה מכך לפשיטות רגל, כי נוסף על הירידה התלולה במכירות אנו עדים גם לשיקים החוזרים בגלל חוסר כיסוי.

יש לזכור שהירידה התלולה במכירות השפיעה על היקף הייצור של מפעלי תעשייה בענפים המייצרים סחורות לשוק המקומי. התוצאה מכך היא צמצום בייצור, פיטורי פועלים ועובדים והעמקה נוספת של המיתון.

המשק לא יתאושש כל זמן שהמסחר יישאר חנוק. מצב זה מחייב את הממשלה ואת הרשויות המקומיות להקדים רכישת מוצרים שהיו זקוקים להם במשך השנה, כדי לתת עירוי דם למשק הסובל מאנמיה חמורה.

אדוני היושב־ראש, על תעשיית התיירות מרחפת סכנה של התמוטטות. בינואר 1991 ירידה התיירות ב־73% לעומת 1990. המשבר החריף עם כיבוש כווית, והגיע לשיא עם התחלת המלחמה. אין ביטחון שתבוא התאוששות כענף זה מייד עם סיום המלחמה. יש להצטער על שבגלל ה"אידיליה" השרורה בין שר האוצר לבין שר התיירות טרם סוכמו הדרכים והאמצעים שיש להקציב כדי לאפשר פעולה רחבת ממדים לפרסום, להסברה ולתעמולה במדינות השונות שמהן באו חיירים לישראל, כדי לחדש את פעילות הענף שבו מצאו את פרנסתם רכבות עובדים בבתי־מלון, בחברות נסיעות, בחנויות למזכרות, במסעדות, בענף המוניות ומורי דרך, שחלקם הגדול כיום מובטלים.

חוסר ראיית הנולד והעדר כל תוכנית להפעלת המשק בשעת חירום בענפי החקלאות והבניין הבלטו את אזהלת־היד של הממשלה, אזהלת־יד שגרמה להפסדים של עשרות מיליוני דולרים לחקלאים ולשיתוק שני־שלישים מענף הבניין, וכתוצאה מכך להעמקת המיתון.

הקטנת יצוא פרי ההדר והפרחים בעקבות מחסור בכוח־אדם היא חטא בלי כיסוף של ממשלת ישראל, ובמיוחד של השרים המופקדים על הענפים האלה. הפרחים שלא נקטפו במועד הקטנו את היצוא ב־7 מיליון דולר, והוא יסתכם ב־83 מיליון דולר במקרה הטוב ביותר, לעומת תחזית יצוא של 100 מיליון דולר לפחות. זה מחדל שאין להשלים עמו. מחירי הפרחים השנה בחוץ־לארץ היו טובים, אך חוסר היכולת לספק את כוח־האדם הדרוש לקטיף במועד המתאים גרם להפסד הקטן את הכנסות המדינה בכ־20 מיליון דולר, וייתכן שיגרום גם לאובדן שווקים בעתיד.

גם הפרדסנים לא שפר חלקם. כתוצאה ממחסור בכוח־אדם לקטיף ההדרים, קיים פיגור משוער בייצוא פרי הדר. חלק מהיכול לא יהיה ראוי למשלוח, וההפסד הנאמד

של ועדת הכספים, אין לי התנגדות שהנושא יעבור לוועדת הכספים, אם את מסכימה.

היו"ר ד' תיכון:
תודה.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (המערך):
אני מציעה שהנושא יועבר לוועדת הכלכלה ולא לוועדת הכספים. זה דיון כללי שמקומו אינו בוועדת הכספים.

סגן שר האוצר י' עזון:
אין לי התנגדות שהנושא יעבור לוועדת הכלכלה.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (המערך):

היו"ר ד' תיכון:

גברתי, חברת הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזלינו, הוא קיבל את הצעתך. אנחנו עוברים להצבעה, מס' 9, על ההצעה לסדר-היום העוסקת במיתון במשק. מי בעד העברת הנושא לוועדת הכלכלה של הכנסת? כמובן, אני מאחל שעד שיתקיים הדיון המשק יצא מהמיתון.

ה הצ ב ע

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדת

9 —

נגד

אין —

נמנעים

אין —

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה

נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד — תשעה, אין מתנגדים ואין נמנעים. הנושא עובר לדיון בוועדת הכלכלה.

יד. הצעה לסדר-היום

הסכנה לשכרם של 100,000 עובדים במשק

הוראות ראש הג"א אינם פועלים בשל האיסור החל על התקלה. מדובר בהכנסה שהלכה לאיבוד ולא תחזור. הקבוצה השנייה — עצמאים למיניהם, שלא פתחו את עסקיהם בשל העובדה שלא היה ביקוש לשירותיהם. הכוונה למסעדות, בתי-קפה, אולמות שמחה, חנויות, מתפרות ובוטיקים. הקבוצה השלישית — מפעלים גדולים, שבשל ירידה משמעותית ביותר בכוח הקנייה המקומי פסקו לייצר. להערכת הממונה על השכר במשרד האוצר, מדובר ב-100,000 עובדים.

כ-4 כפברואר, רבותי חברי הכנסת, הוציא שירות התעסוקה הנחיה למנהלי שירות התעסוקה באזורים ולמנהלי הסניפים לגבי הטיפול בדורשי העבודה. נאמר בחזרה, ואני מצטטת: "בגלל מצב החירום בו נמצא משק המדינה פונים מפעלים רבים ומבקשים להוציא עובדיהם לחופשה ללא תשלום עד שהמצב במשק יתייבב. לאור עובדה זו אנו מעבירים אליכם מידע והנחיות בצורות השונות המתייחסות להוצאת עובדים לחל"ת — פירודו של זה, חופשה ללא תשלום,

להבטיח את הפיצויים הדרושים לחקלאים שפת לחמם ופרנסתם יישללו.

הזמן דוחק. כל יום שחולף ללא עשייה פירושו העמקת המיתון, על כל ההשלכות מכך על המשק, על החברה ועל קליטת העלייה. חייבים לשנס עכשיו מותניים ולהתחיל לפעול. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר האוצר. אולי אתה רוצה להשיב על שתי ההצעות לסדר-היום בעת ובעונה אחת? את לא מסכימה, חברת הכנסת אורה נמיר. אנא, אדוני סגן השר, הוואל בטובך להשיב.

חברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו, בקרוב מאוד נחזור לימי יסות הבנייה. זאת אומרת שכל הפרויקטים הציבוריים יוקפאו, ההכול יוקדש לבניית דירות לעולים חדשים. תופתעי.

שבח וייס (המערך):

זה רעיון או שזה סוד?

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא, אני מניח שזה מה שיקרה, שכן לא מצליחים לבנות מהר, כפי שאתה רואה.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (המערך):

לכן, מה שקורה עכשיו בענף הבנייה מגדיל את הפיגור ולא מדביק את הצרכים.

שמעון שטרית (המערך):

ובסוף מטילים את זה על הדיירים הזקנים של "עמידר".

היו"ר ד' תיכון:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר האוצר י' עזון:

כבוד היושב-ראש, חברי הבית, מאחר שהנושאים שחברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו העלתה הם נושאים חשובים מאוד — אינני יכול להסכים עם כל מה שהיא אמרה, אבל אני מדגיש שהנושאים חשובים — והם עולים לפרקים על שולחן דיוניה

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת אורה נמיר תציג הצעה לסדר-היום מס' 4692 העוסקת בסכנה לשכרם של 100,000 עובדים במשק. בבקשה.

אורה נמיר (המערך):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, נזרקו לחלל נתונים רבים הקשורים בעובדים שמפעליהם או עסקי מעבידיהם נסגרו, או שפעילותם צומצמה מאז פרץ המלחמה. הנתון המוסכם עד לבדיקה טלפונית שערכתי הבוקר עם יושב-ראש ועדת העבודה של לשכת התיאום, עם הממונה על השכר באוצר ועם ראש האגף לאיגוד מקצועי היה: 100,000 עובדים.

רבותי חברי הכנסת, מדובר באנשים שאינם עובדים מאז פרץ המלחמה. הם מתחלקים לשלוש קבוצות: הראשונה — תיאטראות, בתי-קולנוע, תזמורות, להקות מחול, שעל-פי

שפירושה תשלום דמי אכטלה לאותם עובדים בעד התקופה הזאת."

אדוני סגן שר האוצר, חוזר זה יצר תקוות וציפיות רבות אצל ציבור העובדים והמעסיקים, אבל מסתבר שבחלקן המכריע אלה תקוות-שווא. אדוני היושב-ראש, לא רק שהוצאת חוזר זה, שמשמעותה כהתחייבות כספית, לא תואמה ולא אושרה על-ידי המוסד לביטוח לאומי ומשרד האוצר, שהוא היום המממן המשמעותי של תשלומי הביטוח הלאומי — 53% ממימון תשלומי הקצבאות — אלא שלשכת התיאום, המייצגת את רוב המעסיקים הלא-ציבוריים, לוחצת על הסדר החופשה ללא תשלום, שעל-פיו ישולמו דמי אכטלה לעובדים אלה.

רבותי חברי הכנסת, בשיחתי הראשונה הבוקר עם יושב-ראש ועדת העבודה של לשכת התיאום, הוא נקב במספר של 100,000 עובדים. הכעתי בפניו את חששותי לגבי הסדר כסדר גודל זה לתקופה כלתי ידועה, על חשבון המדינה, והוא התקשר כעבור שעותיים, לאחר בדיקה, וקבע שהנתון שבידו הוא 10,000 בלבד. הוא גם הניח, ואני מצטטת את דבריו, "שמספר זה ישאף לאפס בתוך השבועיים-שלושה הקרובים" — גמר ציטוט.

אדוני סגן שר האוצר, אני מצטרפת לאופטימיות הזאת של יושב-ראש ועדת העבודה של לשכת התיאום, אך מטלה ספק רב בדיוקנותה, מבלי שאני רוצה להטיל דופי בכוונתה. מקובלים עלי הנתונים של הממונה על השכר ושל ראש האגף לאיגוד מקצועי של ההסתדרות, ולכן, אדוני סגן השר, בין 1 ל-9 במרס, המועד על-פי חוק לתשלום שכרם של עובדים אלה, תהיה התפרצות הר-גשם, כאשר לא יהיה מי שישלם שכרם של אותם עובדים.

על-פי חישובי המוסד לביטוח לאומי, אם בפברואר בלבד, ואני מדברת על מחצית המספר, על 50,000 עובדים, הם יפוצו על-ידי תשלום דמי אכטלה על-פי חישוב של שכר מינימום, שהוא 1,042 שקל נטו, שעולה למעסיק 1,500 שקל. מדובר ב-40 מיליון שקל לחודש. אם מצב זה יתמשך, ואני מזכירה שוב שאני מדברת רק על 50,000 עובדים, והמלחמה במפרץ, אני רוצה להזכיר לכולם, עם כל התקוות ועם כל הציפיות, עדיין לא הסתיימה והמצב יכול להימשך חודשים רבים, ומספר העובדים ישתנה, זה לא חייב להיות אותו מספר, זה יעלה למשק או לקופת המדינה, לתקופה של שישה חודשים — רבע מיליארד שקל, ולשנה — חצי מיליארד שקל.

אני חושבת לכן, אדוני סגן השר, שזהו הנושא הדחוף והכואב ביותר שהנהגה כלכלית, אם יש כזאת בממשלה, וממשלת ישראל כולה חייבות לטפל בו. המלחמה הזאת היא מלחמת העורף, ואין להעלות על הדעת, שבגין נזקי המלחמה ייגזלו פרינסתם ופת לחם של עשרות אלפי עובדים במשק.

על הממשלה לתת על כך את הדעת, ומייד, ויחד עם ההסתדרות ועם לשכת התיאום של המעסיקים להיחלץ מייד, ללא גינוני כבוד וטקס, לעזרתם של עשרות אלפי עובדים, כדי שב-10 במרס, לכל המאוחר, יהיה מי שישלם את שכרם וידאג לקיומם, לקיום ילדיהם ולקיום בני ביתם.

אני מבקשת מהסיבות האלה, אדוני היושב-ראש, ומסיבות רבות אחרות לקיים דיון בנושא זה כמליאת הכנסת. תודה.

הי"ר ד' תיכון:

אדוני סגן שר האוצר, בבקשה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

כבוד היושב-ראש, חברי הכית, כעיית העובדים שעבודתם הופסקה כתוצאה מירידת הפעילות העסקית של מפעליהם נמצאת בכחינת האוצר זה זמן.

הבעיה מחולקת לשלוש קבוצות של עובדים: א. עובדים המועסקים במפעלים גדולים או בינוניים, שהאטו את קצב פעילותם עקב המצב הביטחוני. מאחר שהצריכה במשק ירדה כתוצאה מהמצב הביטחוני, נאלצו מפעלים להפסיק את עבודת העובדים במשמרות, ולהוציא את חלקם לחופשה מאולצת ללא תשלום.

ב. עובדים המועסקים בענפים שנסגרו כתוצאה מהוראת הג"א על איסור התקלות בעקבות המצב הביטחוני. מערכת הביטחון, כאמצעות הג"א, הוציאה הוראה על איסור התקלות, וכתוצאה מכך נסגרו מקומות בידור, והעובדים נשלחו לחופשה מאולצת ללא תשלום. המאפיין את קבוצת הענפים הנ"ל שנפגעו בהכנסתם השוטפת הוא, שאין ביכולתם להחזיר הכנסה זו כאשר המשק יחזור לפעילות שגרתית.

ג. עובדים העובדים אצל מעסיקים שונים כגון חנויות ומסעדות. כתוצאה מירידת הפעילות במשק נוצר מצב שבו חנויות שונות נאלצו לצמצם את פעילותן למינימום ולשלוח את העובדים לחופשה מאולצת ללא תשלום. המאפיין את העסקים הנ"ל הוא, שיש להניח שכאשר המשק יחזור לפעילות רגילה המכירות יתחדשו ויהיה פיצוי על אובדן ההכנסה במכירות יתר.

פתרונות שהוצעו על-ידי משרד האוצר בינתיים הם: לגבי הקבוצה הראשונה, המלצת משרד האוצר היא שמפעלים שנקלעו לקשיים כספיים יפנו לשירות התעסוקה למסלול של הכשרה מקצועית. פתרון כזה הופעל על-ידי שירות התעסוקה בעבר. לגבי שתי הקבוצות האחרות, משרד האוצר שוקל לסייע באמצעות הלוואות גישור מרן הערבות, שהוקמה על-ידי האוצר בשיתוף עם הבנקים.

אילוכלך אני מבקש שלא לקיים דיון בנושא כמליאה, ולהעביר את ההצעה לוועדת העבודה והרווחה.

הי"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד — — —

אריה אליאב (המערך):

אדוני היושב-ראש, אתה צריך לשאול את המציעה, אם היא מסכימה להעביר את הנושא לוועדה.

הי"ר ד' תיכון:

רק רגע. היא בוודאי מסכימה.

אריה אליאב (המערך):

רק בשביל הסדר הטוב כדאי שתשאל אותה.

הי"ר ד' תיכון:

אני לא מעלה על הדעת שהיא תסכים להעביר את ההצעה לוועדת הכספים, בוודאי לא לוועדת הכלכלה.

שושנה ארבל-אלמולינו (המערך):

זה שייך לוועדת העבודה.

שבח וייס (המערך):

אדוני היושב-ראש, אתה מסכים.

היו"ר ד' תיכון:

גברתי, חברת הכנסת אורה נמיר, האם את מסכימה להעביר את ההצעה לדיון בוועדת העבודה והרווחה?

אורה נמיר (המערך):
כן, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת ההצעה לסדר-היום של חברת הכנסת אורה נמיר לוועדת העבודה והרווחה? נא להצביע. זו הצבעה מס' 10.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדה — 12

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה

והרווחה נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

12 בעד, אין נגד ואין נמנעים. ההצעה עוברת לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

טו. הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון) (מבנים בלתי גמורים), התש"ן — 1990 *

(הצעת חבר הכנסת ר' ריבלין)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת ראובן ריבלין יציג הצעת חוק תס"ד, העוסקת בחוק התכנון והבנייה (תיקון) (מבנים בלתי גמורים). בבקשה, חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר הפנים, גם בימים אלה צריכים לנו לעסוק בחקיקה, שהיא חשובה לחיינו הסדירים ולאיכות חיינו בארץ הזאת.

אדוני שר הפנים, קיימים בארץ מבנים לא מעטים שבעליהם התחילו בבנייתם אך לא השלימו אותם. בניינים בלתי גמורים אלה לא רק מכערים את סביבתם, אלא משמשים גם מקום לזריקת אשפה, או, חס וחלילה, רחמנא ליצלן, לפעילות בלתי רצויה, כמו זנות, מה עוד שאותם מקומות מסכנים גם את המבקרים בהם.

כדי למנוע את השאת הבניינים האלה בשימונם, מוצע בהצעת חוק פרטית זו, שאני מתכבד להביא בפני הכנסת בקריאה טרומית, להסמיך את הוועדה המקומית להכריז על מבנה כזה, שהוא בלתי גמור, שהוא מבנה מכוער. מדובר במבנה שהבונה קיבל את אישור כל ועדות הבנייה להתחיל בהקמתו, ולאחר שטרחה הוועדה המקומית וטרחה הוועדה המחוזית וכל הציבור הביע את דעתו באשר לבניית בניין זה או אחר, או לא, על-פי תוכנית בניין ערים, על-פי תוכנית מאושרת, הבונה שדוחק כל כך בציבור על מנת שיתן לו את היתר הבנייה משאיר את הבנייה בעודה כאבה, על שימונה. אנחנו מציעים להסמיך את הוועדה המקומית להכריז על מבנה כזה, או אפילו על כור שנחפר, כעל מבנה מכוער. יש לאפשר לעיריות ולמועצות המקומיות, שאצלן הדבר הזה הפך להיות מכת-עיר ממש, להכריז על כל דבר בלתי גמור כזה כעל מבנה מכוער.

ההכרזה, לפי הצעת החוק, תינתן רק לאחר מתן הזדמנות לצדדים הנוגעים בדבר להשמיע את עמדתם, ורק אם הוועדה משוכנעת שאין דרך להבטיח את השלמת הבנייה על-ידי הבעלים עצמם. על הכרזה כזאת, כאמור, תהא זכות ערעור לפני בית-משפט מחוזי או כל טריבונל אחר שוועדות הכנסת יבקשו להכריז עליו. יכול גם שלא יהיו לגביה אלא אותם ערעורים הכלולים בחוק התכנון והבנייה.

אם תינתן הכרזה כאמור, תוסמך כאמור הוועדה המקומית גם להפקיע את המגרש עם הבניין ולמוסרו, לאחר שיהיה מוכן,

בדרך של מכרז או בדרך אחרת שתמצא לנכון, כרי שזה ישלים את הבנייה ויממן את ההוצאות מתוך הכספים שיתקבלו אגב ההפקעה.

במקרה שבו לא ניתן לאחר את בעל הבניין, כגון שבעל בניין קיבל היתר, החל בבנייה והסתלק בלי שהשאיר כתובת, ניתן יהיה לפנות לבית-המשפט לשם קבלת הוראות בדבר הפקדת פיצוי ההפקעה ושמירת ערכם של הנכסים. בסיום כל הפעולות ייעשה חשבון, וכל עודף שישאר בידי הוועדה המקומית יוחזר לבעלי הבניין.

זכויות בבניין, שבעל הבניין מכר אותו לאחר לפני ההפקעה, לא ייפגעו על-ידי ההפקעה.

אדוני שר הפנים, הנושא של מבנים מכוערים או מבנים בלתי גמורים או בורות הנשארים בשימונם ומהווים ממש מפגע וסיכון לביטחוננו של הציבור צורך טיפול. לצערי הרב, החוק כפי שהוא היום לא נותן פתרון למצב כפי שהוא קיים. ידוע לי שבעיריית ירושלים לא מעטים הם היומים שבזמן מסוים ממריצים את כל מוסדות ורשויות התכנון ליתן בידם רשיון, ולעתים קרובות גם טוענים על שאין "מסלול ירוק" המאפשר לקבל רשיונות בנייה, ושיש דמוקרטיה המעכבת או אינה מאפשרת את התפתחותה של העיר. רבים האנשים המתחילים בבנייה, ובגלל קשיים כלכליים או בגלל כדאיות כלכלית זו או אחרת משאירים אותה כפי שהיא. יש מספר לא קטן של דוגמאות גם בירושלים, גם בתל-אביב, של פילים לבנים או בורות חשופים, עמוקים ומסוכנים.

לפיכך, אדוני היושב-ראש, אבקש משר הפנים לאשר את הצעת החוק ואת העברתה לדיון מוקדם לוועדת הפנים או לוועדת החוקה, חוק ומשפט, לפי רצונו של השר. אין לי כל ספק שוועדת הפנים היא המתבקשת לדון בחוק הזה. אלא שהחוק הוא די מסובך מבחינת ההליכים שבו, וייתכן מאוד שטוב היתה עושה ועדת החוקה, חוק ומשפט אילו נתנה את דעתה והעבירה את החוק בדרך המקובלת והראויה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ריבלין, מי שמאשר זה מליאת הכנסת ולא שר הפנים. אתה ביקשת ששר הפנים יאשר.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אני ביקשתי ששר הפנים יסכים לפנות למליאת הכנסת

על-מנת שזו תאשר את הצעת החוק בקריאה טרומית, שהרי השר בוודאי לא יבוא ויבקש ליתן לו סמכויות שאין לו.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. בבקשה, אדוני שר הפנים.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

העובדה שהוא לא משיב מהמקום, זה כבר מעורר דאגה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פורז, "מן המקום" זה קניין של סיעת שינוי בלבד. היא עושה את זה די טוב מן המקום. בבקשה.

שר הפנים א' דרעי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שתי הערות לפני שאני אומר את דברי. חבר הכנסת ריבלין, אני רוצה לתקן את הרושם שעשו דברייך. ועדת הפנים של הכנסת יכולה לטפל גם בחוקים מסורכים.

היו"ר ד' תיכון:

זה תיקון במקומו.

שר הפנים א' דרעי:

חבר הכנסת פורז, אני משיב לך באותה מטבע. אם חבר הכנסת פורז, שנחשב לאחד המומחים בחוק התכנון והבנייה, לא הציע את הצעת החוק הזאת עד עכשיו — גם זה אומר דורשני.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

יש הצעת חוק שלי שמונחת בוועדת הפנים, העוסקת בנושא מבנים מוזנחים שצריך להרוס אותם, והיא קרובה להצעה הזאת. כבר שנה וחצי אנחנו מתגוששים בנושא הזה. אשמח אם הצעת החוק הזאת תוגש עם הצעת החוק שלי, וביתר ייעשה מאמץ בוועדת הפנים כדי למצוא פתרון לבעיה הזאת.

שר הפנים א' דרעי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההצעה שמציע בפנינו חבר הכנסת ריבלין באה לכאורה לשפר את חזות ערינו ולהביא מזור למבנים שבנייתם החלה ולא נסתיימה. אבל על פניו נראה, שחבר הכנסת ריבלין לא הביא בהצעתו שיקולים מספר שהשלטון המרכזי חייב לדון בהם בטרם יסכים להצעת חוק מעין זו.

זה כשלוש שנים וחצי אנו נתקלים בתופעה של תחילת בניית מבנים ואיריסים הבנייה בשל העדר פועלים, בגלל האינתיפאדה והמצב הביטחוני. דווקא עכשיו ובעידן העלייה הגדולה חל שיפור במצב, ולמעשה מרבית המבנים שהוחל בבנייתם והקבלנים נתקעו עמם מגיעים לידי סיום.

זאת ועוד, למעשה, הצעת החוק שלפנינו פולשת לזכויותיו של הפרט ברכושו, והיא נותנת כלים לשלטון לכפות את רצונו לא רק בהיבטים התכנוניים אלא גם בהיבטים של מה ייעשה ברכוש וכדומה. תפיסה כזאת רחוקה כרחוק מזרח ממערב מהחשיבה הליברלית היוצאת דווקא מבית-מדרשו של הליכוד — ואני מוסיף כאן גם של "שינוי" — שחבר הכנסת ריבלין נמנה עם חבריו.

חיים רמון (המערך):

מנין אתה יודע?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, בעוד דקות מועטות תוכל לומר כל דבר.

חיים רמון (המערך):
לא בעניין הזה.

היו"ר ד' תיכון:

גם בעניין הזה.

שר הפנים א' דרעי:

אשר להיבטים המשפטיים-התחקיתיים של ההצעה, הרי גם פה אנו רואים סימני שאלה מבחינה תחקיתית. אני כשלעצמי אולי הייתי שמח לו היו ניתנות לי סמכויות ביצוע חזקות יותר מבחינת יכולתי להתחקי תקנות שתהיינה עדיפות על חקיקה ראשית. אך גם זה, חבר הכנסת ריבלין, כמשפטן, לא היה שמח שיעשה. ואני מתייחס במיוחד לתקנות המוצעות לפי סעיף 77א(ה), שלמעשה תהיינה עדיפות על חוקים קיימים, אם חוק התכנון ואם פקודת העיריות (מכרזים).

אשר על כן, על דעת ועדת השרים לחקיקה ועל דעתי הנני מודיע לבית כי הממשלה מתנגדת להצעת חוק זו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, התפלאתי לשמוע מפי השר דרשה ליברלית אלי כחבר הליכוד, כחבר תנועת החרות לשעבר. רק הנושאים הליברליים עומדים לנגד עינינו כאשר אנחנו באים לבקש ולחוקק חוקים שכל-כולם נועדו להגן על הציבור.

זכויות הפרט תלויות ביכולתו של הציבור להגן על עצמו כציבור, כאשר כל פרט ופרט נמצא בתוכו. כל ציבור מורכב מפרטים, והפרט הוא המרכז והעיקר. אי-אפשר לבוא ולומר, כפי שאמר השר, שצריך להגן על זכויותיו של אדם כאשר הן על רכושו בכך שהוא יכול לפגוע בציבור כולו.

גם הצעת חבר הכנסת פורז, שהוא הגישה בזמנו ומשום מה היא נתקעה באחת מוועדות הכנסת, וגם הצעתי זו באות להגן על הציבור ועל כל הפרטים הרבים הנמצאים בציבור כולו. אין כאן מבחינת נגיסה או נגישת של הציבור כלפי האזרח או כלפי הפרט.

לכן, אדוני, אני בהחלט חושב שאם לא השכילה הרשות המרכזית ולא השכילו הרשויות המקומיות לבוא ולהגן על עריהן מבחינת יופיין, מבחינת איכות חייהן — — —

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

משום שלא היתה להן סמכות.

ראובן ריבלין (הליכוד):

משום שלא היתה להן סמכות. משום שהממשלה לא ביקשה לחוקק חוק זה. על אף התנגדות הממשלה אני מציע לחברי חברי הכנסת להצביע בעד הצעת חוק זו, שכן אין כאן עניין פוליטי. שהרי הרשויות המקומיות, שלהן אנו מבקשים להקנות את הסמכויות המוצעות בחוק זה, הן אלה שצריכות לדאוג לאזרחיהן כולם ולכל פרט ופרט בנפרד. רק הגנה על הציבור כולו היא הגנה על הפרט.

ככזה הוגש חוק זה. אני ממליץ בפני חברי הכנסת שלא לקבל את המלצת הממשלה מהטעם הפשוט, שאין כאן כל עניין פוליטי אלא רק עניין של התייחסות השלטון המרכזי לבעיות השלטון המקומי ולבעיית כל אזרח במדינה זו, החי במסגרתן של רשויות מקומיות אלה.

חוברת כ', ישיבה רע"ג

— הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון) (מבנים בלתי גמורים); מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת: דברי יושב־ראש הכנסת בסיום הישיבה —

1 —

נמנעים

ההצעה להעביר את הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון) (מבנים בלתי גמורים), התש"ן — 1990, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני קובע כי הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון) (מבנים בלתי גמורים), התש"ן — 1990, הועברה לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

טז. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

התשנ"א — 1991; והצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון מס' 22), התשנ"א — 1991.

כך הונחו הודעות סגן ראש הממשלה ושר התעשייה והמסחר ושר הביטחון, בעקבות מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא: רכישת מדים לצה"ל ממפעל "כיתן דימונה". תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

יז. דברי יושב־ראש הכנסת בסיום הישיבה

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן גר בכוכב־אייר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה לא מצפה שאפקיר את הבמה לעמיתינו מהשמאל.

היו"ר ד' שילנסקי:

טוב. אדוני השר, אני יודע שעל־סמך הודעתי קבעת פגישה חשובה מאוד. אבל, האם למרות זאת תוכל לבטל את הפגישה שקבעת ולהישאר אתנו?

שר המשפטים ד' מרדור:

לצערי, קבעתי פגישה, אבל הכנסת קודמת.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב־ראש, אני מבין שאתה מבין כמוני שנשיאות הכנסת החליטה לסיים את הדיונים בשעה 14:00. חברים הלכו הביתה. הדיון חשוב, אבל הם הלכו הביתה, בידעם שהנושאים האחרונים לא יגיעו לדיון. לכן, בשם חברי הכנסת שפנו אליך כיום שני בבקשה לקצר את הדיונים ולסיים אותם בשעה 14:00. אני מבקש ממך לנעול את הישיבה בשעה 14:00.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנחנו לא ניכנס לדיון. אני רק רוצה להודיע לחבר הכנסת דן תיכון, שחבר נשיאות הכנסת שביקש ממני במיוחד לסיים את הישיבה בשעה 14:00 הודיע לי אחר כך, שאם אראה צורך להאריך את הישיבה, הוא לא יתנגד לכן.

אברהם כ"ץ־עוז (המערך):

זה עניין אישי?

מיכאל איתן (הליכוד):

מליאת הכנסת — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. לפנינו שתי הצעות: הצעה אחת — להעביר לוועדה; הצעה שנייה — להוריד מסדר־היום. מי שהוא בעד העברה לוועדה יצביע בעד; מי שהוא בעד הסרה יצביע נגד. זו הצבעה מס' 11.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לדיון מוקדם בוועדה — 14

בעד ההצעה להסיר את הצעת

החוק מסדר־היום — אין

היו"ר ד' שילנסקי:

הודעה לסגנית מוזכר הכנסת.

סגנית מוזכר הכנסת ש' כרם:

ברשות יושב־ראש הכנסת, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת מטעם הממשלה, לקריאה ראשונה: הצעת חוק מס הכנסה (דחיית תשלומים) (הוראת שעה).

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, בהתחשב בכך שהערב קריאת המגילה, וכדי שאנשים יוכלו להספיק להגיע לקריאת המגילה, קבעתי כי הישיבה תסתיים בשעה 14:00. יצאתי מתוך הנחה שנמצה את סדר־היום בזמן קצר יותר, אבל, כנראה, הדיונים התארכו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב־ראש, הדיונים היום היו קצרים מהרגיל.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אל תפסיק אותי כל פעם באמצע דברי.

יכול להגיד חבר כנסת, שהנה, הוא עשה לו תוכניות על־סמך ההודעה שלי. אבל, אם אחד מבעלי ההצעות עשה לו תוכניות אחרות על סמך ההודעה שלי, הרי אצטרך לקבל את עמדתו. לכן, אני שואל את חבר הכנסת חיים רמון, למרות ההודעה הקודמת שלי ואף שהשעה מאוחרת במקצת, האם אתה מסכים שנמשיך בישיבה?

חיים רמון (המערך):

אני אספיק להגיע לקריאת המגילה גם אם הישיבה תסתיים בשעה 15:00.

היו"ר ד' שילנסקי:

יפה. אבל חבר הכנסת חיים אורון גר רחוק יותר ממך.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני אספיק.

היו"ר ד' שילנסקי:

גם אתה תספיק. חבר הכנסת דוד צוקר?

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— — —

במפורש שהצעות דחופות תושמענה ותידונה באותו שבוע. ההצעות שעליהן אנחנו צריכים לדון הן הצעות שדחיפותן הוכרה, והן היו צריכות לבוא בראש סדר־היום על־מנת שהן ייכללו בו. מאחר שכרגע הן לא נכנסו, אני חושב שצריך להקפיד על תקנון הכנסת ולשמוע אותן השבוע. אחרת, אנחנו חוטאים לתקנון הכנסת.

לגבי הנושא של קריאת המגילה, הזמן הוא השעה 18:00. כל אלה שנמצאים כאן יספיקו להגיע, גם אם הם יישארו לדיון שיימשך עוד חצי שעה.

דן תיכון (הליכוד):
אבל מה לגבי אלה שלא נמצאים כאן?

היו"ר ד' שילנסקי:
חבר הכנסת חגי מירום?

חגי מירום (המערך):
אדוני היושב־ראש, יש דברים ויש דיונים שדחיפותם קובעת את העניין כולו. אני חושב שהתופעות, שעליהן הדיון הבא צריך להיות נסוב, הן חמורות כל כך, עד שאסור שהעניין יידחה.

חג הפורים הוא חג של ניצחון הטובים על הרשעים. הייתי רוצה לצאת מפה בהרגשה שהכנסת הביעה את דעתה בעניין הזה, אניני חושש ממחלוקות, והייתי רוצה שאז נוכל לשמוח בשמחת הפורים.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה. אחרון אחרון, חבר הכנסת שבח וייס?

שבח וייס (המערך):
אדוני היושב־ראש, אנחנו בנשיאות, כזכור לך, התלבטנו בעניין הזה. היתה הצעה לסיים את הישיבה בשעה 15:00, והיתה הצעה לסיים בשעה 14:30, והיתה הצעה לסיים בשעה 14:00. בכל המקרים חשבנו על פורים. על רקע זה אני רוצה להציע שכל אחד מבעלי ההצעות היום יסתפק בחמש דקות, ירכז את הנושא שלו, נוכל לסיים ב־14:30, לא יקרה דבר, ונעמוד בכבוד בסדר־היום.

היו"ר ד' שילנסקי:
חברי הכנסת, נוסף על עניין קריאת המגילה, שבעיני חשוב מאוד — לאפשר לכל אדם שרוצה, וזה לא רק עניין של שומרי מצוות קלות כחמורות, אלא של כל עם ישראל; נוסף על נקודה זו יש ההודעה שהודעת.

נכון ששאלתי את מגישי ההצעות, אבל הושמעה פה הערה נכונה של חברים מספר, שהראשון בהם היה חבר הכנסת אלי דיין, שזו זכותם של כל החברים, לא רק של בעלי ההצעות. יכול להיות משהו שרוצה הצעה אחרת, ורוצה לקחת חלק בדיון.

לכן, למרות רצוני להמשיך בישיבה, אנחנו מסיימים אותה. הישיבה הבאה תתקיים אם ירצה השם ביום שני, י"ח באדר התשנ"א, 4 במרס 1991. אני מאחל לכול פורים שמח וטוב, וחשוב עוד יותר — פורים שקט. חג שמח. ישיבה זו נעולה.

היו"ר ד' שילנסקי:

השעה היא לפני 14:00. חזקה על כולם שהם צריכים להיות בכנסת. האם יש באולם משהו המתנגד להאריך את הישיבה?

מיכאל איתן (הליכוד):
זו לא סמכות המליאה. זה לא בסדר־היום.

היו"ר ד' שילנסקי:
חבר הכנסת איתן, אני מבקש ממך, אתה בא בטענות; אחר כך אתה שואל למה אני מבקש ממך שלא להפריע.

מיכאל איתן (הליכוד):
מי שמפריע זה אתה.

היו"ר ד' שילנסקי:
חברי הכנסת, אני מבקש להשיב ב"כן" או "לא". חבר הכנסת אלי דיין, תשיב ב"כן" או "לא", לא נאום.

אלי דיין (המערך):
אדוני היושב־ראש, יצאה הודעה מוסמכת שמסיימים בשעה 14:00, וחזקה שכל חברי הכנסת יתנהגו בהתאם. יש גם עניין של קריאת מגילה.

היו"ר ד' שילנסקי:
אתה מסכים?

אלי דיין (המערך):
אני נגד. צריך להפסיק את הדיון בשעה 14:00. צריך גם להספיק לרכוש את המגילה, לגלגל אותה, לבדוק אותה. אני מזמין את כל חברי הכנסת לקרוא את המגילה הערב, כי זה גם ניצחון על סדאם חוסיין.

היו"ר ד' שילנסקי:
חבר הכנסת שטרית?

שמעון שטרית (המערך):
אדוני היושב־ראש, אני רוצה לתמוך בדעת אלה שאמרו שצריך להפסיק את הישיבה בשעה 14:00, משום שאם אנשים הסתמכו על ההודעה הזאת, והיתה להם דעה כזאת או אחרת לגבי מה שהולך להידון, דעתם לא תישמע, ואז יכולות להיות תוצאות כאלה, כך שהפרלמנט שלנו לא צריך לנהוג לפי זה.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה. חבר הכנסת כ"ץ־עוז?

אברהם כ"ץ־עוז (המערך):
אדוני היושב־ראש, החלטותיך מקובלות; אין לשנות אותן תוך כדי הישיבה. הודעת על שעה 14:00, צריך לסיים בשעה 14:00.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן?

מיכאל איתן (הליכוד):
אדוני היושב־ראש, עם כל הרצון, שאני שותף לו, להקפיד על כך שהמגילה תיקרא, לפני שנחזיל בקריאת המגילה אני מציע לכולנו להתחיל בקריאת תקנון הכנסת. התקנון קובע

הישיבה ננעלה בשעה 14:00.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות רע"א — רע"ג

- א. שאלות בעל-פה.
- ב. שאלות ותשובות.
- ג. ערעוריהם של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי ומוחמד נפאע על החלטת ועדת הכנסת להרחקתם מחמש ישיבות של הכנסת.
- ד. הצעת חוק הביטוח הלאומי (הוראת שעה), התשנ"א — 1991 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ה. הצעת חוק טיפול בחולי נפש (תיקון) התשנ"א — 1991 (קריאה ראשונה).
- ו. הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 31), התשנ"א — 1991 (קריאה ראשונה).
- ז. הצעת חוק הלוואות לדירור, התשנ"א — 1991 (קריאה ראשונה).
- ח. הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 44), התשנ"א — 1991 (קריאה ראשונה).
- ט. הצעת חוק הדיינים (תיקון מס' 14), התשנ"א — 1991 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- י. הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 32), התשנ"א — 1991 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- יא. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 75), התשנ"א — 1991 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- יב. הצעת חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות) (תיקון מס' 5), התשנ"א — 1991 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- יג. הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 26), התשנ"א — 1991 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- יד. הצעת חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 19), התשנ"א — 1991 (קריאה ראשונה).
- טו. הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (הוראת שעה), התשנ"א — 1991 (קריאה ראשונה).
- טז. הצעת חוק לתיקון פקודת המשקאות המשכרים (ייצור ומכירה) (תיקון מס' 3), התשנ"א — 1991 (קריאה ראשונה).
- יז. הצעת חוק האנטומיה והפתולוגיה (תיקון מס' 2), התשנ"א — 1991 (קריאה ראשונה).
- יח. הצעות לסדר-היום.
- יט. הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (הוראת שעה), התשנ"א — 1991 (קריאה ראשונה).
- כ. סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדין-וחשבון השנתי מס' 39 של מבקר המדינה.
- כא. הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 9), התשנ"א — 1991 (קריאה ראשונה).
- כב. הצעת חוק רשות השידור (תיקון מס' 7), התשנ"א — 1990 (קריאה ראשונה).
- כג. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 25), התשנ"א — 1991 (קריאה ראשונה).
- כד. הצעת חוק לעידוד המגזר היצירני (קליטת עובדים) (הוראת שעה), התשנ"א — 1991 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- כה. מצוקתן של הרשויות המקומיות — הצעות חברי הכנסת מ' נפאע, ע' פרץ ומ' וירשובסקי.
- כו. מצבן הכספי של עיריית דימונה וערי פיתוח אחרות בזמן קליטת העלייה ואכטלה גואה — הצעות חברי הכנסת ר' ריבלין ומ' גולדמן.
- כז. מצוקת האכטלה בטבריה וכאזורים אחרים — הצעת חבר הכנסת ש' שטרית.
- כח. הצעת חוק אזור סחר חופשי באילת (פטורים והנחות ממסים) (תיקון), התשנ"א — 1990 (קריאה ראשונה).
- כט. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 23) (קריאה ראשונה).
- ל. הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון מס' 4), התשנ"א — 1990 (קריאה ראשונה).
- לא. הצעת חוק רשות שדות התעופה (תיקון מס' 4), התש"ן — 1990 (קריאה ראשונה).
- לב. הצעת חוק השוואת זכויות הצבעה בתאגידים בנקאיים (הוראת שעה), התש"ן — 1990 (קריאה ראשונה).
- לג. הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות (תיקון מס' 9), התש"ן — 1990 (קריאה ראשונה).
- לד. הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 4), התשמ"ט — 1989 (קריאה ראשונה).
- לה. התקפות יהודים על ערבים ועל נבחרי ציבור — הצעות חברי הכנסת ד' צוקר, א' פורז, י' שגיא, ע' פרץ, י' ביבי וע' דראושה.
- לו. החלטת מועצת המנהלים של חברת החשמל למקם תחנת כוח בצפון — הצעת חברת הכנסת ש' ארכלי-אלמוזלינו.
- לז. הסכנות מההיערכות החדשה בעולם הערבי — הצעת חבר הכנסת מ' שחל.
- לח. האם הצליחה ממשלת שמיר? — הצעת חבר הכנסת מ' בר-זהר.
- לט. הקמת ועדת חקירה לכדיקת בעיית העדר קורת גג לזוגות צעירים, מפונים משכונות עוני ועולים חדשים — הצעת חברת הכנסת ש' ארכלי-אלמוזלינו.
- מ. פיטורי עובדים ב"תדיראן" — הצעות חברי הכנסת ר' כהן, י' צבן, י' פרז וה' מחאמיד.
- מא. החלטות הממשלה בתחום הכלכלי והיערכות כלכלית מקיפה לקליטת העלייה — הצעת חבר הכנסת א' שוחט.

- מב. התוכנית הכלכלית — הצעת חבר הכנסת ח' אורון.
 מג. תביעה ציבורית לשינוי שיטת הממשל בישראל — הצעת חבר הכנסת ח' מירון.
 מד. חשבון נפש לאומי — הצעת חבר הכנסת מ' שחל.
 מה. כשאין הנהגה יש היסטוריה — הצעת חבר הכנסת ע' ברעם.
 מו. יחסי ישראל-ארצות-הברית — הצעת חבר הכנסת ח' רמון.
 מז. הפגישה בין ראש-הממשלה לנשיא כוש — הצעת חבר הכנסת מ' ברוזה.
 מח. מערכת שירות המבחן לנוער במצוקה — הצעת חברת הכנסת ע' סולודר.
 מט. קריאה למדיניות העולם לעגן בחוק מניעת הפצת דעות המכחישות את השואה — הצעת חבר הכנסת א' ורדיגר.
 נ. התגברות האנטישמיות בעולם — הצעת חבר הכנסת ש' הלפרט.
- נא. 500,000 עולים בשנת 1991 — הצעת חבר הכנסת מ' קליינר.
 נב. היערכות לתהליך המרני לאחר המשבר במפרץ — הצעת חבר הכנסת י' ביילין.
 נג. הכתחת הכלים הדרושים לחילווקה של ירושלים — הצעת חבר הכנסת א' ויינשטיין.
 נד. חיזוק ירושלים מבחינה ביטחונית, כלכלית וחברתית — הצעת חבר הכנסת ע' ויסמן.
 נה. ראייה אחרת בסכסוך הישראלי-ערבי — הצעת חבר הכנסת ע' דראושה.
 נו. עת לתושייה בטרם פורענות (על מצב התעסוקה לעולים המחמיר והולך) — הצעת חבר הכנסת א' אליאב.
 נז. ההתקפה הציבורית על ההתיישבות והחקלאות בעשור האחרון הינה אחת הסיבות לנדידה הקלה של החל"אביכים בלילות — הצעת חבר הכנסת א' כ"ץ-עזה.
 נח. הצעות חוק של חברי הכנסת.

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות רע"ב — רע"ג

- 337—333. חלקה של הסוכנות היהודית בסל הקליטה — הצעות חברי הכנסת ד' צוקר, ע' ברעם, א' פורז, י' לוי ומ' קליינר.
 338. שיקולים זרים בהגשת כתבי אישום — הצעת חבר הכנסת מ' וירשובסקי.
 339. הצהרות בדבר עתיד רמת-הגולן — הצעת חבר הכנסת מ' גולדמן.
 340. החובה לעמוד על משמר ריבונותנו בגולן — הצעת חבר הכנסת ח' פורת.
- 341—346. המשא-ומתן לשלום עם סוריה ועתיד הגולן — הצעות חברי הכנסת ג' שפט, ר' ריבלין, ש' וייס, מ' איתן, ע' סולודר וח' רמון.
 347. הצורך בכינונה של ועדת חקירה משפטית לבידור שאלת ההכנות להגנת העורף ותחזיות המודיעין — הצעת חבר הכנסת צ' ביטון.
 348. המיתון במשק — הצעת חברת הכנסת ש' ארכלי-אלמוזלינו.
 349. הסכנה לשכרם של 100,000 עובדים במשק — הצעת חברת הכנסת א' נמיר.

ג. הצעת חוק הביטוח הלאומי (הוראת שעה), התשנ"א — 1991

כעבודה מתאימה לאדם פלוני, אם היא תואמת את מצב בריאותו וכשרו הגופני ונתמלאו בה כל אלה:

(1) העבודה היא מסוג העבודה העיקרית שבה עבד תוך שלוש השנים שקדמו בתכוף לתאריך הקובע, או עבודה אחרת התואמת את הכשרתו המקצועית או רמת השכלתו; השר רשאי לקבוע בתקנות סוגי עבודה לפי קבוצות מיון, שייחשבו כעבודה מסוג העבודה העיקרית או כעבודה התואמת את ההכשרה המקצועית או את רמת ההשכלה כאמור;

(2) השכר בעבודה המוצעת שווה לפחות לדמי האבטלה שהיו מגיעים לו אילו היה זכאי להם;

(3) העבודה המוצעת אינה מחייבת שינוי במקום מגוריו.

גרסה א'

1. החוק — הוראת שעה

הוראות חוק זה יחולו בתקופת שנה אחת החל כיום י"ז בניסן התשנ"א (1 באפריל 1991).

גרסה ב'

1. החוק — הוראת שעה

הוראות חוק זה יחולו בתקופת שנתיים החל כיום י"ז בניסן התשנ"א (1 באפריל 1991).

2. החלפת סעיף 1127

בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשכ"ח — 1968¹ (להלן — החוק העיקרי), במקום סעיף 1127 יבוא:

"1127. עבודה מתאימה

(א) לעניין סעיף 1127 רואים עבודה מוצעת

¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 168; התש"ן, עמ' 174.

גרסה ב'
(ו) על אף האמור בסעיפים קטנים (ד) ו-(ה), אם הוצעה עבודה או הכשרה מקצועית לאם לילד שטרם מלאו לו עשר שנים, במקום המרוחק לפחות 40 ק"מ ממקום מגוריה הקבוע, תיחשב ההצעה כמחייבת שינוי במקום המגורים.

(ז) לענין סעיפים קטנים (ד) עד (ו) —

(1) מרחקים יחושבו לפי המרחק שבין יישובים כמובא בפרסומי מרחקי-דרך של מחלקת המדידות במשרד העבודה והרווחה;

(2) "בן משפחה" — בן-זוג, ילד, הורה, אח, סב או נד;

(3) מקום המגורים הקבוע של אדם ייקבע לפי הרישום בתעודת הזהות שלו."

3. תיקון סעיף 127ח

בסעיף 127ח לחוק העיקרי —

(1) בסעיף קטן (א), במקום "שלושים הימים" יבוא "תשעים הימים";

(2) בסעיף קטן (ב), במקום "שלושים הימים" יבוא "תשעים הימים".

4. תיקון סעיף 127כ

בסעיף 127כ לחוק העיקרי, במקום "127(ג)" יבוא "127(א)(1)".

5. תיקון לוח 1ט

בלוח 1ט לחוק העיקרי, במקום פסקה 1 יבוא:

1" על חלק השכר שעד למחצית השכר היומי הממוצע במשך:

(א) מי ששכרו נמוך מהשכר הממוצע 80%

(ב) מי ששכרו אינו נמוך מהשכר הממוצע 70%."

(ב) לענין סעיף 127ח(ב) רואים הכשרה מקצועית כעבודה מתאימה לאדם פלוני, אם היא תואמת את רמת השכלתו, מצב בריאותו וכישרו הגופני ואם היא אינה מחייבת שינוי במקום מגוריו.

(ג) הוראת פסקה (1) בסעיף קטן (א), לא תחול — לגבי מי שטרם מלאו לו שלושים שנה — מתום שישים ימים מהתאריך הקבוע, וכן לגבי מי שבשלוש השנים שקדמו בתכוף לתאריך הקבוע היה עיקר עבודתו בעבודה שהיא מטבעה עבודה עונתית.

(ד) לענין סעיפים קטנים (א)(3) ו-(ב), אם הוצעה לאדם עבודה או הכשרה מקצועית במקום המרוחק לפחות 60 ק"מ ממקום מגוריו הקבוע, תיחשב ההצעה כמחייבת שינוי במקום מגוריו, זולת אם קיימת תחבורה ציבורית תקינה למקום העבודה או ההכשרה המקצועית וחזרה והמעביד משתתף בדמי הנסיעה לפי הסכם קיבוצי החל בעניין, או המעביד מספק הסעה למקום העבודה וחזרה, ובלבד שזמן הנסיעה לעבודה וחזרה העולה על שעה אחת נחשב כחלק מזמן העבודה.

(ה) הוצעה לאדם עבודה או הכשרה מקצועית במקום המרוחק לפחות 60 ק"מ ממקום מגוריו, לא תיחשב ההצעה כמחייבת שינוי במקום מגוריו, אם אין לאדם בן משפחה הגר עמו, ומובטחים לו מגורים במקום העבודה או ההכשרה המקצועית והוצאות נסיעה ממקום מגוריו הקבוע למקום העבודה או ההכשרה המקצועית וחזרה אחת לשבועיים לפחות.

גרסה א'

(ו) על אף האמור בסעיפים קטנים (ד) ו-(ה), אם הוצעה עבודה או הכשרה מקצועית לאם לילד שטרם מלאו לו שבע שנים, במקום המרוחק לפחות 40 ק"מ ממקום מגוריה הקבוע, תיחשב ההצעה כמחייבת שינוי במקום המגורים.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 1

שתי גרסאות

לסעיף 2

חבר הכנסת א' וינשטיין מציע:

בסעיף 127(ג), במקום "שלושים" יבוא "שלושים-וחמש".

חברי הכנסת א' דיין, ע' פרץ ור' כהן מציעים:

בסעיף 127(ג), במקום "שלושים" יבוא "עשרים-וחמש".

חברי הכנסת צ' ביטון וש' שטרית מציעים:

במקום "שלושים" יבוא "עשרים-ושמונה".

לשם החוק

חברת הכנסת נ' ארד מציעה:

במקום "(הוראת שעה)" יבוא "(הוראת שעה — מניעת שימוש לרעה של דמי אבטלה)".

חבר הכנסת ש' שטרית מציע:

במקום "(הוראת שעה)" יבוא "(הוראת שעה — עידוד היציאה לעבודה)".

חבר הכנסת ר' כהן מציע:

במקום "(הוראת שעה)" יבוא "(הוראת שעה — תמרוץ לעבודה)".

חברי הכנסת י' צכן וח' אורון מציעים:

במקום "(הוראת שעה)" יבוא "(הוראת שנה)".

חבר הכנסת א' ויינשטיין מציע:

לסעיף 5

חבר הכנסת ע' פרץ מציע:

בסעיף 127(ד), המלים "והמעביד משתתף בדמי הנסיעה לפי הסכם קיבוצי החל בעניין" — יימחקו.

חבר הכנסת ע' פרץ מציע:

בסעיף 127(ד), במקום "60" יבוא "40".

לסעיף 127(ו)

חברי הכנסת ש' שטרית וצ' ביטון מציעים:

במקום "שבע" או "עשר" יבוא "אחת-עשרה".

שתי גרסאות

חבר הכנסת א' פורז מציע:

בסעיף 127(א) החדש, בפסקה (1), במקום הרישא עד המלה "התואמת" יבוא "העבודה תואמת", והמלים "כעבודה מסוג העבודה העיקרית או" — יימחקו.

חברי הכנסת ת' גז'נסקי, ה' מתאמיד ומ' נפאע מציעים:

בסעיף 127 החדש —

1. בסעיף קטן (ג), במקום "שלושים" יבוא "עשרים";

2. בסעיף קטן (ד), הסיפא המתחילה במלה "זולת" תימחק.

לחלופין

בסעיף קטן (ד), במקום "שעה אחת" יבוא "חצי שעה".

אחרי סעיף 3

חבר הכנסת א' דיין מציע:

אחרי סעיף 3 יבוא:

"4. תיקון סעיף 127

בסעיף 127 לחוק העיקרי, בסופו יבוא "ובלבד שדמי האבטלה ליום לא יעלו על החלק ה-25 מהשכר הממוצע".

הסעיפים שלאחריו ימוספרו לפי זה.

ד. הצעת חוק תכנון משק החלב בישראל, התשנ"א — 1990

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

3. היקף הייצור

1. הגדרות

בחוק זה —

"השר" — שר החקלאות;

"חלב" — נוזל, למעט קולוסטרון, המתקבל על ידי חליבה של פרה, ככשה או עז;

"מוצר

חלב" — אדם שהוא בעל רפת או דיר ועיסוקו בייצור חלב, והוא משווקו למחלבה או לתחנת איסוף;

"שנת

מכסות" — שנה המתחילה ב-1 בינואר ומסתיימת ב-31 בדצמבר של אותה שנה.

2. ייחוד הייצור

כל ייצור של חלבון חלב ומוצריה ושל שומן חלב ומוצריה יבוצע בישראל בידי יצרן חלב או בידי הבא מכוחו.

5. בלוח טו לחוק העיקרי, בטור האחרים, בפסקה 2, במקום "50%" יבוא "45%".

חברי הכנסת ת' גז'נסקי, ה' מתאמיד ומ' נפאע מציעים:

במקום "80%" יבוא "95%".

חברי הכנסת רן כהן, נ' ארד, ח' אורון וצ' ביטון מציעים:

הסעיף יימחק.

חבר הכנסת י' צבן מציע:

בפסקאות (א) ו-(ב), במקום "מהשכר הממוצע" יבוא "מפעמים השכר הממוצע".

אחרי סעיף 5

חברי הכנסת ש' אלוני ורן כהן מציעים:

אחרי סעיף 5 יבוא:

"6. תחילה

תחילתו של חוק זה ביום תחילתו של חוק הבא לתמרץ מוכטלים על-ידי מענק מחצית דמי האבטלה למי שחוזר לעבודה בפועל ועל-ידי הלוואה שתיהפך למענק בשיעור 5000 ש"ח למי שיעבוד 12 חודשים רצופים בענף מועדף ובשיעור 10,000 ש"ח למי שיעבוד 20 חודשים רצופים בענף מועדף".

לחלופין

אחרי סעיף 5 יבוא:

"6. תחילה

תחילתו של חוק זה ביום תחילתו של חוק הבא לתמרץ מוכטלים על-ידי מענק מחצית דמי האבטלה למי שחוזר לעבודה בפועל".

4. כמות חווייה לצריכת חלב

(א) השר יקבע בצו בכל שנה, לא יאוחר מ-1 באוגוסט, את הכמות החווייה לצריכת חלב לשנת מכסות החלב הבאה.

(ב) כמות שנקבעה בצו לפי סעיף קטן (א) לא תהיה נתונה לשינוי אלא אם ראה השר כי נוצרו תנאים חדשים ששינו את תחזית הצריכה של חלב ומוצריה.

5. כפיפות מנהל המכסות

בחלוקת מכסות חלב לשנת מכסות כלשהי לפי צו בדבר ייצור חלב על-פי חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח — 1957¹ יהיה המנהל לעניין אותו צו כפוף לקביעת השר על-פי סעיף 4.

6. ביצוע ותקנות

שר החקלאות ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו.

7. תחולה

תחילתו של חוק זה ביום .

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 24; ק"ח התשכ"ז, עמ' 2987.

ד ב ר י ה ס ב ר

אצל רשות אחת. מאחר שכל תהליך של התאמה בין ייצור במשק החקלאי לצריכת המוצר בשוק זקוק לגמישות מרבית, ובענף החלב — על אחת כמה וכמה, יש לקבוע מנגנון ברור לקבלת החלטות בנושא ולהעמיד בראשו את בעל הסמכות הגבוהה ביותר לתכנון החקלאי בישראל.

חוק זה יאפשר מתן חשוכות מהירות למצבים משתנים בשוק החלב בישראל. הוא עולה בקנה אחד עם הערות מבקרת המדינה כדוח מספר 40 על ניהול המכסות בענף החלב.

משק החלב בישראל התרחב וצמח במשך שנים כאשר נשמרה בו התאמה בין ייצור החלב ברפת לצריכת חלב ומוצריו במונחי שומן בשוק. בשנתיים האחרונות שינה קהל הצרכנים את טעמו, וכך הביא להקטנת ההיקף של צריכת שומן החלב ולהרחבת ההיקף של צריכת חלבון החלב.

כדי להבטיח את המשך הייצור של מלוא צריכת מוצרי החלב, על רכיביהם (שומן וחלבון), בידי חלקאי ישראל, יש לעגן את הסמכות לקביעת היקף הייצור הלאומי של חלב

ה. הצעת חוק הדיינים (תיקון מס' 14), התשנ"א — 1991

"(4) ענייני סדר ומינהל;

(5) עניינים הנדרשים במעמד צד אחד."

(2) בסעיף קטן (ה) בסופו יבוא:

"וכן בענייני סדר ומינהל, ורשאי הוא להסמיך לדון בעניינים כאמור חבר אחר של ביתהדין".

1. תיקון סעיף 8

בסעיף 8 לחוק הדיינים, התשט"ו — 1955¹ —

(1) בסעיף קטן (ה) בסופו יבוא:

¹ ס"ח התשט"ו, עמ' 68; התשי"ט, עמ' 115; התשכ"ד, עמ' 140; התשכ"ז, עמ' 18; התשכ"ט, עמ' 41 ועמ' 99; החש"ב, עמ' 43; התש"ס, עמ' 94; התשמ"א, עמ' 141; התשמ"ד, עמ' 50; התשמ"ו, עמ' 36; התשמ"ט, עמ' 69 ועמ' 76; התש"ן, עמ' 121.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

(5) בבקשות דחופות למתן מזונות זמניים, בעניינים הנוגעים לצד אחד, ובתיקים שבעל-הדין לא הופיע לאחר שהוזמן כדין."

1 לסעיף

חבר הכנסת ש' שטרית מציע:

במקום פסקה (5) יבוא:

ו. הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 32), התשנ"א — 1991

ביכולתו של התאגיד לקיים את התחייבויותיו תי:

(2) לא מסר לממונה, לפי דרישה כדין, מידע חיוני, או שמסר מידע מטעה בדבר עסקיו של התאגיד, נכסיו או התחייבויותיו, במטרה להטעותו, בידעו שהמידע, או אי מסירתו, או מסירת המידע המטעה כאמור, יכולים לפגוע פגיעה של ממש ביכולתו של התאגיד לקיים את התחייבויותיו או להשפיע השפעה של ממש לרעה על מצבו העסקי של התאגיד, דינו — מאסר שלוש שנים או קנס.

1. הוספת סעיף 424

בחוק העונשין, התשל"ז — 1977¹, אחרי סעיף 424 יבוא:

"424. א. גילוי מידע ופרסום מטעה בידי נושא משרה בכיר בתאגיד

(א) נושא משרה בכיר בתאגיד שלציבור עניין בו, שעשה אחת מאלה:

(1) לא מסר לממונה הודעה נכונה על עסקה או אירוע שפרטיהם הגיעו לידיעתו בתוקף תפקידו בתאגיד, במטרה להטעותו וביודעו שהדבר עלול לפגוע פגיעה של ממש

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226; התשנ"א, עמ' 34.

"ממונה" — מי שנושא משרה בכיר כפוף להוראותיו במישרין, ובמנהל כללי — הדיקטטוריון של החברה או מי שהוא קבע כממונה לענין סעיף זה; לא היה בתאגיד דיקטטוריון, יהיה הממונה גוף או אדם הממלאים תפקידים דומים לשל דיקטטוריון של חברה, או מי שהם קבעו.

"מפרסם" — לרבות המוסר מידע לגוף ציבורי;

"תאגיד שלציבור עניין בו" — אחד מאלה:

(1) תאגיד שניירותיו ערך שלו הוצעו לציבור על-פי חשקין ונמצאים בידי הציבור;

(2) תאגיד שניירות ערך שלו נסחרים בבורסה או רשומים בה למסחר;

(3) תאגיד אשר בהתאם לדוחותיו הכספיים ליום 31 בדצמבר שקדם ליום ביצוע העבירה, סכום המכירות והשירותים שסיפק בשנה שאלה מתייחסים הרוחות, עולה על מאה מיליון שקלים חדשים או שהונו העצמי עולה על עשרים מיליון שקלים חדשים או שהוא מעסיק מעל מאהיים עובדים; שר המשפטים, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לשנות בצו את הנתונים הנקובים בפסקה זו, כולם או מקצתם;

(4) חברה ממשלתית — כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה — 1975.²

(ב) אין באמור בסעיף קטן (א) כדי לפגוע בזכותו של נושא משרה בכיר שלא למסור מידע לפי כל דין.

(ג) דיקטטור או נושא משרה בכיר בתאגיד שלציבור עניין בו המפרסם, ככוונה לרמות, הורעה שיש בה מידע או פרט מהותי לא נכון בדבר יכולתו של התאגיד לקיים את התחייבויותיו או הודעה כאמור שיש בה הטעיה משמעותית בדבר מצבו העסקי של התאגיד, דינו — מאסר שלוש שנים או קנס, אלא אם כן הוכיח שההודעה נמסרה שלא מיחמתו ובמטרה להגן על ענייניו של התאגיד או על ענייניהם של לקוחותיו, ולא היה בה כדי להטעות משקיע סביר.

(ד) הורשע אדם בעבירה לפי סעיף זה ונוכח בית-המשפט כי עקב ביצוע העבירה נגרם נזק לתאגיד, רשאי הוא, בנוסף לכל עונש, לחייב את הנידון להחזיר לתאגיד כל תשלום, שכר או טובת הנאה או חלק מהם, שקיבל מהתאגיד עקב תפקידו, מיום ביצוע העבירה עד יום הרשעתו, הכול לתקופה ובתנאים כפי שיקבע.

(ה) חיוב בהחזר כספים או טובות הנאה כאמור בסעיף קטן (ד) הוא, לכל דבר ועניין, כפסק דין שניתן כתובענה אזרחית; בערעור על הרשעה שהביאה לידי החיוב בהחזר האמור מותר לכלול אף ערעור על אותו חיוב.

(ו) בסעיף זה —

"נושא משרה בכיר" — מנהל כללי, מנהל עסקים ראשי, משנה למנהל כללי, סגן מנהל כללי, חשב, מבקר פנימי, מזכיר התאגיד וכל מי שממלא תפקיד כאמור, יהא תואר משרתו אשר יהא;

² ס"ח התשל"ה, עמ' 132.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף קטן (ד)

שר המשפטים וחבר הכנסת א' דיין מציעים:

במקום סעיף 424(ד) יבוא:

"(ד) הורשע אדם בעבירה לפי סעיף זה ונוכח בית-המשפט כי עקב ביצוע העבירה נגרם נזק לתאגיד, רשאי הוא, בנוסף לכל עונש אחר, לחייב את הנידון לפצות את התאגיד כשל הנוק שנגרם לו על-ידי העבירה ובלבד שסכום הפיצוי לא יעלה על פי-ארבעה מהסכום האמור בסעיף 77".

לסעיף קטן (ה)

אם תתקבל ההסתייגות של שר המשפטים וחבר הכנסת א' דיין לסעיף קטן (ד) — במקום סעיף קטן (ה) יבוא:

"(ה) החיוב בפצוי כאמור בסעיף קטן (ד) הוא, לכל דבר ועניין, כפסק דין שניתן כתובענה אזרחית; בערעור על הרשעה שהביאה לידי החיוב כאמור מותר לכלול אף ערעור על אותו חיוב".

לסעיף 1

לסעיף 424

לסעיף קטן (א)

חבר הכנסת מ' וירשובסקי מציע:

בפסקה (2) הסיפא המתחיל במלים: "כידוע שהמידע, או אי מסירתו" — ימחק.

לסעיף קטן (ג)

חבר הכנסת מ' וירשובסקי מציע:

אחרי "לקיים את התחייבויותיו או" המלים "הודעה כאמור שיש בה הטעיה של ממש" — "מחקו, ובמקום הסיפא המתחילה במלים "ובמטרה להגן" יבוא: "במענה לשאלה ועל-מנת להגן על ענייניו של התאגיד".

חבר הכנסת י' צידדן מציע:

במקום הסיפא המתחיל במלים "אלא אם כן הוכיח" יבוא: "אלא אם כן מדובר בהודעה שנעשתה במהלך העסקים הרגיל, במטרה להגן על ענייני התאגיד ומבלי לפגוע בענייני המשקיעים בו".

ז. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 75), התשנ"א — 1991

השר, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, רשאי לקבוע בתקנות הוראות מיוחדות, תנאים ומבחנים בדבר תשלום קצבה בעד ילד נכה הסובל מליקויים מיוחדים שנקבעו בהן.

1. הוספת סעיף 127מט

אחרי סעיף 127מט לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח — 1968¹, יבוא:
"קצבה לילד נכה הסובל מליקוי מיוחד

¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 108; התש"ן, עמ' 174.

ח. הצעת חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות) (תיקון מס' 5),

התשנ"א — 1991

(1) במקום כותרת השוליים יבוא "זכויות לפי הסכם";

(2) האמור בסעיף יסומן (א) ואחריו יבוא:

"(ב) מי שפרש משירות הקבע ועבר לעבוד אצל מעביד ואותה פרישה מהווה עילה לתשלום גמלה לפי חוק זה על השירות שממנו פרש, יהא זכאי לגמלה זו בלבד; אולם —

(1) אם העובד הודיע לממונה בכתב, תוך החקופה שנקבעה בהסכם הכללי, כי הוא בוחר בזכויותיו לפי אותו הסכם, יהא זכאי רק לזכויות אלה:

(2) הביא הממונה את ההסכם לידיעת העובד בדרך שנקבעה בתקנות, יהיה העובד זכאי לזכויותיו לפי ההסכם בלבד, וזולת אם הודיע לממונה תוך הזמן ובדרך שנקבעו בתקנות, כי הוא בוחר בזכויותיו לפי חוק זה ולא לפי ההסכם."

6. החלפת סעיף 40

במקום סעיף 40 לחוק העיקרי יבוא:

"40. תנאי הסכם מיוחד

לא יתקשר שר הביטחון בהסכם מיוחד לפי סעיף 38 אלא בהסכמת האדם שההסכם חל עליו; השר יקבע בחקנות את התנאים שבהם מותר להתקשר בהסכמים כאמור, ובלבד שלא יתנו על הסכמת האדם."

7. החלפת סעיף 42 והוספת סעיף 42א

במקום סעיף 42 לחוק העיקרי יבוא:

"42. הסכם בדבר רציפות זכויות

(א) עבר אדם מעבודה אצל מעביד לשירות הקבע ולא חל על העברתו זו הסכם לפי סעיף 38, יהא מותר, לעניין זכויותיו וזכויות שאיריו לפי חוק זה, כולן או מקצתן, להביא בחשבון את תקופת עבודתו של אותו אדם במקום עבודתו הקודם, כולה או מקצתה, הכול לפי תנאים וכללים שנקבעו בתקנות. לרבות תשלום ותחולה למפרע.

1. תיקון סעיף 1

בסעיף 1 לחוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות) [נוסח משולב], התשמ"ה — 1985¹ (להלן — החוק העיקרי), בהגדרת "נכה", המלים "אך למעט נכה כמשמעותו בחוק הנכים" — ימחקו.

2. תיקון סעיף 10

בסעיף 10(א) לחוק העיקרי, בפסקה (3), המלים "בין כמשמעותה לפי חוק זה ובין כמשמעותה לפי חוק הנכים" — ימחקו.

3. תיקון סעיף 14

בסעיף 14 לחוק העיקרי

(1) בסעיף קטן (ג) המלים "בין כמשמעותו בחוק זה ובין כמשמעותו בחוק הנכים" — ימחקו;

(2) בסעיף קטן (ד), בפסקה (1) בסופה יבוא "או (ב)".

4. החלפת סעיף 38

במקום סעיף 38 לחוק העיקרי יבוא:

"38. הסכם עם מעביד

(א) שר הביטחון רשאי להתקשר עם מעביד בהסכם כללי או מיוחד לאדם ששמו נקוב בהסכם, שלפיו תקופת עבודתו, כולה או מקצתה, של העובד משירות הקבע לעבודה אצל המעביד או להיפך, תבוא בחשבון לעניין זכויות לגמלאות, כולן או מקצתן, מן המדינה לפי חוק זה או מן המעביד שלא לפי חוק זה, וכן מקצתן מזה ומקצתן מזה, הכול לפי תנאים שיראו לקבוע בהסכם, לרבות תשלום ותחולה למפרע.

(ב) לעניין סעיף קטן (א), דין הסכם כאמור עם קרן פנסיה או קרן תגמולים, שעובדי המעביד קשורים בה או המשרתת את עובדי המעביד — כדין הסכם עם המעביד.

(ג) בסעיף זה, "תקופת עבודה" — תקופת שירות בשירות הקבע או תקופת עבודה אצל המעביד."

5. תיקון סעיף 39

בסעיף 39 לחוק העיקרי —

¹ ס"ח התשמ"ה, עמ' 142; התשמ"ז, עמ' 88; התשמ"ח, עמ' 44; התשמ"ט, עמ' 10 ועמ' 58.

42. מניעת גמלאות כפל

על אף האמור בסעיפים 37 עד 42 לא יהא אדם זכאי לגמלה בקשר לתקופה אחת, גם לפי חוק זה וגם מן המעביד האחר או מן המדינה שלא לפי חוק זה, והברירה בידו".

8. תיקון סעיף 67

בסעיף 67 לחוק העיקרי, סעיף קטן (א) — בטל.

(ב) עבר אדם משירות הקבע לעבודה אצל מעביד ולא חל על העברתו הסכם לפי סעיף 38, רשאי שר הביטחון להתקשר אתו בהסכם שלפיו ישולמו לו או לשאייריו גמלאות, בעד תקופת שירותו כשירות הקבע כולה או מקצתה, הכול לפי תנאים וכללים שנקבעו בתקנות, לרבות תשלומי העובד לאוצר המדינה ותחולה למפרע.

ט. הצעת חוק לתיקון ולהארכת תוקף של תקנות שעת-חירום (אבטחת מוסדות חינוך), התשנ"א — 1991

השר בצו כהתייעצות עם ועדת החינוך והתרבות של הכנסת".

3. תיקון תקנה 111

בתקנה 111 לתקנות, אחרי תקנת-משנה (ד) יבוא:

"(ה) לא יפטר מעביד עובד בשל היעדרותו מהעבודה לצורך מילוי חובת אבטחה לפי תקנות אלה".

4. סמכות ביטול לפני המועד

שר החינוך והתרבות, באישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, רשאי בכל עת, בצו שיפורסם ברשומות, לבטל את התקנות, כולן או מקצתן, או להגביל סמכויות על-פיהן.

5. תחילה

תחילתו של חוק זה ביום ט"ו באדר התשנ"א (1 במרס 1991).

1. הארכת תוקף

תוקפן של תקנות שעת-חירום (אבטחת מוסדות חינוך), התשל"ד — 1974¹ (להלן — התקנות), מוארך בזה עד יום כ' באלול התשנ"ב (31 באוגוסט 1992).

2. תיקון תקנה 2

בתקנה 2 לתקנות, אחרי תקנת-משנה (ב) יבוא:

"(ג) במקום הטלת חובת אבטחה על הורי התלמידים כאמור בתקנת משנה (א), תגבה רשות מקומית, החל בשנת הלימודים התשנ"ב, מהורי התלמידים, תשלום עבור שכירת שירותי שמירה, שייקבע מעת לעת בהודעה בדבר אישור גביית תשלומים והחזר הוצאות בעד הספקה ושירותים נוספים כאמור בסעיף 6(ד) לחוק לימוד חובה, התש"ט — 1949²; הרשות המקומית תארגן את השמירה ותפקח עליה.

(ד) תקנת משנה (ג) לא תחול על רשות מקומית שקבע

¹ ק"ת התשל"ד, עמ' 1902.
² ס"ח התש"ט, עמ' 287.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

במקום תקנת משנה (ג) המוצעת יבוא:

"(ג) במקום הטלת חובת אבטחה על הורי התלמידים כאמור בתקנת משנה (א), תממן רשות מקומית שירותי שמירה, תארגן את השמירה ותפקח עליה. אוצר המדינה ישפה את הרשות המקומית על הוצאותיה לפי תקנת משנה זו".

חבר הכנסת ה' מחאמיד מצייע:

במקום תקנת משנה (ג) המוצעת יבוא:

"(ג) במקום הטלת חובת אבטחה על הורי התלמידים כאמור בתקנת משנה (א), רשאית רשות מקומית לממן מתקציבה את עלות אבטחת מוסדות החינוך שבתחום שיפטה".

לחלופין

בתקנת משנה (ג) המוצעת, אחרי "חוק לימוד חובה, התש"ט — 1949" — יבוא "ובלבד שהתשלום שייגבה מההורים לא יעלה על 50% מעלות האבטחה";

לסעיף 1

חבר הכנסת ד' ליבאי מצייע:

במקום "עד יום כ' באלול התשנ"ב (31 באוגוסט 1992)" יבוא "עד יום כ' באב התשנ"א (31 ביולי 1991)".

חבר הכנסת ה' מחאמיד מצייע:

במקום "עד יום כ' באלול התשנ"ב (31 באוגוסט 1992)" יבוא "עד יום כ"א באלול התשנ"א (31 באוגוסט 1991)".

לסעיף 2

חבר הכנסת ד' ליבאי מצייע:

במקום הסעיף יבוא:

"2. תיקון תקנה 2

בתקנה 2(א) לתקנות, המלים "על הורי התלמידים" — ימחקו".

חבר הכנסת ד' צוקר מצייע:

אחרי סעיף 2

חבר הכנסת ד' ליבאי מציע:

אחרי סעיף 2 יבוא:

3. תיקון תקנה 4

בתקנה 4 לתקנות, תקנת משנה (א) — בטלה.

4. תיקון תקנה 6

בתקנה 6 לתקנות בסוף תקנת משנה (א) יבוא "אולם רשאי מנהל המוסד, בהסכמת ועד ההורים או האספה הכללית של הורי התלמידים לגבות מההורים תשלום עבור שכירת שמירה ולארגן את השמירה במוסד בעזרת השומרים השכירים".

והסעיפים שלאחריו ימוספרו לפי זה.

י. הצעת חוק לחיקון פקודת התעבורה (מס' 26), התשנ"א — 1991

3. תיקון סעיף 50

בסעיף 50 לפקודה

(1) בסעיף קטן (א), במקום "47" יבוא "47" (א) או (ב) או שעברו שישה חודשים מיום שנפסל בעל הרשיון לפי סעיף 47(ג);

(2) בסעיף קטן (ב), במקום "47" יבוא "47" (א) או (ב);

(3) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) עברה שנה מיום שנפסל בעל-רשיון לפי סעיף 47(ג) ולא ניתן פסק-דין לגבי המעשה או המחדל שבגללם נפסל — בטלה הפסילה, אם לא הורה בית-המשפט אחרת מטעמים מיוחדים.

(ד) הוחלט שלא להעמיד לדין בעל רשיון שנפסל לפי סעיף 47(ג), יוחזר רשיון הנהיגה לבעליו".

1. תיקון סעיף 47

בסעיף 47(ג) לפקודת התעבורה¹ (להלן — הפקודה), במקום הסיפא המתחיל במלים "לתקופה של" יבוא: "ויביא את דבר הפסילה בתוך 90 ימים בפני-בית-המשפט המוסמך לרון באישום האמור; בית המשפט יאריך את הפסילה עד לגמר בירור דינו של בעל הרשיון, אלא אם כן ראה נסיבות מיוחדות שיפרט בהחלטתו, שלא לעשות כן, ובלבד ששוכנע כי נוהג הרכב לא יסכן את הציבור בהמשך נהיגתו".

2. תיקון סעיף 48

בסעיף 48 לפקודה, אחרי "רשאי לבטל את הפסילה" יבוא "בכפוף להוראות סעיף 47(ג)".

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173; ס"ח התשנ"א, עמ' 35.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 2

חבר הכנסת ע' לנדאו מציע:
לבטל את הסעיף.

לסעיף 3

חבר הכנסת ע' לנדאו מציע:
לבטל את הסעיף.

לסעיף 1

חבר הכנסת ע' לנדאו מציע:
לבטל את הסעיף.

יא. הצעת חוק העונשין (תיקון — גנבות חקלאיות), התשנ"א — 1990
(הצעת חבר הכנסת א' כ"ץ-עוז)

1. הוספת סעיף 384

אחרי סעיף 384 לחוק העונשין, התשל"ז — 1977 יבוא:
"384א. גנבות חקלאיות"

הגנב משטח חקלאי תוצרת חקלאית או ציוד חקלאי שערכם עולה על 1000 ש"ח, דינו מאסר שבע שנים".

ד ב ר י ה ס ב ר

מאחר שגנבות חקלאיות הן בגדר עוון ולא פשע — אין העונש הקיים בחוק מרתיע דיו.

כמו כן, אדם שאינו שוטר אינו רשאי לעצור את המבצע עוון בעוד בביצוע פשע רשאי כל אדם בלא צו מעצר לעצור אדם המבצע בפניו פשע, וגם בכך יש חשיבות רבה להפיכת העונש מעוון לפשע.

התופעה של גנבות חקלאיות מתרחבת לממדים מדאיגים. התופעה כוללת גנבת תוצרת ורכוש ומלווה בנוזקים כבדים לציוד ולגידולים.

אי-אפשר להתעלם מהקלות היחסית שבביצוע הגנבות במגזר החקלאי כמו גם מהעובדה שהרכוש החקלאי המונח תחת כיפת השמים איננו מבוטח בשל סירובן של חברות הביטוח לבטח רכוש לא-מוגן.

מוצע על כן, בזאת, לקבוע בחוק עונש מחמיר יותר ולהשוות את העונש על גנבות חקלאיות לעונש בגין פריצה ושוד (סעיפים 406(ב) ו-407(ב) לחוק העונשין) — כלומר, להעלות את חקרת העונש לשבע שנות מאסר.

ניתן להסתמך גם על מסקנותיה של ועדת הפנים מיום 12 בינואר 1985 בנושא זה של גנבות ושוד תוצרת חקלאית. הוועדה קובעת כי נוכח התפשטות התופעה של גנבות תוצרת רציוד חקלאיים, המבוצעות לעתים תוך איום ובשימוש בכוח, יש להחמיר בעונשים לגבי גנבי תוצרת חקלאית כדי שיהיו גורם מרתיע.

ב. הצעת חוק המהנדסים והאדריכלים (תיקון — רישום בוגרי מוסדות ללימודים גבוהים בפנקס המהנדסים והאדריכלים), התשנ"א — 1990 (הצעת קבוצת חברי הכנסת)

12(א) הוגשה לשר בקשה להכרה מאת מוסד ללימודים גבוהים או בוגר בו, והראה המבקש, כי ההכשרה האקדמית והמקצועית הניתנת במוסד כמותי כהכשרה הניתנת במוסד אחר — שבעל תעודה ממנו זכאי להירשם בפנקס — יכיר השר בתעודה ובמוסד.

12(ב) הוגשה בקשה כאמור, יחליט בה השר, לאחר התייעצות במועצה, תוך שישה חודשים מיום שהוגשה לו.

1. תיקון סעיף 1

בסעיף 1 לחוק המהנדסים והאדריכלים, התשי"ח — 1985¹ (להלן — החוק העיקרי) בסופו יבוא: "מוסד ללימודים גבוהים" — מוסד להשכלה גבוהה לרבות מכללה ומוסד על-תיכוני המעניק תואר ראשון.

2. תיקון סעיף 9

אחרי סעיף 9(א) (2) לחוק העיקרי יבוא:

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 108.

ד ב ר י ה ס ב ר

הביניים המעשיים והיישומיים, והתוצאות כבר ניכרות, במיוחד במערכת הבטחון.

מצב זה עומד בניגוד משוער להתפתחות בארצות מערביות כמו בריטניה, שהקימה מערכת פוליטכניקומים מוצלחת, ובמדינות אחרות, שפיתחו תואר של מהנדס יישומי ומעניקות לו מעמד מקצועי עצמאי. מצב זה עומד גם בניגוד משוער לתשתית הפיסית, הארגונית והמקצועית הקיימת בארץ מחוץ לאוניברסיטאות המאפשרת להכשיר בעלי תואר ראשון בהנדסה ברמה מקבילה לזו הקיימת באוניברסיטאות. בפועל קיימים כבר מוסדות ללימודים טכנולוגיים גבוהים שמסלולי הלימודים בהם זהה לזה שבפקולטות להנדסה ואדריכלות.

הצעת חוק זו מעניקה פתרון לבוגרי מוסדות ללימודים גבוהים חוץ-אוניברסיטאיים. היא תאפשר להם לרכוש מעמד מקצועי מקביל לזה של מהנדס, וקבלתה תעודד לימודי הנדסה בארץ ולימודי המשך להנדסאים.

מספר המקומות המוקצה באוניברסיטאות ללימודי ההנדסה והאדריכלות נמוך בהרבה מהביקוש ללימודי מקצועות אלה בקרב ציבור הצעירים המבקשים ללמוד ולמצוא את עתידם בארץ.

בשנים האחרונות, נדחים מדי שנה מחצית המבקשים ללמוד הנדסה ואדריכלות באוניברסיטאות. בעיה זו הולכת ומחריפה בימים אלה עם הגעת העלייה הגדולה.

בעיה קשה נוספת היא, שהאוניברסיטאות כיום כמעט שאינן מכירות בלימודי המשך להנדסאים, והנדסאי שמבקש להמשיך לתואר מהנדס חייב להתחיל בלימודיו מההתחלה. בחוץ-לארץ מצב כזה אינו קיים, והנדסאים ישראלים רבים נוסעים לשם להמשיך לימודיהם לקבלת תואר ראשון. חלקם אינם חוזרים עוד ארצה. מצב זה פוגע בחינוך הטכנולוגי בכלל. הוא "מבריח" צעירים רבים מפנייה למערכת החינוך הטכנולוגי בהעדר מסלול קידום לתואר הראשון ויוצר קושי עצום בפיתוח עתודה טכנולוגית מקצועית בתחומי

ג. הצעת חוק ניירות ערך (תיקון — שכר בכירים), התשנ"א — 1990 (הצעת חבר הכנסת ד' תיכון)

1. הוספת סעיף 336

בחוק ניירות ערך, התשכ"ח — 1968¹ (להלן — החוק העיקרי), אחרי סעיף 336 יבוא:

336. הודעה על שכר בכירים

(א) לכל דוח תופתלי לפי פרק זה יצרף התאגיד הודעה ובה פירוט מלא ומדויק של כל התשלומים וההטבות ששילם או נתן או זיכה בפנקסי חשבונו, במישרין או בעקיפין, בכסף או בשווה כסף, בתקופת הדוח, לאלה:

(1) לכל אחד מתחשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מקרב נושאי המשרה בתאגיד, בציון תפקידו;

(2) לא נכללו בין המנויים בפסקה (1) יושבי-ראש הדירקטוריון, מנהל הכללי, מנהל העסקים הראשי, או בעל תפקיד כאמור אף אם תוארו שונה, יצרף התאגיד פירוט כאמור גם לגבי כל אחד מבעלי תפקידים אלה בנפרד;

¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.

ששילם התאגיד, על-פי דין או הסכם, לצד שלישי, לרבות בשל חבות מס, גמול, ביטוח או קצבה, בשל כל אחד מהמוניים בסעיף קטן (א), אך למעט דיבידנד או ריבית ששולמו לנושא משרה כאשר הוא מחזיק בניירות ערך של התאגיד;

"נושא משרה" — דירקטור, מנהל כללי, מנהל עסקים ראשי, משנה למנהל הכללי, סגן מנהל כללי, חשב, מזכיר וכל ממלא תפקיד כאמור אף אם תוארו שונה;

"תאגיד קשור" — כמשמעותו בסעיף 96 לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג — 1983².

2. תיקון סעיף 53

בסעיף 53 לחוק העיקרי —

(1) בסעיף קטן (א)(4), אחרי "סעיף 336" יבוא "או סעיף 736";

(2) בסעיף קטן (ג)(8), אחרי "336" יבוא "736";

(3) בסעיף קטן (ד), אחרי "336" יבוא "736".

3. תיקון פקודות החברות

בפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג — 1983, סעיף 123 — בטל.

(3) לכל מי שחיה בעבר כדירקטור או מנהל כללי בתאגיד, בסכום כולל לכולם;

(4) לענין פסקאות (1) ו-(2) — דין נושא משרה המכהן מטעם התאגיד בתאגיד קשור כדין נושא משרה בתאגיד.

(ב) נתן התאגיד, במישרין או בעקיפין, הלוואה לאחד או יותר מהמוניים בסעיף קטן (א)(1), (2) ו-(4), יצוינו בהודעה כל סכום הלוואה בנפרד, תוך ציון תפקידו של המקבל, ופירוט מלא של כל תנאי הלוואה, לרבות תקופתה, מועד פירעונה ויתרתה למועד הגשת ההודעה.

(ג) על הודעה לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיפים 36(ו) ו-38(1) ו-38.

(ד) שר האוצר רשאי לקבוע בתקנות כללים לענין אופן חישוב התשלומים וההטבות שיש לכוללם בהודעה לפי סעיף זה, לרבות לענין אופן חישוב ריבית על הלוואות.

(ו) בסעיף זה —

"במישרין או בעקיפין" — לרבות באמצעות תאגיד קשור;

"תשלומים והטבות" — לרבות תשלומים בשל פרישה או קצבה ותשלומים אחרים

¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.

² דמ"י, נ"ח 37, עמ' 761.

ד ב ר י ה ס ב ר

שנותנת חברה רשומה לכבירה יהיה גלוי לציבור, כדי שישקול את החלטות ההשקעה שלו.

הדין הקיים הותיר פרצות מספר ביחס להיקף הגילוי, וכוונת הצעה זו לסתום אותן פרצות, וכמיוחד תשלומים והטבות שניתנו באמצעות חברות-בת או באמצעות צד שלישי, כגון הסדרי ביטוח מנהלים.

יד. הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון) (מבנים בלתי גמורים), התש"ן-1989 (הצעת חבר הכנסת ר' רבלין)

1. הוספת פרק ו'

בתוקף התכנון והבנייה, התשכ"ה — 1965, אחרי סעיף 177 יבוא:

"פרק ו' — מבנים בלתי גמורים

77א. הוראות מיוחדות בדבר מבנים בלתי גמורים

(א) לא הושלמה בנייה של בניין חדש תוך תקופת תוקפו של היתר הבנייה שניתן לגביו ולא נתבקשה הארכת תוקף ההיתר על-פי חוק זה, רשאית הוועדה המקומית להכריז על הבנין כבניין מכער.

(ב) הוועדה המקומית לא תכריז כאמור בסעיף קטן (א), אלא לאחר שניתנה לבעל הקרקע ולבעל ההיתר (לכל אחד מהם יקרא להלן "בעל הבניין")

הזדמנות להביע את דעתם לגבי הכרזה כאמור. ההכרזה תינתן רק אם הוועדה שוכנעה שאין סיכוי סביר כי בעלי הבניין יבקשו הארכה נוספת של ההיתר וישלימו את הבניין תוך זמן סביר. לשם כך רשאית הוועדה המקומית לדרוש מבעלי הבניין להמציא ערבות כנקיטת בסכום סביר או כל בטוחה אחרת להשלמת הבניין.

(ג) כל אחד מבעלי הבניין הרואה את עצמו נפגע על-ידי הכרזת הבניין כבניין מכער, רשאי לערער על הכרזה זו תוך 30 יום ממועד קבלת ההודעה על ההכרזה, בפני בית-משפט לעניינים מקומיים שבחחום שיפוטו נמצא הבניין ובית-המשפט יוכל לבטל את ההכרזה או לאשר אותה, או לאשר אותה בתוספת תנאים כפי שייקבע.

(4) אם בעלי הבניין, כולם או חלקם, אינם ירועים או שאין לגלות את מקום מגוריהם בשקידה סבירה או אם פשטו את הרגל או הם חברה בפירוק או שכבר התפרקה, הרי רשאת הוועדה המקומית לפנות לבית-משפט מחוזי לשם לקביעת הדרכים להפקדת פיצויי ההפקעה ושמירת ערכם, והחלטת בית-המשפט תחייב את הוועדה המקומית ואת בעלי הבניין, על אף האמור בכל דין.

(5) עם השלמת הבניין שסעיף זה חל עליו ומכירתו, תערוך הוועדה המקומית חשבון של כל הוצאותיה והכנסותיה מהפקעת הבניין, כשהסכומים צמודים למדד המחירים לצרכן מיום הוצאתם בפועל ועד ליום עריכת החשבון, ואם יישאר עודף של הכנסות המשוערות על ההוצאות המשוערות — יוחזר העודף לבעלי הבניין, בניכוי כל מס, ארנונה, קנס או אגרה שבעלי הבניין חייבים לוועדה המקומית או לרשות המקומית שבתחומה נמצא הנכס, בגין אותו בניין או החלקה עליה הוא נמצא.

(6) מכר בעל הבניין זכות בבניין למי שאינו בעל הבניין, לפני שהבניין הופקע לפי האמור בפסקה (1), לא תפגע ההפקעה בזכות שנמכרה כאמור והוועדה המקומית תפעיל את סמכויותיה לפי סעיף זה בכפוף לזכות שנמכרה כאמור.

(ה) שר הפנים רשאי, באישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, להתקין תקנות לשם ביצוע הוראות סעיף זה, לרבות הוראות בדבר שיעור הערבות או הביטחון לפי סעיף קטן (ב) או לגבי הפקעה, מכרז ותשלום פיצויים בעד ההפקעה והחזר תשלומים במקרה של ביטול ההפקעה והוראות אלה יהיו עדיפות על דין הדין בהפקעות או במכרזים.

ד ב ר י ה ס ב ר

ניתנה הכרזה כאמור, תוסמך הוועדה המקומית להפקיע את המגרש עם הבניין, למסרו לאחר לצורך השלמת הבנייה ולממן את הוצאות ההפקעה מתוך הסכום שתקבל מהקונה. למקרה שלא ניתן לאתר את בעלי הבניין, ניתן לפנות לבית-המשפט לשם קבלת הוראות בדבר הפקדת פיצויי ההפקעה ושמירת ערכם. בסיום כל הפעולות ייעשה חשבון וכל עודף שישאר בידי הוועדה המקומית — יוחזר לבעלי הבניין.

זכויות בבניין שבעל הבניין מכר לאחר לפני ההפקעה — לא ייפגעו על-ידי ההפקעה.

(ד) הוכרז מבנה כמבנה מכרז, יחולו עליו הוראות אלה כל עוד ההכרזה לא בוטלה, לפי סעיף קטן (ג) אם על-ידי הוועדה המקומית עקב תחילת ביצוע עבודות להשלמת הבניין על-ידי בעלי הבניין:

(1) הוועדה המקומית רשאית להפקיע את הבניין כולל החלקה עליה נבנה ולהתקשר לאחר פרסום מכרז מתאים עם קבלן רשום לשם השלמת הבנייה לפי התוכנית שעל-פיה הוצא ההיתר המקורי, בכפוף לכל דין ותוכנית רשאית הוועדה המקומית להשהות את תשלום הפיצויים בעד ההפקעה עד להשלמת הבניין ומכירתו, מבלי שהדבר יפגע בהעברת החזקה על-פי ההפקעה ובסמכות לתת היתר בנייה למי שיזכה במכרז.

(2) סמכות הוועדה המקומית על-פי פסקה (1) תפקע וההפקעה על-פיו תתבטל אם הוועדה המקומית לא תעשה תוך שנה מיום ההפקעה אחר מאלה:

(א) פרסמה מכרז כאמור בפסקה (1) וחתמה על חוזה עם קבלן רשום להשלמת הבניין והקבלן החל בפועל בעבודות ההשלמה; או

(ב) נטלה על עצמה את השלמת הבנייה והחלה בפועל בעבודות ההשלמה.

(3) בניין שהופקע כאמור בפסקה (1) ובנייתו לא הושלמה תוך שלוש שנים מיום פרסום המכרז, רשאים בעלי הבניין לדרוש את ביטול ההפקעה והחזרת הנכס לידם — תמורת תשלום כל ההוצאות שהיו לוועדה המקומית ולא לה שפעלו מכוחה, תוך הצמדת סכום ההוצאות למדד המחירים לצרכן מיום הוצאתו בפועל ועד ליום החזרתו בפועל למי שהוציא.

קיימים בארץ מכנים לא-מעטים שבעליהם התחילו בבנייתם ולא השלימום. בניינים כאלה לא רק מכערים את סביבתם, אלא גם מהווים מקום לזריקת אשפה ומקום לפעילות בלתי רצויה (כגון זנוח) וגם מסכנים את המבקרים בהם.

כדי למנוע השארת בניינים אלה בשיממנם, מוצע להסמין את הוועדה המקומית להכריז על מבנה כזה בעל "מבנה מכרז". ההכרזה תינתן רק לאחר מתן הזדמנות לצדדים הנוגעים בדבר להשמיע את עמדתם ורק אם הוועדה משוכנעת שאין דרך להבטיח את השלמת הבנייה על-ידי בעליו. על הכרזה כאמור תהא זכות ערעור לבית-משפט מחוזי.

טו. מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושאים: א. נסירת עצי מנגו במושב גיתית;

ב. הצחת שדות באזור התענכים; ג. הרס במשקי החצר במושב ניצני-עוז;

ההסכת מסקנות בהצעה לסדר-היום בנושא: "נסירת עצי מנגו במושב גיתית" מאת חבר הכנסת פסח גרופר.

1. הכנסת החליטה כישיבתה מיום ב' באדר התש"ן, 28 בפברואר 1990, להעביר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לדין

התושבים ביקשו מחברי הוועדה לעשות למניעת הישנות המקרים ולהחזרת הרגשת הביטחון של התושבים על-ידי הגברת סיורי כוחות הביטחון, רכישת ג'יפים, מערכות קשר, גידור ותאורה ביישובים.

בתום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות הבאות:

א. הוועדה מתריעה מפני הפיגועים החבלניים על רקע לאומני המתמשכים והמתמידים בשדות וביישובים החלקאיים שבתוככי "הקו הירוק" ועל גבולותיו.

ב. על משטרת ישראל וצה"ל להיכנס להיערכות מיוחדת ולתיאום מלא למניעת פיגועים שכאלה תוך אי-התייחסות ל"קו הירוק" כקו מגביל.

ג. על משטרת ישראל וצה"ל להכנס לכפרים שמהם מגיעים הגורמים העוינים ולבצע חקירות ופעולות הרתעה ולא להתמקד בעבודת שמירה לאורך "הקו הירוק". יש לראות בראייה אינטגרטיבית כוללת את אזור "הקו הירוק" משני צדיו מבחינת פעילות מודיעין.

ה. יש לחזק את מערך היישובים בוואדי-עארה ולאורך "הקו הירוק", אך אין לעשותם יישובים מבוצרים.

ו. הוועדה שבעת רצון מהצעדים שנקטו למניעת פעילות חבלנית עוינת באזור ובעיקר מהקמתו של גוף המתנדבים הנקרא "המתמידים" ואשר נתמך על-ידי כוחות הביטחון.

ז. הוועדה החליטה לשוב ולצאת לסיור לאורך "הקו הירוק". בסיור ייפגשו חברי הוועדה עם נציגי כוחות הביטחון ונציגי היישובים על-מנת לעמוד מקרוב על הסידורים הביטחוניים שנקטו בעקבות ההמלצות.

טז. הודעת סגן ראש הממשלה ושר התעשייה והמסחר בעקבות מסקנות ועדת העבודה בנושא: רכישת מדים לצה"ל ממפעל "כיתן דימונה" *

לכבוד
מר דב שילנסקי
יושב-ראש הכנסת
הכנסת
ירושלים

מר דב שילנסקי הנכבד,

הנדון: רכישת מדים לצה"ל ממפעל "כיתן דימונה"
מסקנות ועדת העבודה מס' 2956, 2975

בהתייחס למסקנות ועדת העבודה והרווחה שבנדון, הריני להודיעך כי משרדנו עוקב אחר מצבו של המפעל. אם המפעל יקלע לקשיים בעקבות צמצום הזמנות מערכת הביטחון נשתדל לסייע לו באמצעים העומדים לרשותנו.

לפי שעה, אין למפעל בעיה מהותית ואנו מקווים שבשנה התקציבית הקרובה תחרש מערכת הביטחון את הזמנותיה.

במגעים בין "כיתן" למערכת הביטחון נשקלה, בין היתר, האפשרות לעשות שימוש בכספי הסיוע לרכישת כותנה עבור התשלובת, באופן שניתן יהיה להקל על מצוקת התקציב השקלי.

לאור האמור לעיל איני רואה מקום לפעולה אופרטיבית בשלב זה.

ככבוד רב,
משה נסים
סגן ראש הממשלה
ושר התעשייה והמסחר

* הונחו על שולחן הכנסת ביום ח' בטבת התשנ"א — 25.12.90.

יז. הודעת שר הביטחון בעקבות מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא:
רכישת מדים לצה"ל ממפעל "כיתן דימונה" *

לכבוד
מר דב שילנסקי
יושב-ראש הכנסת
ירושלים

שלום רב,

להלן הדיווח המבוקש:
אין בכוונת המערכת לרכוש בשנת 91 מדים/כדי כותנה
בחוץ-לארץ.

אנו כההליך משא-ומתן לחתימה על חוזה רכישה
לרכש בד למדים עם חברת "כיתן" אשר ימסד רכישה עד
31 במרס 1991.

כ ב ר כ ה.
משה ארנס
שר הביטחון

ביום 26 בדצמבר 1990 העברת אלי מסקנות ועדת
העבודה והרווחה של הכנסת כעניין רכישת מדים לצה"ל
ממפעל "כיתן דימונה".

מסקנות הוועדה הקשורות במשרד הביטחון קובעות:

"עם כל ההבנה למגבלות הנובעות מתנאי הסיוע
האמריקאי כתחום ניצול כספי הסיוע לרכישות בשוק המקומי
— הוועדה קוראת לשר הביטחון להקפיד על הצורך להעדיף
בשיקולי מינהל הרכש את תוצרת הארץ. על-פני יבוא
מתחרה".

העתק: שר התעשייה והמסחר
גב' אורה נמיר, יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

* הונחו ביום ח' בטבת התשנ"א — 25 בדצמבר 1990.